

วัฒนธรรมทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
ในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

นางพัชราภรณ์ โรจนนุรานนท์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

**Political Culture and Political Participation by Citizens
in Bang Pa-in District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province**

Mrs. Pachraporn Rojanaburanon

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Political Science in Politics and Government

School of Political Science

Sukhothai Thammathirat Open University

2009

หัวข้อวิทยานิพนธ์ วัฒนธรรมทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
ในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ชื่อและนามสกุล นางพัชราภรณ์ โรจนบุรานนท์
แขนงวิชา การเมืองการปกครอง
สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ฐปนรรต พรหมอินทร์
2. รองศาสตราจารย์ ดร. รุ่งพงษ์ ชัยนาม
3. รองศาสตราจารย์ ดร. ประพนธ์ เจียรกุล

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้ให้ความเห็นชอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว

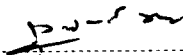
ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. วิทยา สุจริตชนารักษ์)

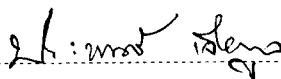
กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ฐปนรรต พรหมอินทร์)

กรรมการ

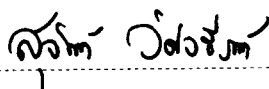
(รองศาสตราจารย์ ดร. รุ่งพงษ์ ชัยนาม)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ประพนธ์ เจียรกุล)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชา
การเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิสวธีรานนท์)

วันที่ 11 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2553

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์ รุปนรรต พรหมอินทร์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร.จุมพล หนีมนานิช รองศาสตราจารย์ ดร.ประพนธ์ เจียรกุล และรองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งพงษ์ ชัยนาม อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ และติดตามการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้อย่างใกล้ชิดตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณ นางสุภา ชุกิตติกุล เจ้าหน้าที่ สันทนาการ 7 ว. เทศบาลนคร พระนครศรีอยุธยา นายกิจจา ทองแดง เจ้าหน้าที่บริหารงานพัฒนาชุมชน 7 สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอพระนครศรีอยุธยา นายถวิล ยี่สุนแสง หัวหน้าฝ่ายอำนวยการ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ได้กรุณารับเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ นางสาวราตรี โพธิ์ทอง ผู้ให้ความช่วยเหลือในด้านข้อมูลคอมพิวเตอร์ นางคาริน หอละเอียด ผู้นำชุมชนหมู่บ้าน ตำบลวัดขยม นายจตุพันธ์ หอละเอียด ที่ให้ความช่วยเหลือในด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเฉพาะ นายจรูญ โรจนบุรานนท์ นักวิชาการพัฒนาชุมชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 7 ว. และนางสาวอากาศ โรจนบุรานนท์ ที่เป็นกำลังใจและให้ความช่วยเหลืองานด้านต่าง ๆ ตลอดมา ตลอดจนท่านอื่น ๆ ที่ไม่ได้กล่าวนาม ซึ่งมีส่วนร่วมช่วยให้งานวิจัย ฉบับนี้ สำเร็จได้ตามที่มุ่งหวัง

คุณค่าพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอเทิดไว้ เป็นเครื่องบูชา แต่คุณบิดามารดา ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์

พัชรภรณ์ โรจนบุรานนท์

กุมภาพันธ์ 2552

ชื่อวิทยานิพนธ์ วัฒนธรรมทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอ
บางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผู้วิจัย นางพัชราภรณ์ โรจนนุรานนท์ **ปริญญา** รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ รุปนรรต พรหมอินทร์ (2) รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งพงษ์ ชัยนาม
(3) รองศาสตราจารย์ ดร.ประพนธ์ เจียรกุล ปีการศึกษา 2552

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) วัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชน ในเขต
อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (2) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตอำเภอบาง
ปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (3) ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมทางการเมืองกับการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองของประชาชน

วิธีดำเนินการวิจัย ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขต
พื้นที่ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 397 คน เครื่องมือที่ใช้ใน
การวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสหสัมพันธ์

ผลการศึกษาพบว่า (1) วัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอบางปะอิน
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมอยู่ในระดับมากโดยด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับชาติ/ระบบการเมืองมี
ค่าเฉลี่ยสูงสุด (2) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา อยู่ในระดับปานกลาง โดยการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการใช้สิทธิเสรีภาพทาง
การเมืองมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (3) ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ของประชาชน พบว่า (3.1) ความสัมพันธ์ทางตรง (3.1.1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับชาติ/ระบบการเมือง
ความคิดเห็นเกี่ยวกับสถาบัน และความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมืองโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กับการเข้าไป
มีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง (3.1.2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับชาติ/ระบบการเมือง ความคิดเห็นเกี่ยวกับสถาบัน
ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารนโยบายของประเทศ ความคิดเห็นเกี่ยวกับฐานะของตนเอง และความ
คิดเห็นเกี่ยวกับการเมืองโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กับการใช้สิทธิเสรีภาพทางการเมือง (3.1.3) ความ
คิดเห็นเกี่ยวกับฐานะของตนเองในระบบการเมืองมีความสัมพันธ์กับการเข้าไปมีส่วนร่วมในการ
สนับสนุนหรือคัดค้าน และการเข้าไปมีส่วนร่วมโดยภาพรวม (3.2) ความสัมพันธ์เชิงผกผัน (3.2.1) ความ
คิดเห็นเกี่ยวกับชาติ/ระบบการเมือง ความคิดเห็นเกี่ยวกับสถาบัน และความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหาร
นโยบายของประเทศมีความสัมพันธ์กับการเข้าไปมีส่วนร่วมในกลุ่มผลประโยชน์ (3.2.2) ความคิดเห็น
เกี่ยวกับสถาบันมีความสัมพันธ์กับการเข้าไปมีส่วนร่วมในการสนับสนุนหรือคัดค้าน

คำสำคัญ วัฒนธรรมทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง พระนครศรีอยุธยา

Thesis title: Political Culture and Political Participation by Citizens in Bang Pa-in District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

Researcher: Mrs. Patcharaporn Rojanaburanon; **Degree:** Master of Political Science (Politics and Government); **Thesis advisors:** (1) Thapanat Prom-in, Associate Professor; (2) Dr. Rungpong Jayanama, Associate Professor; (3) Dr. Braphan Jaroenkul, Associate Professor; **Academic year:** 2009

Abstract

The objectives of this research were to study (1) the political culture of citizens in Bang Pa-in District, Ayuthaya Province; (2) the political participation of citizens in Bang Pa-in District, Ayuthaya Province; and (3) the relationship between political culture and political participation.

The sample population consisted of 397 citizens of Bang Pa-in District, Ayuthaya Province, aged 18 years and over. Data were collected using a questionnaire and were analyzed using frequencies, means, medians, standard deviation and correlated coefficients.

The results showed that (1) The political culture of the majority of citizens in Bang Pa-in District, Ayuthaya Province was rated as “high” with the highest mean scores given for “opinion of nation/political system.” (2) The political participation of the majority of samples was rated “medium” with the highest mean score for “use of political rights and freedoms.” (3) As for the relationships between political culture and political participation, it was found that (3.1) for direct relationships: (3.1.1) opinion of nation/political system, opinion of institution(s), and opinion of politics overall were related to participation in elections. (3.1.2) opinion of nation/political system, opinion of institution(s), opinion of national policy administration, opinion about one’s status and opinions about politics overall were related to use of political rights and freedoms. (3.1.3) opinion of one’s status in the political system was related to participation in support or opposition activities and overall political participation. For inverted relationships: (3.2.1) opinion of nation/political system, opinion of institution(s), and opinion of national policy administration were related to participation in interest groups. (3.2.2) opinion of institution(s) was related to participation in support or opposition.

Keywords: political culture, political participation, Ayuthaya

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	4
สมมติฐานการวิจัย.....	5
ขอบเขตการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวัฒนธรรม.....	8
แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมือง.....	11
แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	17
ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปเกี่ยวกับอำเภอบางปะอิน.....	39
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	40
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	43
ประชากรกลุ่มตัวอย่าง.....	43
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	46
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	48
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	49

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
ตอนที่ 1 การนำเสนอคำร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลทั่วไป.....	51
ตอนที่ 2 การเสนอค่าสถิติพื้นฐานของวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชน.....	54
ตอนที่ 3 การเสนอค่าสถิติพื้นฐานการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน.....	62
ตอนที่ 4 การนำเสนอผลการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง วัฒนธรรมทางการเมือง กับ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน.....	73
ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความคิดเห็น เกี่ยวกับการเข้าไปมีส่วนร่วมทาง การเมือง.....	76
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	78
สรุปผลการวิจัย.....	78
อภิปรายผล.....	83
ข้อเสนอแนะ.....	86
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	88
บรรณานุกรม.....	89
ภาคผนวก.....	93
ก ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ (แบบสอบถาม).....	94
ข แบบสอบถาม.....	96
ค ข้อมูลเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล.....	103
ประวัติผู้วิจัย.....	110

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1	จำนวนประชากรที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ในอำเภอบางปะอิน จังหวัด พระนครศรีอยุธยาเฉพาะพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลแยกเป็นตำบล และเพศ..... 43
ตารางที่ 3.2	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แยกตามตำบลและเพศ..... 45
ตารางที่ 4.1	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้..... 51
ตารางที่ 4.2	ค่าสถิติพื้นฐานวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชน ด้านความคิดเห็น เกี่ยวกับชาติ/ระบบการเมือง..... 54
ตารางที่ 4.3	ค่าสถิติพื้นฐานวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชน ด้านความคิดเห็น เกี่ยวกับสถาบัน..... 56
ตารางที่ 4.4	ค่าสถิติพื้นฐานวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชน ด้านความคิดเห็น เกี่ยวกับการบริหารนโยบายของประเทศ..... 57
ตารางที่ 4.5	ค่าสถิติพื้นฐานวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชน ด้านความคิดเห็น เกี่ยวกับฐานะของตนเองในระบบการเมือง..... 59
ตารางที่ 4.6	ค่าสถิติพื้นฐานวัฒนธรรมทางการเมือง..... 61
ตารางที่ 4.7	ค่าสถิติพื้นฐานการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนด้านการเข้าไปมี ส่วนร่วมในการเลือกตั้ง..... 62
ตารางที่ 4.8	ค่าสถิติพื้นฐานการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนด้านการใช้สิทธิ เสรีภาพทางการเมือง..... 64
ตารางที่ 4.9	ค่าสถิติพื้นฐานการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนด้านการเข้าไปมี ส่วนร่วมในพรรคการเมือง..... 66
ตารางที่ 4.10	ค่าสถิติพื้นฐานการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนด้านการเข้าไปมี ส่วนร่วมในกลุ่มผลประโยชน์..... 68

สารบัญตาราง (ต่อ)

		หน้า
ตารางที่ 4.11	ค่าสถิติพื้นฐานการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมในการสนับสนุนหรือคัดค้าน.....	69
ตารางที่ 4.12	ค่าสถิติพื้นฐานการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	71
ตารางที่ 4.13	ตารางค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น และตัวแปรตาม.....	73
ตารางที่ 4.14	ความคิดเห็นการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอ บางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	77

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชใน พ.ศ. 2475 ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองของประเทศเป็นระบอบประชาธิปไตย แต่ข้อเท็จจริงคือ นับแต่สิ้นสุดระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชกว่า 70 ปีแล้ว ระบบการเมืองการปกครองไทย ตกอยู่ภายใต้ผู้นำทางการเมืองฝ่ายพลเรือนและทหารเข้ามากุมอำนาจแทนสถาบันพระมหากษัตริย์ การปกครองแบบประชาธิปไตยแท้ ๆ แบบชาติพัฒนาแล้วหรือชาติที่เจริญแล้วแบบยุโรปตะวันตก ไม่เคยปรากฏขึ้นในสังคมการเมืองไทย แม้จะมีการบัญญัติรัฐธรรมนูญไว้ แต่ข้อเท็จจริงที่ปรากฏ คือ การเมืองการปกครองของไทยส่วนใหญ่ เป็นการเมืองภายใต้ระบบเผด็จการทหาร ที่ครอบงำอำนาจทางการเมืองทั้งจากข้าราชการฝ่ายทหารและข้าราชการฝ่ายพลเรือน ลักษณะการเมืองการปกครองของไทยเป็นแบบเผด็จการอำนาจนิยม ภายใต้การนำของฝ่ายทหารมาโดยตลอด สถาบันการเมืองและรัฐสภาที่มาจากทางเลือกคั้งแต่ไม่มีบทบาท ประชาชนไม่มีส่วนร่วมทางการเมืองหรือรับรู้รับเห็นการบริหารการปกครองประเทศ แต่ครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเกิดขึ้น เป็นผลพวงมาจากความขัดแย้ง แดกแยก หรือความต้องการแก่งแย่งประโยชน์ทางการเมืองแทบทั้งสิ้น โดยไม่คำนึงถึงการพัฒนาระบบการเมืองให้เป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ระบบการเมืองของไทยที่ผ่านมาเป็นระบอบการเมืองภายใต้ระบอบเผด็จการที่ทำการครอบงำอำนาจการเมืองและระบบราชการไทย สิ่งที่เกิดขึ้นได้กลายเป็นลักษณะวัฒนธรรมทางการเมืองไทย ที่ผู้นำแบบอำนาจนิยมได้ยึดถือเป็นแนวทางและสืบทอดอำนาจต่อการมาตลอด

ในอดีตที่ผ่านมาวัฒนธรรมทางการเมืองไทยเป็นลักษณะยอมรับอำนาจของผู้มีอำนาจและผู้ปกครองมาโดยตลอด ทั้งนี้เป็นเพราะพื้นฐานทางวัฒนธรรมทางสังคมไทยเดิม เป็นลักษณะสังคมเกษตรกรรมและความสัมพันธ์ระหว่างนายทุนกับผู้ใช้แรงงาน เจ้ากับบ่าว และนายกับข้า อันเป็นลักษณะสังคมดั้งเดิมแบบศักดินา ผู้น้อยหวังพึ่งผู้ใหญ่ บ่าวหวังพึ่งเจ้านาย ชาวไร่พึ่งพานายทุนในการรับซื้อและเป็นตลาดระบายสินค้าเกษตร ลักษณะพึ่งพาทำให้ฝ่ายหนึ่งมีอำนาจพึ่งพาอีกฝ่ายหนึ่ง และอีกฝ่ายจำต้องยอมรับด้วยการอาศัยไหว้วานเพื่อยังชีพ ความสัมพันธ์กับลักษณะความคิดความเชื่อ ค่านิยมและความรู้สึก ก่อให้เกิดการยอมรับความสัมพันธ์ ยอมรับในอำนาจและฐานะที่

เหนือกว่า ต้องพึ่งพิงพึ่งพาอาศัยแบบดูแลประคับประคองความสัมพันธ์ในสังคม ผู้ใช้แรงงานต้องพึ่งพานายทุน พ่อค้ำนักธุรกิจกลุ่มชนชั้นนายทุนชนชั้นประกอบการต้องพึ่งพาเจ้าหน้าที่ของรัฐในการคุ้มครองธุรกิจ การเริ่มนโยบายในการให้เส้นสายความสัมพันธ์ในการเข้าทำการหรือครอบครอง พฤติกรรมทางการเมืองและปรากฏการณ์ทางการเมืองที่มีลักษณะเน้นระบบอุปถัมภ์และอำนาจนิยมจึงเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการเมืองไทย

วัฒนธรรมทางการเมืองที่แต่ละบุคคลมี เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลกระทบต่อการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของแต่ละบุคคล เพราะเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นเรื่องเกี่ยวกับความเชื่อ ทศนคติ และค่านิยมทางการเมือง โดยปกติวัฒนธรรมทางการเมืองจะถูกกำหนดโดยประวัติศาสตร์ ภูมิหลัง ขนบธรรมเนียม ประเพณี กระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมือง อย่างไรก็ตาม เราอาจแบ่งวัฒนธรรมทางการเมืองออกเป็น 2 ประเภท คือ วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และวัฒนธรรมทางการเมืองแบบเผด็จการ ฉะนั้นการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมีอัตราสูง และมีประสิทธิภาพเพียงใด ขึ้นอยู่กับว่าประชาชนมีวัฒนธรรมทางการเมืองอย่างไร การที่ประเทศประสบปัญหาในการพัฒนาประเทศ ในระบอบประชาธิปไตยมาโดยตลอดนั้น อาจเป็นเพราะประชาชนยังยึดติดกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบเผด็จการ ซึ่งถ้าประชาชนมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบนี้มากเกินไป จะมีลักษณะที่ชอบอำนาจเด็ดขาด มีการอ่อนน้อมยอมจำนนต่อผู้มีอำนาจมอบความรับผิดชอบในทุกสิ่งทุกอย่างไว้ที่ผู้นำ ชอบระบบเจ้าขุนมูลนาย ไม่ยอมรับความเสมอภาคของบุคคล และไม่ยอมรับความแตกต่างของผู้อื่นในการใช้สิทธิและเสรีภาพของเขา รวมทั้งมีค่านิยมแบบเดิมซึ่งถ้าประชาชนมีวัฒนธรรมแบบเผด็จการมากเกินไป จะทำให้เพิกเฉยต่อบทบาทในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง อันจะเป็นส่วนที่จะเข้าสู่ระบอบการเมืองที่สำคัญ แต่ถ้าประชาชนมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย คือ ประชาชน มีความต้องการเห็นว่า เป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน ก็จะมีการเคารพสิทธิเสรีภาพของกันและกัน ตัดสินปัญหาด้วยเสียงข้างมาก ยอมรับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์ ถ้าประชาชนใดมีความสนใจในวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยมากกว่าเผด็จการแล้วก็มีแนวโน้มว่าประชาชนจะเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอย่างมีประสิทธิภาพ อันนำมาซึ่งเสถียรภาพทางการเมืองต่อไป (เสกสรร ประเสริฐกุล 2548: 9)

จะเห็นได้ว่าวัฒนธรรมทางการเมืองไทย จึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาและปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ในรูปแบบและลักษณะที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างสำนึกทางการเมืองของประชาชน

(Political consciousness) และการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน (Political participation) ในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ การใช้สิทธิในการเลือกตั้ง การแสดงออกทางการเมืองต่าง ๆ เช่น การวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมือง การเสนอแนะริเริ่มนโยบายทางการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจทางการเมืองของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และผู้มีอำนาจทางการเมืองในระดับต่าง ๆ

สำหรับในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ก็เช่นเดียวกันประชาชนส่วนใหญ่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองค่อนข้างน้อย เช่น การใช้สิทธิเสรีภาพทางการเมือง การเข้าไปมีส่วนร่วมในพรรคการเมือง การเข้ามามีส่วนร่วมในกลุ่มผลประโยชน์ การเข้าไปมีส่วนร่วมในการสนับสนุนหรือคัดค้าน โดยเฉพาะการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง ใน พ.ศ. 2544 และ พ.ศ. 2548 ที่ผ่านมา จำนวนประชากรเข้าไปใช้สิทธิเลือกตั้งมีแนวโน้มขึ้น ๆ ลง ๆ ไม่คงที่ ซึ่งต่างจาก อำเภอลาดบัวหลวง อำเภอบางไทร และอำเภอพระนครศรีอยุธยา ที่มีอัตราการออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งค่อนข้างคงที่ ฉะนั้น การศึกษาวิจัยถึงวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชน ในด้านชาติ/ระบบการเมือง ด้านสถาบัน ด้านการบริหารนโยบายของประเทศ และด้านฐานะของตนเองในระบบการเมือง จึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและน่าสนใจ

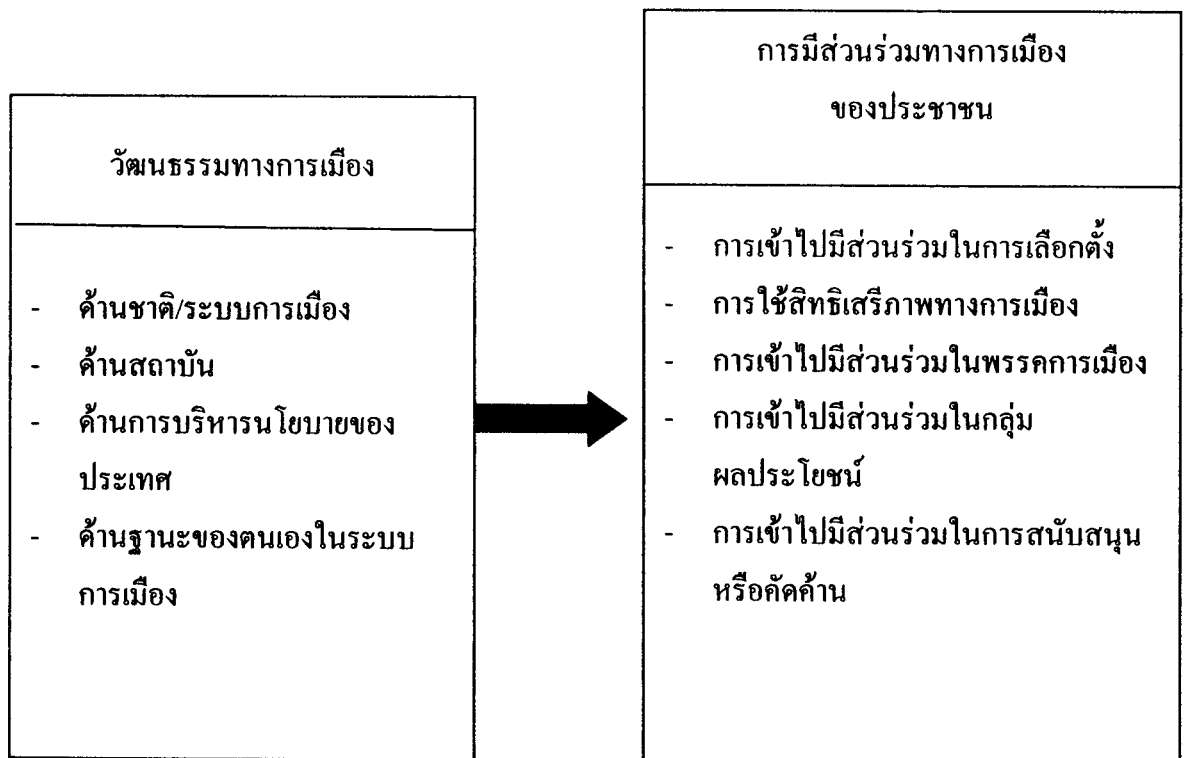
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชน ในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.2 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

3. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

4. สมมติฐานการวิจัย

วัฒนธรรมทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

5. ขอบเขตการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “วัฒนธรรมทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน” ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

5.1 ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษาครั้งนี้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้เฉพาะพื้นที่ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

5.2 ขอบเขตด้านประชากรที่ศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ประชาชนในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

5.3 ขอบเขตเนื้อหาเป็นการศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ตลอดจนปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 วัฒนธรรมการเมือง หมายถึง แบบแผนของทัศนคติ ความคิดเห็น ความรู้สึก พฤติกรรมทางการเมือง และการรับรู้ทางการเมืองที่บุคคลมีต่อการเมือง และส่วนต่าง ๆ ของระบบการเมือง

6.2 วัฒนธรรมทางการเมือง หมายถึง วัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคลที่มีความรู้เกี่ยวกับชาติ/ระบบการเมือง มีความรู้เกี่ยวกับสถาบัน มีความรู้เกี่ยวกับการบริหาร นโยบายของประเทศไทยที่วางไว้ และมีความรู้เกี่ยวกับฐานะของตนเองในระบบการเมือง อันมีลักษณะดังนี้

6.2.1 ความรู้เกี่ยวกับชาติและระบบการเมือง หมายถึง การที่ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ มีความรู้เกี่ยวกับระบบการเมือง และมีความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

6.2.2 ความรู้เกี่ยวกับสถาบัน หมายถึง ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับ รัฐสภา ศาล และนโยบายในการบริหารประเทศ

6.2.3 ความรู้เกี่ยวกับการบริหารนโยบายของประเทศ หมายถึง การที่ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 มีความรู้เกี่ยวกับ ผู้บริหาร ที่มาจากการเลือกตั้ง และมีความรู้เกี่ยวกับนโยบายในการบริหารประเทศ

6.2.4 ความรู้เกี่ยวกับฐานะของตนเองในระบบการเมือง หมายถึง ประชาชนมีความรู้ในหน้าที่ ที่ต้องออกไปเลือกตั้ง และมีความรู้ในเรื่องรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

6.3 การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน มี 5 ลักษณะ ได้แก่

6.3.1 การเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง หมายถึง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในประเด็นต่อไปนี้ การออกไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง การเป็นผู้สนับสนุนการเลือกตั้ง การรณรงค์การเลือกตั้ง และการเป็นอาสาสมัครดูแลความเรียบร้อยในการเลือกตั้ง

6.3.2 การใช้สิทธิเสรีภาพทางการเมือง หมายถึง การที่ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพ ในประเด็นต่อไปนี้ การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การนับถือศาสนา การชุมนุมโดยสงบ และการรวมกันเป็นสมาคมหรือกลุ่มต่าง ๆ

6.3.3 การเข้าไปมีส่วนร่วมในพรรคการเมือง หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในประเด็นต่อไปนี้ การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การเข้าร่วมประชุม การบริจาคเงิน และการร่วมรณรงค์หาเสียง

6.3.4 การเข้าไปมีส่วนร่วมในกลุ่มผลประโยชน์ หมายถึง การที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในประเด็นต่อไปนี้ การจัดตั้งกลุ่ม การเป็นสมาชิก และการร่วมกิจกรรมของกลุ่ม

6.3.5 การเข้าไปมีส่วนร่วมในการสนับสนุนหรือคัดค้าน หมายถึง การที่ประชาชนกระทำการสนับสนุนหรือคัดค้านในประเด็นต่อไปนี้ การสนับสนุนและให้กำลังใจการบริหารงานของรัฐบาล และสนับสนุนนโยบายของรัฐบาล การคัดค้านการออกกฎหมาย และการคัดค้านการบริหารที่ทุจริตคอร์รัปชัน

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ทำให้ทราบถึงวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชน ในเขต อำเภอบางปะอิน
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

7.2 ทำให้ทราบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอบางปะอิน
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

7.3 ทำให้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมทางการเมืองกับการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองของประชาชน

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัย เรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องที่จะเสนอ ดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่
 - 1.1 แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวัฒนธรรม
 - 1.2 แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมือง
 - 1.3 แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
2. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.1 แนวความคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรม

1.1.1 ความหมายของวัฒนธรรม

ความหมายของวัฒนธรรมนั้น ได้มีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายไว้ต่าง ๆ กันดังนี้ ถ้าจะพิจารณาจากรากศัพท์คำว่า “วัฒนธรรม” นั้นมาจากคำสมาสระหว่างภาษาบาลีกับสันสกฤต โดยคำว่า วัฒน มาจากคำบาลีว่า วจน แปลว่า เจริญออกงาม ส่วนคำว่า ธรรม มาจากภาษาสันสกฤตว่า ธรรม หมายถึงความดีซึ่งหากแปลลงความหมายแล้วก็คือ สภาพอันเป็นความเจริญออกงาม (สุพัตรา สุภาพ 2523: 10) ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า Culture อันมีรากศัพท์มาจากคำว่า Cultura ในภาษาลาติน ซึ่งมีความหมายว่า การปลูกฝังหรือการเพาะปลูกคือมนุษย์เป็นผู้ปลูกฝังอบรมป้อนนิสัยให้เจริญออกงาม (อานนท์ อากาภิรมณ์ 2519: 126)

ประสาธ หลักศิลา (2514: 17) ได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมว่า วัฒนธรรมตามความหมายด้านวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมทั้งหลายอันเกิดจากการเรียนรู้ ผู้คนในสังคมมนุษย์แต่ละแห่ง ต้องมีพฤติกรรมแบบเดียวกัน นอกจากพฤติกรรมต่าง ๆ แล้ว ยังรวมถึงผล

แห่งพฤติกรรมเหล่านั้นด้วย สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มีการถ่ายทอดกันได้ในบรรดาผู้คนของสังคมมนุษย์ แต่ละแห่ง วัฒนธรรมของผู้คนแต่ละพวกมิใช่เป็นสิ่งคงรูปตามตัวอยู่นั้นตลอดไป แต่มีการเปลี่ยนแปลงไปได้ ผลของพฤติกรรมหมายถึง วัสดุข้าวของต่าง ๆ ที่ผู้คนนำมาใช้ในการดำรงชีวิต เช่น เสื้อผ้า ภาชนะ เครื่องใช้ต่าง ๆ บ้านเรือน ฯลฯ ผลของพฤติกรรมนั้นหมายถึงสิ่งที่ไม่ใช่วัตถุอีกด้วย เช่น ทศนคติ คุณธรรม และความรู้ต่าง ๆ

ครูเบอร์ และ ไคลด์ คลักคอกัน (Kroeber and Kluckhohn 1952: 72) ได้สรุปนิยามของคำว่าวัฒนธรรมไว้ดังนี้ วัฒนธรรมประกอบด้วยรูปแบบของพฤติกรรม ทั้งที่แฝงเร้นและเห็นได้อย่างชัดแจ้ง ได้มาและถ่ายทอดออกไปโดยผ่านสัญลักษณ์ประกอบกันขึ้นเป็นความสำเร็จเฉพาะตัวของคนกลุ่มต่าง ๆ ทั้งนี้รวมถึงสิ่งที่ผลิตออกมาในรูปประติมากรรมทั้งหลาย ด้วยสาระสำคัญที่เป็นแก่นของวัฒนธรรม ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณี (สิ่งที่สืบทอดกันมาทางประวัติศาสตร์และสิ่งที่ยังคงอยู่) ความนึกคิดโดยเฉพาะค่านิยมที่ยึดถือในอีกด้านหนึ่ง ระบบวัฒนธรรมอาจมองได้ว่าเป็นผลผลิตของการกระทำ ส่วนในอีกด้านหนึ่งเป็นตัวเงื่อนไขสำหรับการกระทำอย่างอื่นต่อไป

1.1.2 หน้าที่ของวัฒนธรรม (function of culture)

- 1) เป็นตัวกำหนดรูปแบบสถาบัน ได้แก่ รูปแบบของครอบครัว ชายจะมีภรรยากี่คน หรือหญิงจะมีสามีได้กี่คน
- 2) เป็นตัวกำหนดบทบาทความสัมพันธ์ (roles and relations) หรือพฤติกรรมของมนุษย์ เช่น ในสังคมไทยผู้ชายจะบวชเมื่อมีอายุครบ 20 ปี หรือเด็กเมื่อพบผู้ใหญ่ควรรยกมือไหว้และพูดจาให้สำรวม เป็นต้น
- 3) หน้าที่ควบคุมสังคม เช่น ในสังคมไทยถือว่าการกระทำของหญิงที่หนีตามผู้ชายโดยไม่ได้มีการขออนุญาตตามประเพณีนั้น เป็นการกระทำที่สมควรได้รับการตำหนิจากเพื่อนบ้าน จะมีการไม่คบค้าสมาคมด้วย
- 4) ทำหน้าที่เป็นเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ที่แสดงว่าสังคมหนึ่งแตกต่างไปจากอีกสังคมหนึ่ง เช่น วัฒนธรรมการพบปะกันในสังคมไทยจะมีการยกมือไหว้กัน แต่ในสังคมญี่ปุ่นใช้การโค้งคำนับ เป็นต้น
- 5) ทำให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในสังคม เกิดความเป็นปึกแผ่นจงรักภักดี และอุทิศตนให้กับสังคม ทำให้สังคมมีความอยู่รอด เช่น ในสังคมญี่ปุ่นสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 เกิดการสู้รบระหว่างญี่ปุ่นกับสหรัฐอเมริกา ฝูงบินคามิกาเซ่ของญี่ปุ่นกล้าหาญมาก เพราะฝูงบินนี้นักบินจะบินไปกับเครื่องบินเพื่อทำลายเรือรบของสหรัฐอเมริกาและตัวเอง

ต้องตาย วัฒนธรรมความเชื่อเกี่ยวกับบูชิต่อทำให้นักบินมีพฤติกรรมหรือการกระทำเช่นนั้น ถือเป็นการกระทำที่แสดงถึงความจงรักภักดีและอุทิศให้กับสังคมเพื่อรักษาสังคมให้อยู่รอด

6) วัฒนธรรมเป็นปัจจัยที่สำคัญในการสร้างและหล่อหลอมบุคลิกภาพทางสังคมให้กับสมาชิก

7) ทำให้สมาชิกแต่ละคนตระหนักถึงความหมายและวัตถุประสงค์การมีชีวิตอยู่ เช่น คนในสังคมไทยวัฒนธรรมค่านิยมความเชื่อบางอย่างของคนบางกลุ่มเชื่อว่าเกิดมาแล้วใช้กรรม เพราะฉะนั้นการดำเนินชีวิตของคนกลุ่มนี้เมื่อเกิดปัญหาเกี่ยวกับชีวิตของตนก็คิดว่าเป็นเรื่องกฎแห่งกรรมที่ตนเกิดมาแล้วต้องชดใช้ เป็นต้น

8) สร้างหรือจัดแบบแผนการประพฤติปฏิบัติ เพื่อว่าบุคคลจะได้ปฏิบัติโดยไม่จำเป็นต้องคิดหาวิธีปฏิบัติโดยไม่จำเป็น ในข้อนี้หมายความว่าวัฒนธรรมจะกำหนดแบบแผนความประพฤติไว้ หน้าที่ของสมาชิกในสังคมคือประพฤติตาม เช่น ในสังคมไทย นักเรียนพบครู หรือพบพระสงฆ์ควรเคารพกราบไหว้ เป็นต้น

1.1.3 ประเภทของวัฒนธรรม นักสังคมวิทยา มนุษยวิทยา มักแบ่งวัฒนธรรมออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ

1) วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับทางด้านวัตถุ วัฒนธรรมประเภทนี้เน้นสิ่งที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ สิ่งของ หรือวัตถุที่มนุษย์ผลิตหรือสร้างขึ้นมา เช่น เครื่องมือ รถยนต์ สิ่งก่อสร้าง อาคารบ้านเรือน โทรศัพท์ เป็นต้น

2) วัฒนธรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับทางด้านวัตถุ วัฒนธรรมประเภทนี้เน้นสิ่งที่ไม่ใช่รูปธรรม กล่าวคือ เป็นนามธรรม ได้แก่ ภาษาถ้อยคำที่ใช้พูด ความคิด ค่านิยม ประเพณี ความเชื่อที่มนุษย์ยึดถือเกี่ยวกับศาสนา ลัทธิทางการเมือง และบางครั้งได้รวมเอาการศึกษาการแข่งขันรวมทั้งพฤติกรรมที่เป็นที่มาของผู้แข่งขันและผู้ถูกแข่งขันเข้าไว้ในวัฒนธรรมประเภทนี้ด้วย

การแบ่งประเภทของวัฒนธรรมออกเป็น 2 ประเภทดังกล่าวข้างต้น นักสังคมวิทยาบางคนเห็นว่าแนวคิดเกี่ยวกับประเภทของวัฒนธรรมประเภทที่ 2 หรือวัฒนธรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับทางด้านวัตถุนั้นคลุมเครือ เมื่อเป็นเช่นนี้จึงเห็นว่าน่าจะแบ่งวัฒนธรรมออกเป็น 3 ประเภท

- 1) วัฒนธรรมเกี่ยวข้องกับทางด้านวัตถุ
- 2) วัฒนธรรมทางด้านความคิด เช่น ความจริงทางวิทยาศาสตร์ ความเชื่อทางศาสตร์เรื่องลึกลับ นิยายปรัมปรา วรรณคดี สุภาษิต เป็นต้น

3) วัฒนธรรมทางด้านบรรทัดฐานที่เป็นเรื่องของการประพฤติปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนตามที่ได้มีการวางไว้ ไม่ว่าจะเป็นลายลักษณ์อักษร หรือไม่ลายลักษณ์อักษร เช่น ขนบธรรมเนียม (customs) เป็นต้น

1.1.4 ลักษณะบางประการของวัฒนธรรม มีดังนี้

1) วัฒนธรรมเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตในสังคมมนุษย์ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือว่ามนุษย์จะอยู่โดยปราศจากวัฒนธรรมไม่ได้

2) วัฒนธรรมไม่ใช่สิ่งที่ติดตัวมนุษย์มาโดยกำเนิด และไม่ใช่สิ่งที่อาจถ่ายทอดทางพันธุกรรม นิสัยและความสามารถต่าง ๆ ของมนุษย์ส่วนใหญ่เป็นผลมาจากการเรียนรู้ทั้งสิ้น

3) วัฒนธรรมของแต่ละสังคมมีความแตกต่างกัน และความแตกต่างนี้อาจนำมาเปรียบเทียบพิจารณาว่าวัฒนธรรมใดดีกว่า เพราะแต่ละวัฒนธรรมย่อมมีความเหมาะสมถูกต้องตามสภาพแวดล้อมของแต่ละสังคมแนวความคิดที่ทุกวัฒนธรรมมีส่วนดีเป็นของตนเอง เรียกว่า วัฒนธรรมสัมพัทธ์ (cultural relativism) แนวความคิดนี้มุ่งที่จะลบล้างความคิดเห็นที่ว่า วัฒนธรรมของตนดีกว่าวัฒนธรรมของคนอื่น (ethnocentrism)

4) วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ (adaptive) ความจริงข้อนี้ปรากฏอยู่ในประวัติศาสตร์ของมนุษย์ โดยทั่วไปการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นมักจะเป็นไปได้ 2 วิธี คือ วิธีที่หนึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในวัฒนธรรมเอง เช่น การประดิษฐ์คิดค้น วิธีที่สอง การเปลี่ยนแปลงที่มาจากภายนอก เช่น การติดต่อกับวัฒนธรรมอื่น เป็นการลอกเลียนแบบแผนวัฒนธรรมจากวัฒนธรรมอื่นมาใช้

5) วัฒนธรรมเป็นผลรวมของหลาย ๆ สิ่งข้อนี้ หมายความว่าวัฒนธรรมของสังคมหนึ่งเป็นผลรวมของแบบแผนหรือแนวทางการดำเนินชีวิตของหลาย ๆ อย่างเข้าด้วยกัน ส่วนต่าง ๆ หรือวัฒนธรรมของแต่ละแขนง แต่ละสาขาเหล่านี้ได้รวมกันเป็นวัฒนธรรมที่สมบูรณ์แบบของแต่ละสังคม แต่ถ้าวัฒนธรรมหรือแบบแผนหรือกฎเกณฑ์และวิธีการดังกล่าวนี้สมาชิกในสังคมยึดถือแบบเดียวกันจะเรียกรวมกันว่า “วัฒนธรรมใหญ่” หรือ “วัฒนธรรมรวม”

1.2 แนวความคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมือง ได้มีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายไว้ต่าง ๆ กันดังนี้

วัฒนธรรมทางการเมืองนั้นมีความสัมพันธ์อย่างค่องเนื่องในความสำเร็จของระบบการปกครองในแต่ละสังคม ดังนั้นการศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในแต่ละสังคม

จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะเข้าใจระบบการเมืองของประเทศนั้น วัฒนธรรมทางการเมือง
ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่าน เช่น

ลูเซียน พาย (Lucian Ply อ้างถึงใน อมร รักษาสิทธิ์ 2544: 149) ได้ให้คำนิยามว่า
วัฒนธรรมทางการเมืองคือแบบแผนของทัศนคติ ความเชื่อ สภาวะการณ์ ความรู้สึกซึ่งเป็นสิ่งที่สั่ง
การ และมีความหมายต่อกระบวนการทางการเมืองเป็นกรอบของพฤติกรรมของระบบการเมือง
นั้น ๆ ส่วนประกอบของวัฒนธรรมทางการเมืองมีทั้งอุดมคติทางการเมืองและปทัสถานในการ
ดำเนินการของระบบการเมือง กล่าวอีกนัยหนึ่งวัฒนธรรมทางการเมืองก็คือรูปแบบของมิติทาง
จิตวิทยาและจิตวิสัยของการเมืองที่ปรากฏอยู่ในระบบการเมืองแต่ละระบบ

แอลมอนด์ และเพาวเวล (Almond and Powell, 1966: 229-230) ได้ให้ความหมาย
ของวัฒนธรรมทางการเมืองว่า เป็นแบบแผนของทัศนคติหรือความโน้มเอียงทางการเมืองของ
ปัจเจกชนแต่ละคน ในฐานะที่เป็นสมาชิกของระบบการเมือง และกล่าวว่าความโน้มเอียงทาง
การเมือง (political orientation) แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะคือ

- 1) ความโน้มเอียงเกี่ยวกับการรับรู้ (cognitive orientation) ซึ่งเป็นความรู้
ความเข้าใจและความเชื่อที่มีต่อระบบการเมืองและส่วนต่าง ๆ ของระบบการเมือง
- 2) ความโน้มเอียงเกี่ยวกับความรู้สึก (affective orientation) ซึ่งเป็น
ความรู้สึกที่มีต่อส่วนต่าง ๆ ของระบบการเมืองและองค์กรทางการเมือง
- 3) ความโน้มเอียงเกี่ยวกับการประเมินค่า (evaluative orientation) ซึ่งเป็น
การตัดสินใจและความคิดเห็นต่าง ๆ ที่มีต่อกิจกรรมทางการเมืองและปรากฏการณ์ทางการเมือง

แอลมอนด์ และเวอร์บา (Almond and Verba, 1965: 12) ได้ทำการศึกษาวิจัย
เปรียบเทียบวัฒนธรรมทางการเมืองใน 5 ประเทศคือ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ อิตาลี เยอรมนี และ
เม็กซิโก ได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมทางการเมืองว่า หมายถึง การรับรู้ทางการเมืองและทัศนคติ
ที่บุคคลมีต่อระบบการเมืองและส่วนต่าง ๆ ของระบบการเมืองซึ่งทัศนคติเหล่านี้จะมีผลต่อบทบาท
ของแต่ละบุคคลในระบบการเมืองนั้น ๆ และแบ่งวัฒนธรรมทางการเมืองเป็น 3 ประเภท

- 1) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบดั้งเดิมจำกัดวงแคบ (parochial political culture) หมายถึง วัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคลที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจในระบบการเมือง ไม่
รับรู้การปฏิบัติงานทางการเมืองเลย รวมทั้งไม่คิดว่าตนจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง
- 2) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า (subject political culture) เป็น
วัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคลที่มีลักษณะยอมรับในอำนาจของรัฐบาล มีความรู้ความเข้าใจ

เกี่ยวกับการเมืองและระบบการเมืองโดยทั่วไป แต่ไม่สนใจที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองในทุกกระบวนการทางการเมือง

3) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม (participant political culture) เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคลที่เข้าใจการเมืองโดยทั่วไป มีการรับรู้ต่อโครงสร้างทางการเมืองและการบริหารตลอดจนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง

นอกจากแนวความคิดของ แอลมอนด์ และเวอร์บา (Almond and Verba) ซึ่งแบ่งประเภทของวัฒนธรรมทางการเมืองออกเป็นหลายประเภทคงได้กล่าวมาแล้ว ซึ่งเป็นการยากแก่การวัดหรือเป็นตัวชี้ว่าประชาชนจะมีลักษณะวัฒนธรรมทางการเมืองประเภทใด จึงเลือกประเภทของวัฒนธรรมทางการเมืองโดยยึดหลักของการปกครองที่นิยมใช้อยู่ในโลกปัจจุบัน โดยเฉพาะในประเทศไทยที่ยึดถือเป็นระบอบการปกครองประเทศคือระบอบประชาธิปไตย ซึ่งจะศึกษาแนวโน้มของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

1.2.1 ความสำคัญของวัฒนธรรมทางการเมือง การที่วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเมือง วัฒนธรรมทางการเมืองจึงมีความสำคัญอย่างน้อย 2 ประการคือ

1) วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างความชอบธรรมทางการเมือง (political legitimacy) ให้กับระบบการเมือง ทั้งนี้ไม่ว่าระบบการเมืองนั้น ๆ จะมีลักษณะเป็นแบบเผด็จการหรือแบบประชาธิปไตยก็ตาม ซึ่งจะเป็นผลทำให้ระบบการเมืองนั้น ๆ สามารถคงอยู่ได้อย่างราบรื่น ประชาชนจะสนับสนุนและให้ความร่วมมือกับรัฐบาล โดยการเชื่อฟังคำสั่งและกฎหมายต่าง ๆ เพื่อเป็นการรักษาระเบียบของสังคมการเมือง ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะเหตุว่าลักษณะธรรมชาติของวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนที่เป็นอยู่ในสังคมแต่ละขณะนั้นมักจะมีลักษณะที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่เกิดขึ้นและเป็นอยู่ในแต่ละขณะอยู่เสมอ ดังเช่น กรณีการปฏิวัติของสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยการนำของเหมาเจ๋อตุง ใน ค.ศ. 1949 นั้น เมื่อพรรคคอมมิวนิสต์ยึดอำนาจรัฐได้สำเร็จแล้วก็ได้ทำการปฏิวัติวัฒนธรรม (cultural revolution) เพื่อปลูกฝังวัฒนธรรมทางการเมืองแบบใหม่ที่สอดคล้องกับอุดมการณ์คอมมิวนิสต์ให้เป็นวัฒนธรรมหลักของสังคมแทนที่วัฒนธรรมแบบดั้งเดิม

2) วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นปัจจัยสำคัญในการกระตุ้นหรือริเริ่มให้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเกิดขึ้น ในประเด็นนี้จะเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบใหม่ที่ได้รับอิทธิพลจากความคิดตะวันตก ซึ่งส่วนมากมักปรากฏเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของชนชั้นผู้นำ (elite) ของสังคมที่เห็นว่า สภาพของระบบการเมืองที่เป็นอยู่ล้าสมัย ค่อยประสิทธิภาพ ไม่สามารถแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ จึงต้องการให้มีการ

เปลี่ยนแปลงทางการเมืองเกิดขึ้น ดังจะเห็นได้จากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองครั้งสำคัญ ๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย เช่น การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 โดยคณะราษฎรซึ่งล้วนเป็นผู้นำในระบบราชการที่ได้รับการศึกษาจากฝรั่งเศส และยุโรป และเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 อันเป็นผลจากการเรียกร้องรัฐธรรมนูญ โดยผู้นำนิสิตนักศึกษาและประชาชนและเหตุการณ์ พฤษภาทมิฬ พ.ศ. 2535 เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป วัฒนธรรมทางการเมืองในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของระบบการเมืองมีความสำคัญต่อการพัฒนาทางการเมืองทั้งในแง่ของการสร้างความชอบธรรมทางการเมือง และในแง่การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่เกิดขึ้น

1.2.2 ประเภทของวัฒนธรรมทางการเมือง

แอลมอนด์ และเวอร์บา (Almond and Verba) ได้แบ่งประเภทของวัฒนธรรมทางการเมืองที่เป็นตัวแบบเชิงอุดมคติ (ideal type) โดยใช้ปัจจัยที่เกี่ยวกับสำนึกทางการเมือง (political consciousness) ของบุคคล/กลุ่มบุคคลและระดับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคล/กลุ่มบุคคล ดังนี้คือ

1) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบดั้งเดิมจำกัดวงแคบ (*parochial political culture*) หมายถึง วัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคลที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ไม่รับรู้การปฏิบัติงานขององค์กรทางการเมือง และไม่คิดว่าตนจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมืองเช่นนี้แสดงว่า ประชาชนมีความสำนึกทางการเมืองต่ำและขาดการมีส่วนร่วมทางการเมืองมักปรากฏในสังคมที่ล้าหลังหรือสังคมแบบจารีตประเพณี เช่น สังคมเผ่าในแอฟริกาที่มีลักษณะการปกครองที่เรียบง่าย เป็นต้น

2) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า (*subject political culture*) หมายถึง วัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคลที่ยอมรับในอำนาจของรัฐบาล มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองและระบบการเมืองโดยทั่วไป แต่ไม่สนใจที่จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองไม่ว่าในระดับใด มักปรากฏในสังคมที่มีการพัฒนาก้าวหน้ากว่าสังคมในแบบแรก

3) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม (*participant political culture*) หมายถึง วัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคลที่สนใจการเมือง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมืองในทุก ๆ ด้าน มีจิตสำนึกทางการเมืองสูงโดยมีความผูกพันต่อระบบการเมือง มีความสนใจและกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมทางการเมือง อย่างน้อยเข้าไปใช้สิทธิเลือกตั้ง มักปรากฏในสังคมที่มีระดับพัฒนาการทางการเมืองสูง

แต่ในความเป็นจริงนั้น ระบบการเมืองทุกระบบต่างก็มีทั้งลักษณะของความล้าหลัง และความเป็นสมัยใหม่ปะปนกันไป ดังนั้น วัฒนธรรมทางการเมืองในสังคมต่าง ๆ ปัจจุบันมักมีลักษณะเป็นตัวแทนเชิงผสมผสาน (mixed type) ซึ่งแอลมอนด์และเวอร์บาได้เสนอไว้ 3 ประการ คือ

- 1) วัฒนธรรมการเมืองแบบดั้งเดิมจำกัดวงแคบผสมแบบไพร่ฟ้า (parochial-subject political culture) มักปรากฏในสังคมที่มีการพัฒนาช้ากว่าเดิม โดยสังคมนั้นมีรัฐบาลกลางเกิดขึ้นแทนที่ระบบสังคมเก่า และประชาชนได้หันมายอมรับอำนาจของรัฐบาลโดยคุณฉันทภาพ แต่ประชาชนยังไม่สนใจเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง
- 2) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าผสมแบบมีส่วนร่วม (subject-participant political culture) มักปรากฏในสังคมที่กำลังพัฒนาทั้งหลายโดยประชาชนบางกลุ่มซึ่งเป็นส่วนน้อยสนใจและเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ในขณะที่คนส่วนใหญ่ไม่สนใจการเมืองเลย โดยมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าแฝงอยู่ เช่น วัฒนธรรมทางการเมืองของไทย เป็นต้น
- 3) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบดั้งเดิมจำกัดวงแคบแบบมีส่วนร่วม (parochial-participant political culture) มักปรากฏในสังคมที่ประกอบด้วยหลายเชื้อชาติหรือหลายเผ่าชน ซึ่งแต่ละเชื้อชาติ/เผ่าชน ต่างก็มีความผูกพันกันอย่างแน่นแฟ้น จึงต้องการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อผลประโยชน์ของเชื้อชาติหรือเผ่าของตน วัฒนธรรมทางการเมืองเช่นนี้ สามารถพบได้ในพม่า มาเลเซีย และสิงคโปร์ เป็นต้น

1.2.3 ลักษณะของวัฒนธรรมทางการเมือง

ลูเซียน พาย (Lucian Ply, 2546: 151-152) ได้อธิบายถึงลักษณะของวัฒนธรรมทางการเมืองไว้ 4 ประการ คือ

- 1) เกี่ยวข้องกับความคิด ความรู้สึก การประเมินค่าของบุคคล/กลุ่มบุคคลที่มีต่อบุคคลอื่น ๆ ในระบบการเมืองทั้งที่มีต่อสถาบันการเมืองต่าง ๆ ในระบบการเมือง เช่น การที่บุคคล/กลุ่มบุคคลให้ความไว้วางใจหรือความศรัทธาต่อนักการเมือง หรือสถาบันรัฐสภา เป็นต้น
- 2) เกี่ยวข้องกับความคิด ความรู้สึก การประเมินค่าของบุคคล/กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ภาพเชิงอำนาจ ระหว่างประชาชนในฐานะชนชั้นผู้ถูกปกครองกับผู้นำทางการเมืองในฐานะชนชั้นผู้ปกครองซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการยอมรับหรือการต่อต้านการมีอำนาจและการใช้อำนาจของผู้ปกครอง

3) เกี่ยวข้องกับความคิด ความรู้สึก การประเมินค่าของบุคคล/กลุ่มบุคคลที่ยึดมั่นในอิสรภาพและสิทธิเสรีภาพทางการเมือง หรือยึดมั่นในหลักความสัมพันธ์แบบอำนาจนิยม หรือความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์

4) เกี่ยวข้องกับความคิด ความรู้สึก การประเมินค่าของบุคคล/กลุ่มบุคคลที่มีความสอดคล้องต้องกันอันนำไปสู่การสร้างสรรคความเป็นเอกภาพ ทางการเมืองและการให้ความจงรักภักดีต่อระบบการเมืองโดยรวม

ดังนั้น วัฒนธรรมทางการเมืองจึงเป็นแบบแผนของความคิด ความรู้สึก การสร้างคุณค่า เป็นมาตรฐานทางการเมืองของบุคคล/กลุ่มบุคคล ที่ส่งผลกระทบโดยตรงและทางอ้อมต่อเสถียรภาพของระบบการเมือง วัฒนธรรมทางการเมืองเกิดจากการอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองในระดับต่าง ๆ ซึ่งทำให้บุคคล/กลุ่มบุคคล สังคมวัฒนธรรมทางการเมืองโดยผ่านการเรียนรู้และประสบการณ์ของตน การที่บุคคล/กลุ่มบุคคล มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบใดก็ย่อมนำไปสู่การกระทำหรือพฤติกรรมทางการเมืองที่แตกต่างกันออกไป (วัชรวิไล 2548: 28)

วอลเตอร์ เอ โรเซนบอม (Walter A. Rosenbaum, 2546: 152) ได้จำแนกมิติของวัฒนธรรมทางการเมือง หรือสถาบันทางการเมืองต่าง ๆ เช่น ความคิดหรือความรู้สึกของบุคคล/กลุ่มบุคคลที่มีต่อรัฐบาล หรือนโยบายของรัฐบาล เป็นต้น

มิติแรก เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคล/กลุ่มบุคคล ที่มีต่อโครงสร้างทางการเมืองหรือสถาบันทางการเมืองต่าง ๆ เช่น ความคิดหรือความรู้สึกของบุคคล/กลุ่มบุคคล ที่มีต่อรัฐบาล หรือนโยบายของรัฐบาล เป็นต้น

มิติสอง เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคล/กลุ่มบุคคล ที่มีต่อบุคคล/กลุ่มบุคคลอื่น ๆ ในระบบการเมือง เช่น ความคิดหรือความรู้สึกของบุคคล/กลุ่มบุคคล ที่มีต่อนักการเมืองคนใดคนหนึ่ง หรือกลุ่มอนุรักษที่ต่อต้านโครงการสร้างเขื่อน เป็นต้น มิติของวัฒนธรรมทางการเมืองในส่วนนี้จะเป็นมิติที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเอกภาพหรือการร่วมมือของบุคคลต่าง ๆ ในระบบการเมืองอันจะนำไปสู่การมีเสถียรภาพทางการเมือง

มิติสาม เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคล/กลุ่มบุคคลนั้น ๆ ในแง่ของการประเมินความสามารถ (Capacity) ทางการเมืองหรือศักยภาพทางการเมืองของตนเอง เช่น การที่บุคคล/กลุ่มบุคคล มีความคิดหรือความรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเมืองจึงมีความสำนึกทางการเมือง มีความรู้ความเข้าใจการเมืองจึงเห็นว่าการกระทำทางการเมืองหรือพฤติกรรมทางการเมืองของตนเองนั้น เป็นสิ่งสำคัญหรือเป็นหน้าที่ของตน

จะเห็นว่า มิติทั้งสามประเภทของวัฒนธรรมทางการเมืองมีความแตกต่างกันในเชิงของสาระเนื้อหา ดังนั้น หากบุคคลใด/กลุ่มบุคคลใด มีวัฒนธรรมทางการเมืองที่ครบสมบูรณ์ ทั้งสามมิติ ก็ย่อมส่งผลให้บุคคล/กลุ่มบุคคลนั้น มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม

1.2.4 วัฒนธรรมทางการเมืองที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างเสถียรภาพของระบอบประชาธิปไตย

จากการศึกษาวิจัยของแอลมอนด์และเวอร์บา (Almond and Verba, 1965: 12) โดยการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบวัฒนธรรมทางการเมืองของประเทศประชาธิปไตยใน 5 ประเทศ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ เยอรมนี อิตาลี และเม็กซิโก ทำให้แอลมอนด์และเวอร์บาเสนอรูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างเสถียรภาพของระบอบประชาธิปไตย คือ วัฒนธรรมทางการเมืองแบบพลเมือง (civic culture) ซึ่งเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองที่ส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งมีลักษณะคือ ประชาชนในฐานะที่เป็นพลเมืองหรือสมาชิกของสังคม ที่มีบทบาทและมีส่วนร่วมในทางการเมืองสูง และเป็นผู้ได้ปกครองที่เคารพเชื่อดีกฎหมายบ้านเมืองโดยคุณฉันทภาพ ขณะเดียวกัน ประชาชนก็ยังรักษาไว้ซึ่งจารีตประเพณี วิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น วัฒนธรรมทางการเมืองแบบผสมผสานนี้ ปรากฏให้เห็นในสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ ข้อเสนอของแอลมอนด์แสดงให้เห็นว่า วัฒนธรรมทางการเมืองแบบพลเมืองมีส่วนช่วยสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้สามารถคงอยู่อย่างมั่นคงได้

1.3 แนวความคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

1.3.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ต่างกัน ดังนี้

นิรันดร์ จงวุฒิ (2527: 3) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำบรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้นกับทั้งทำให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลชุมชนได้มีบทบาทหรือพฤติกรรมในการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น สนับสนุน ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมเสียสละเวลา งบประมาณ แรงงาน วัสดุและอุปกรณ์ต่าง ๆ

1.3.2 ขั้นตอนของการมีส่วนร่วม แนวความคิดของ โคเฮนและอัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff, 1981 อ้างใน อคิน รพีพัฒน์ 2527) ซึ่งได้จำแนกขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในเรื่องของการตัดสินใจ (Decision Making) การดำเนินการ (Implementation) ผลประโยชน์ (Benefits) และการประเมินผล (Evaluation) ดังนี้

- ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
- ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
- ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
- ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

อคิน รพีพัฒน์ (2527: 4) เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2527: 16) ได้เสนอจาก
ประสบการณ์ภาคสนามในประเทศไทยพบว่า

- ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการค้นหาและสาเหตุของปัญหา
- ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม
- ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติ
- ขั้นที่ 4 ระดับการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

แนวความคิดเกี่ยวกับขั้นตอนต่าง ๆ ของการมีส่วนร่วมที่นำเสนอขั้นต้นนั้น แนวคิด
ของ อคิน รพีพัฒน์ และ เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง และคนอื่น ๆ ต่างก็มีส่วนใกล้เคียงกับแนวคิดของ
โคเฮน และ อัทซอพ แต่อาจมีคำสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทสังคมของไทยมากกว่าทั้งนี้เพราะ
เป็นประสบการณ์ภาคปฏิบัติในประเทศไทย

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน ในเขตอำเภอ
บางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถจำแนกขั้นตอนในการมีส่วนร่วมได้เป็น 7 ขั้นตอน
ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา เป็นขั้นที่ประชาชนเข้าไปมี
ส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนว่ามีสาเหตุของปัญหามาจากปัจจัยใดบ้าง และส่งผล
กระทบต่อประชาชนในชุมชนมากน้อยเพียงใด

ขั้นตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการวางแผน เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วน
ร่วมในการวางแผนดำเนินงานเพื่อใช้ทรัพยากรในชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น กำหนด
เป้าหมาย กำหนดลักษณะ และแนวทางการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

ขั้นตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามี
ส่วนร่วมในการปฏิบัติงานทางการเมืองในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

ขั้นตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงาน
เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินว่าการดำเนินงานของผู้บริหาร
องค์การบริหารส่วนตำบลว่าสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด การ

ประเมินผลนี้อาจเป็นการประเมินผลย่อย (Formative evaluation) ซึ่งเป็นการประเมินผลหลักสูตรเป็นระยะ ๆ หรือการประเมินผลรวม (Summative evaluation)

ขั้นตอนที่ 5 การมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งในท้องถิ่น เป็นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการใช้สิทธิของตนเองในการเลือกตั้งของท้องถิ่นในระดับต่าง ๆ เช่น การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 6 การมีส่วนร่วมในการร้องเรียนปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการร้องเรียนปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งทางตรงด้วยตนเองและทางอ้อมผ่านสื่อชนิดต่าง ๆ หรือตัวแทนท้องถิ่น เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 7 การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของชุมชน เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นด้วยตนเอง

1.3.3 ลักษณะของการมีส่วนร่วม

การแบ่งลักษณะของการมีส่วนร่วมเป็นการจำแนกที่พิจารณาจากกิจกรรมต่าง ๆ ว่ามีกิจกรรมอะไรบ้างที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง ได้มีนักวิชาการหลายท่านให้ข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

กรมการพัฒนาชุมชน (2539: 16) ได้สรุปลักษณะต่าง ๆ ของการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 18 ลักษณะ ดังนี้

- 1) มีส่วนร่วมเป็นผู้ริเริ่ม
- 2) มีส่วนร่วมในการตัดสินใจดำเนินงาน
- 3) มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการใช้ทรัพยากร
- 4) มีส่วนร่วมในการออกความเห็นและข้อเสนอแนะ
- 5) มีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
- 6) มีส่วนร่วมในการคิดหาวิธีแก้ปัญหา
- 7) มีส่วนร่วมในการวางแผน
- 8) มีส่วนร่วมในการประชุม
- 9) มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมกลุ่ม
- 10) มีส่วนร่วมในการออกเสียงสนับสนุนหรือคัดค้านปัญหา
- 11) มีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการหรือการบริหารงาน
- 12) มีส่วนร่วมในการเป็นสมาชิก
- 13) มีส่วนร่วมในการเป็นผู้ชักชวนหรือประชาสัมพันธ์

- 14) มีส่วนร่วมในการดำเนินการกิจกรรมที่วางไว้
- 15) มีส่วนร่วมในการลงทุนหรือบริจาคเงิน/ทรัพย์สิน
- 16) มีส่วนร่วมในการออกแรงหรือสละแรงงาน
- 17) มีส่วนร่วมในการออกวัสดุอุปกรณ์
- 18) มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาติดตามหรือประเมินผล

กรณีการ ชมติ (2524: 13) ได้สรุปลักษณะในการพิจารณาการมีส่วนร่วมเพื่อใช้ในการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการสารภี ตำบลท่าช้าง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยแบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 10 ลักษณะ ดังนี้

- 1) การมีส่วนร่วมประชุม (Attendance at Meetings)
- 2) การมีส่วนร่วมในการออกเงิน (Financial Contribution)
- 3) การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ (Membership on Committces)
- 4) การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ (Position of Leadership)
- 5) การมีส่วนร่วมสัมภาษณ์ (Interview)
- 6) การมีส่วนร่วมเป็นผู้ชักชวน (Solicitor)
- 7) การมีส่วนร่วมเป็นผู้บริโภค (Customers)
- 8) การมีส่วนร่วมเป็นผู้ริเริ่มหรือผู้เริ่มการ (Entrepreneurs)
- 9) การมีส่วนร่วมเป็นผู้ใช้แรงงาน (Employers)
- 10) การมีส่วนร่วมออกวัสดุอุปกรณ์ (Material)

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึงการให้ประชาชนได้มีโอกาสเป็นผู้กำหนดการตัดสินใจ คิดค้นปัญหา และดำเนินการในขั้นตอนของการพัฒนา หรือการที่ประชาชนได้เพิ่มศักยภาพในการควบคุมทรัพยากรและสถาบันต่าง ๆ ในสังคม รวมถึงการใช้จ่ายทรัพยากรที่มีอยู่ในสังคมด้วยตนเองนั่นเอง

1.3.4 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ต่าง ๆ ดังนี้

สุขุม นวลสกุล (2519: 16) ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองในที่นี้หมายถึงการปฏิบัติการใด ๆ โดยใจสมัคร ไม่ว่าจะเป็ผลสำเร็จหรือไม่ ไม่ว่าจะมีการจัดองค์การหรือไม่ เกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่อง และจะใช้วิธีการที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ก็

ตามโดยมุ่งประสงค์ที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกนโยบายสาธารณะ การปฏิบัติการตามนโยบายสาธารณะและการเลือกผู้นำทางการเมืองไม่ว่าจะเป็นระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ

ประหัด หงษ์ทองคำ (2519: 44-45) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นของประชาชนอาจทำได้หลายแบบ หลายวิธี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสนใจ ความสามารถ ความเสถียร ของประชาชนในท้องถิ่น แต่ละคนเป็นสำคัญ เช่น ประชาชนบางคนอาจมีส่วนร่วมเฉพาะการไปใช้สิทธิเลือกตั้งตัวแทนของตนเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งต่าง ๆ ขององค์การปกครองท้องถิ่นเท่านั้น ประชาชนบางคนอาจมีความสนใจที่จะมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่านั้น เช่น สนใจที่จะเข้าฟังการประชุมสภาท้องถิ่น เอาใจใส่ดูแลการปฏิบัติหน้าที่หรือการบริหารงานของตัวแทนของตนว่า รับผิดชอบต่อประชาชนมากน้อยแค่ไหน สนใจต่อภารกิจในหน้าที่อย่างไร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการประกอบการพิจารณา เลือกตั้งครั้งต่อไป หรือประชาชนบางคนอาจมีความสนใจในกิจการท้องถิ่นมาก มีความเสถียรมีความตั้งใจจริงที่จะเข้าไปมีส่วนในการสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่ท้องถิ่นด้วยตนเองก็อาจจะสมัครรับเลือกตั้งเพื่อให้ประชาชนตัดสินใจเข้าไปรับผิดชอบในกิจการของท้องถิ่นโดยตรงก็อาจทำได้

ทิพาพร พิมพ์สุทธิ์ (2521: 204-205) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การมีส่วนร่วมในการกระทำ (Activity) ของแต่ละบุคคล ซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ นโยบายของรัฐบาลการมีส่วนร่วมจะมาจากแต่ละบุคคล โดยตรงต่อการตัดสินใจนโยบายของรัฐบาล เรียกว่า “การมีส่วนร่วมโดยตรง” (Autonomous Participation) และการมีส่วนร่วม ซึ่งอิทธิพลต่อการตัดสินใจนโยบายทางอ้อม นอกเหนือจากแต่ละบุคคลโดยตรงแล้ว เรียกว่า “การมีส่วนร่วมโดยการปลุกกระดม (Mobilized Participation)”

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2526: 25) กล่าวว่า ระบบการเมืองไทยได้ยึดหลักความคิดของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งหน้าที่และบทบาทหลักของพลเมืองก็คือ ส่วนที่ป้อนเข้าสู่ตัวระบบ ด้วยการเรียกร้องสิ่งที่มีคุณค่า และการให้ความสนับสนุนแก่อำนาจหน้าที่ของระบบการเมืองไทยในการจัดสรรสิ่งมีคุณค่านั้น บทบาทและหน้าที่หลักดังกล่าวนี้โดยสรุป ได้แก่ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในฐานะพลเมืองดีในระบบประชาธิปไตยนั่นเอง กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การปกครองระบอบประชาธิปไตย ของไทยมีโครงสร้างเน้นประชาธิปไตยแบบประชาชนมีส่วนร่วม (Participative Democracy)

ติน ปรัชญพฤษดิ์ (2538: 307) ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นกิจกรรมที่ประชาชนจัดทำขึ้นเพื่อเข้าไปมีอิทธิพลเหนือการตัดสินใจของรัฐ ทั้งนี้รวมถึง

การเลือกตั้ง การวิงวอน การติดต่อขอสิทธิพิเศษ และการกระทำที่เบี่ยงเบน และการใช้ความรุนแรง

ณรงค์ สินสวัสดิ์ (2528: 117) ให้ความหมายการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนจะพึงมีในการกำหนดนโยบาย ในการตัดสินใจในกิจกรรมต่าง ๆ ของรัฐบาลและในทางการเมือง เช่น การเข้าเป็นรัฐบาล การมีอิทธิพลต่อรัฐบาล และการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง เป็นต้น

สุจิต บุญบงการ (2542: 36-38) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีลักษณะที่น่าสนใจดังนี้

ลักษณะประการแรก คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองต้องเป็นเรื่องของการกระทำหรือพฤติกรรม ไม่ใช่เป็นเรื่องความรู้สึกนึกคิด ทศนคติหรือความเชื่อทางการเมือง แม้ว่าได้มีการยอมรับกันว่า ทศนคติ ความเชื่อ และอุดมการณ์ทางการเมืองมีผลต่อพฤติกรรมหรือการแสดงออกทางการเมืองของประชาชน แต่ทศนคติและความเชื่อไม่ใช่การกระทำหรือกิจกรรม ดังนั้น เราควรต้องแยกออกให้ชัดเจนระหว่างการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งเป็นเรื่องของกิจกรรมหรือการกระทำ (Action) กับทศนคติหรือความเชื่อและความรู้สึกทางการเมือง

ลักษณะประการที่สอง ต้องเป็นกิจกรรมของประชาชนไม่ใช่เป็นนักการเมือง ถ้าเป็นกิจกรรมทางการเมืองของนักการเมือง เรามักใช้ว่าเป็นบทบาททางการเมือง (Political Role) เนื่องจากเขามีอาชีพเป็นนักการเมือง ส่วนประชาชนทั่วไปไม่ได้มีอาชีพเป็น

ลักษณะประการที่สาม คือ ต้องเป็นการกระทำหรือกิจกรรมที่มีจุดประสงค์เพื่อมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐ แต่ถ้ากิจกรรมนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อกดดันในเรื่องอื่น เช่น คนงานนัดหยุดงาน เพื่อให้ฝ่ายบริหารของบริษัทขึ้นค่าแรง ยังไม่ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมือง เพราะยังไม่มีผลกระทบต่อตัดสินใจของรัฐ แต่ถ้าคนงานเหล่านั้นนัดหยุดงานเพื่อกดดันให้รัฐปรับปรุงกฎหมายแรงงานให้เป็นธรรมมากขึ้น กิจกรรมเช่นนี้จึงจะถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมือง นอกจากนี้ จุดประสงค์ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลนั้นไม่จำเป็น เรื่องของการกดดันให้เปลี่ยนแปลงนโยบายเสมอไป แต่อาจเป็นการแสดงออกเพื่อสนับสนุนนโยบายของรัฐบาล หรือ นักการเมืองได้ เราจะเห็นได้จากกรณีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งหรือการชุมนุมเพื่อสนับสนุนรัฐบาล

ฮันติงตัน และ เนลสัน (Huntington and Nelson, 1982: 4) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองหมายถึง กิจกรรมที่พลเมืองกระทำเพื่อจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลโดยกำหนดขอบเขตไว้ว่า เป็นการกระทำกิจกรรมทางการเมืองของคนธรรมดาซึ่งอาจจะมี

ลักษณะเป็นช่วง ๆ ไม่ต่อเนื่องและอาจเป็นบทบาทรองจากบทบาทอื่น นอกจากนั้นยังมี จุดมุ่งหมายเพื่อมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลซึ่งเป็นผู้มีความชอบธรรมในการตัดสินใจแบ่งสรรสิ่งมีคุณค่าซึ่งมีอยู่อย่างจำกัดในสังคม ทั้งนี้ไม่ว่าการกระทำนั้นจะสัมฤทธิ์ผลหรือไม่ การมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นอาจเป็นไปได้ด้วยความสำนึกของตนเองหรือถูกชักจูงให้เข้าร่วมก็ได้

เวอร์บา นี และ คิม (Verba, Nie and Kim, 1978: 46) กล่าวว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นกิจกรรมต่าง ๆ ที่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งประชาชนกระทำโดยมีเป้าหมายเพื่อให้มีอิทธิพลต่อการคัดเลือกเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลหรือภาระกิจต่าง ๆ ที่รัฐบาลจะกระทำนอกจากนี้ เวอร์บา นี และ คิม (Verba, Nie and Kim) ยังแยกให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย (democratic participation) กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบพิธีการหรือเพื่อสนับสนุนรัฐ (ceremonial of support participation) ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบแรกจะเน้นที่การกระทำของประชาชนส่วนใหญ่เพื่อหวังผล และมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานของรัฐ ส่วนการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบที่สองหมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นการเฝ้าระดมโดยรัฐเพื่อให้ประชาชนเข้าร่วมในกิจกรรมของรัฐ ซึ่งอาจไม่ได้เป็นไปตามความสมัครใจ

ความหมายต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้สามารถสังเกตได้ว่าจะเน้นการเมืองที่อยู่ใต้อารมณ์ประชาธิปไตยผ่านระบบตัวแทน ซึ่งมีเป้าหมายอยู่ที่การเลือกผู้นำตลอดจนการมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล ซึ่งประชาชนจะมีส่วนร่วมได้ก็โดยผ่านกลไกหรือรูปแบบที่รัฐกำหนดขึ้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองในความหมายเหล่านี้จึงมีรัฐเป็นศูนย์กลาง

สคาฟ (Scaf, 1975) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมทางการเมือง 2 แนวทาง กล่าวคือแนวทางที่หนึ่ง อธิบายการมีส่วนร่วมทางการเมืองในฐานะการกระทำเพื่อเป็นเครื่องมือไปสู่เป้าหมาย ซึ่งจะเน้นให้ความสัมพันธ์ของอิทธิพลและอำนาจเป็นการแบ่งปันอำนาจทางการเมือง การเมืองในที่นี้จึงเป็นเรื่องของการต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรทางอำนาจ อันทรงคุณค่าในขณะที่แนวทางที่สอง ได้ให้แนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองในฐานะปฏิสังสรรค์ ซึ่งเน้นความคิดในฐานะที่บุคคลเป็นสมาชิกของสังคม เป็นผู้ตระหนักตนในฐานะพลเมืองที่จะต้องมีส่วนร่วมได้รับความเป็นธรรมและมีแนวทางในการปฏิบัติตนต่อส่วนรวมในฐานะพลเมืองดี การเมืองในแนวทางนี้จึงเป็นชุดของกิจกรรมและความสัมพันธ์ซึ่งเกี่ยวข้องกับภารกิจอยู่ของสังคม ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างบุคคลกับกลุ่มสังคม และกระตุ้นให้มีการแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อมวลชน

แนวคิดที่สองนี้ มีความคล้ายคลึงกับแนวคิดวัฒนธรรมชุมชนในสังคมไทยซึ่งให้ความหมายของการเมืองไว้ว่า คือ การร่วมกันคิด ร่วมกันทำ เพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม เป็นการเมืองเพื่อความสมัครสมานมากกว่าเพื่อการแข่งขัน แดกแยก ชัดแย้ง การมีส่วนร่วมทางการเมืองในความหมายนี้สอดคล้องกับแนวคิด “ประชาสังคม”

แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง (political participation) แม้จะได้มีการนำมาใช้กันอย่างกว้างขวางทั้งในแวดวงวิชาการและวงการอื่น ๆ มานานพอสมควร รวมทั้งได้รับการยอมรับว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาทางการเมือง หรือเป็นสัญลักษณ์ของความเป็นสมัยใหม่ทางการเมือง แต่ก็ยังไม่เป็นที่ตกลงกันแน่ชัดเกี่ยวกับความหมาย หรือคำอธิบายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองนี้

ไมรอน ไวน์เนอร์ (Myron Weiner, 1971: 159 – 204) ได้รวบรวมความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่นักวิชาการหลายท่านได้ให้ไว้ต่าง ๆ กันในขอบเขตความสนใจต่าง ๆ ดังนี้

- 1) การกระทำในเชิงสนับสนุนและการเรียกร้องต่อผู้นำรัฐบาล
- 2) ความพยายามที่สำเร็จผลในการส่งผลกระทบต่อการทำงานของรัฐบาลหรือในการเลือกผู้นำในวงการรัฐบาล
- 3) การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึงถึงการกระทำของพลเมืองที่ได้รับรองว่าถูกต้องตามกฎหมาย
- 4) นักคิดแนวประชาธิปไตยบางกลุ่มเห็นว่า การมีตัวแทน (representation) เป็นรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เหมาะสมที่สุด สำหรับสังคมขนาดใหญ่ที่มีความซับซ้อนมาก เพราะประชาชนนับล้าน ๆ คนย่อมไม่สามารถเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในกระบวนการของรัฐบาลได้โดยตรงอย่างมีประสิทธิภาพ
- 5) ความเหงาหน่ายทางการเมือง (alienation) ก็อาจถือได้ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ความเหงาหน่ายทางการเมืองเป็นความรู้สึกอย่างรุนแรงที่จะไม่เข้ายุ่งเกี่ยวกับการเมือง เนื่องจากเห็นว่าแม้เข้ายุ่งเกี่ยวก็ไม่ทำให้เกิดผล มองไม่เห็นประโยชน์ของกิจกรรมทางการเมืองซึ่งแตกต่างจากความเฉื่อยชาเมินเฉยทางการเมือง (apathy) กล่าวคือ การขาดความสนใจโดยสิ้นเชิง และไม่กระทำการใด ๆ ทางการเมืองเลย
- 6) ผู้มีส่วนร่วมทางการเมือง (participant) หมายถึง ผู้ที่กระตือรือร้นที่จะเข้าเกี่ยวข้องกับทางการเมือง เช่น การเข้าร่วมประชุมทางการเมือง เป็นสมาชิกพรรคการเมือง และสนใจกับปัญหาสาธารณะ ฯลฯ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในความหมายนี้ อาจรวมถึง

กิจกรรมที่ไม่ชัดเจนเท่าการลงคะแนนเสียง บางครั้งแม้จะไม่ไปลงคะแนนเสียง แต่มีการติดตามข่าวสารการเมือง ถกเถียงแสดงความคิดเห็นต่อปัญหาทางการเมือง ก็ถือว่ามีส่วนร่วมทางการเมือง

7) การกระทำที่ “ต่อเนื่องอย่างคงเส้นคงวา” (persistence continuum) ซึ่งอาจเป็นการกระทำที่มีความเป็นสถาบันและมีการจัดตั้ง หรืออาจเป็นการกระทำที่ประทุขึ้นทันทีทันใด

8) ความพยายามที่จะมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของระบบราชการ และข้าราชการ

9) ในบางความหมาย การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึงเฉพาะกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อการเมืองระดับชาติเท่านั้น

10) การกระทำที่มีลักษณะเป็นการกระทำทางการเมือง (political act) สำหรับความเห็นของ ไมรอน ไวน์เนอร์ (Myron Weiner) นั้น อธิบายความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า “การปฏิบัติการ โดยสมัครใจใด ๆ (any voluntary action) ที่ไม่ว่าจะเป็นผลสำเร็จหรือไม่ มีการจัดองค์การหรือไม่ก็ตาม จะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่อง และจะใช้วิธีที่ถูกต้องโดยได้รับการยอมรับตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม การกระทำนั้นมุ่งประสงค์ที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกนโยบายสาธารณะ การบริหารนโยบายสาธารณะ และการเลือกผู้นำทางการเมือง ไม่ว่าจะป็นระดับชาติหรือระดับท้องถิ่น”

จากความหมายนี้ ไวน์เนอร์ (Weiner) ได้เน้นประเด็นสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง 3 ประการ คือ ประการที่หนึ่ง ต้องเป็นการกระทำ (action) มิได้หมายรวมถึงทัศนคติหรือความรู้สึกด้วย ประการที่สอง หมายความว่าเฉพาะกิจกรรมหรือการกระทำที่เป็นไปโดยสมัครใจ (voluntary) จึงไม่รวมถึงการกระทำที่ไม่ได้เป็นไปโดยสมัครใจ เช่น การถูกเกณฑ์ทหาร หรือ การเสี้ยภณี และประการที่สาม การใช้ความหมายนี้ต้องมีข้อสันนิษฐานเบื้องต้นว่า ในระบบการเมืองนั้น ประชาชนสามารถมีส่วนในการคัดเลือกเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลด้วย

เฮร์เบิร์ต แมคคอสกี้ (Herbert McClosky, 1969: 252) ให้ความเห็นของการมีส่วนร่วมทางการเมืองดังนี้ การกระทำโดยความสมัครใจของสมาชิกในสังคม เพื่อมีส่วนในการคัดเลือกผู้ปกครองและการกำหนดนโยบายสาธารณะ ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม กิจกรรมเหล่านี้ได้แก่ การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การสนใจติดต่อข่าวสารทางการเมือง การอภิปรายพูดคุยในประเด็นทางการเมือง การร่วมประชุมทางการเมือง การให้ความสนับสนุนผู้สมัครหรือพรรคการเมืองในด้านการเงิน การติดต่อกับผู้แทนราษฎรนอกจากนี้ยังรวมถึง การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

พรรคการเมืองอย่างเป็นทางการช่วยเขียนสุนทรพจน์ในการหาเสียง ช่วยในการรณรงค์หาเสียง และ สมัครเข้ารับการเลือกตั้ง

นอร์แมน ไนย์ และ ซิดนีย์ เวอร์บา (Norman Nie and Sidney Verba, 1974: 41) เน้นว่า การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองจะต้องเป็น เรื่องกิจกรรมของพลเมืองเฉพาะบุคคล รวมทั้งผู้ที่ไม่กระตือรือร้นต่อกฎเกณฑ์ แต่ร่วมทางด้านการเมืองโดยอาชีพ เป็นกิจกรรมซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อมีอิทธิพลต่อรัฐบาลทั้งในด้านการเลือกเจ้าหน้าที่รัฐบาล หรือการเลือกการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐบาล และเป็นการเข้ามีส่วนร่วมต่อการปกครองโดยกระทำกิจกรรม

ฮันติงตัน และ โดมิงเกซ (Huntington and Domingas) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง “กิจกรรม หรือ การกระทำของประชาชน ที่ต้องการมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล โดยที่การกระทำหรือความพยายามนั้นเป็นไปได้ทั้งถูกต้องและไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ใช้กำลังหรือไม่ใช้กำลัง สำเร็จหรือล้มเหลว ทั้งที่สมัครใจและไม่สมัครใจ รวมถึง การเลือกตั้ง การร่วมในการรณรงค์หาเสียง การรวมตัวเพื่อโน้มน้าวหรือกดดันรัฐบาล การประท้วง และ การใช้กำลังรุนแรง”

ในผลงานอีกชิ้นหนึ่งของ ฮันติงตัน (Huntington) ซึ่งเสนอร่วมกับ โจน เอ็ม เนลสัน (Joan M. Nelson, 1976: 4-7) เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในประเทศกำลังพัฒนา ได้ให้นิยามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่น่าสนใจไว้ดังนี้

“การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นกิจกรรมของประชาชนแต่ละคนที่มีความมุ่งหมายเพื่อจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล” โดยฮันติงตันได้พิจารณาถึงแง่มุมที่สำคัญของนิยามนี้ ในการกำหนดขอบเขตความหมายว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นหมายถึงเฉพาะการกระทำ ไม่รวมถึงทัศนคติ เป็นการกระทำของผู้มีส่วนร่วมที่เป็นพลเมืองธรรมดา ไม่ใช่ นักการเมืองอาชีพ (political professional) เช่น ผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้ง เจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง กิจกรรมทางการเมืองของผู้มีส่วนร่วมทางการเมืองที่เป็นประชาชนธรรมดานั้นจะมีลักษณะเป็นช่วง ๆ ไม่ต่อเนื่อง (intermittent) เป็นกิจกรรมที่ไม่เต็มเวลา (part – time) และเป็นบทบาทรองจากบทบาทอื่น ๆ นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมทางการเมืองยังหมายความเฉพาะการกระทำที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล ซึ่งเป็นผู้ที่มีความชอบธรรมในการตัดสินใจแบ่งสรรคุณค่าที่มีอยู่จำกัดในสังคม ไม่รวมถึงการกระทำที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อกดดันหรือมีอิทธิพลต่อบุคคลอื่น ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับรัฐบาล และไม่ว่ากิจกรรมหรือการกระทำนั้นจะสำเร็จผลหรือไม่ก็ถือเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมือง ลักษณะของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอาจเป็นไปได้ด้วยความสำนึกของตนเอง หรือ ถูกชักจูงระดมพลังให้ร่วมก็ได้

ดังนั้น ก่อนที่จะได้ทำการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้ต่อไป จึงได้กำหนดความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่จะกล่าวถึงในการวิจัยนี้ต่อไปว่า หมายถึง การที่ปัจเจกบุคคลมีการกระทำที่มีอิทธิพลหรือ มีผลกระทบต่อนโยบายหรือการตัดสินใจของรัฐบาล การกระทำนั้นอาจเป็นไปได้ทั้งการกระทำที่ผิดกฎหมายหรือถูกต้องตามกฎหมาย อาจใช้ความรุนแรงหรือไม่ใช้ความรุนแรง สำเร็จหรือไม่สำเร็จผลก็ตาม และจะเป็นการกระทำโดยความสำนึกของตนเองหรือถูกชักจูงระดมพลังก็ได้

1.3.5 ความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมในทางการเมือง เป็นกลไกสำคัญ เหมือนหัวใจในระบอบประชาธิปไตย โดยเป็นการกระทำที่มีผลต่อการได้มาซึ่งอำนาจทางการเมือง หรืออำนาจปกครอง และการพ้นจากอำนาจนั้น รวมทั้งมีผลต่อนโยบาย และการปฏิบัติตามนโยบายของรัฐ ดังนั้น ผู้ปกครองในระบอบประชาธิปไตยซึ่งมีความชอบธรรมแห่งอำนาจปกครอง (Legitimacy) อันมีที่มาจากเหตุผลและหลักนิติธรรม จะอ้างความชอบธรรมแห่งอำนาจปกครองนี้ได้ ก็ต่อเมื่อผู้ถูกปกครองเชื่อว่าการใช้อำนาจของผู้ปกครองนั้นถูกต้องตามกฎหมายและมีเหตุมีผลเพียงพอ ผู้ปกครองจึงต้องไม่ละเมิดกฎหมายและใช้อำนาจปกครองอย่างมีเหตุผล

สุจิต บุญบงการ (2537: 200) กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่ามีความสำคัญไม่น้อย ความสำคัญ

ประการแรก คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นการยอมรับในความสามารถของประชาชน เป็นการยอมรับว่าประชาชนสามารถตัดสินใจที่จะกำหนดอนาคตของตนเองได้ การแสดงออกทางการเมืองเพื่อคัดค้านหรือสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลหรือรัฐบาลนั้นย่อมเป็นการกำหนดอนาคตของตนเองด้วย เป็นการยอมรับว่าประชาชนมีความสามารถมากพอที่จะทราบได้ว่ารัฐบาลควรทำอะไรอันเป็นผลต่อการดำรงชีวิตตน

ประการที่สอง คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นการยอมรับความเป็นพลเมือง (Citizenship) ของประชาชนความเป็นพลเมืองมีลักษณะสำคัญแตกต่างไปจากการเป็นราษฎรธรรมดาหรือการเป็น “ไพร่ฟ้า” (Subject) การเป็นไพร่ฟ้าเป็นการยอมรับอำนาจและคำสั่งของผู้ปกครองประเทศเพียงอย่างเดียว ถือว่าประชาชนเป็น “ข้า” คือ ไม่มีสิทธิแสดงความคิดเห็นอย่างไร ไม่มีสิทธิที่จะกำหนดอนาคตหรือคัดค้านให้ผู้ปกครองตัดสินใจอย่างหนึ่งอย่างใด หรือประโยชน์ในการดำรงชีวิตตน แต่ความเป็นพลเมืองนั้นถือว่าการยอมรับว่าประชาชนเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเมืองและสิทธิในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของรัฐบาล

ประการที่สาม คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองช่วยสร้างความชอบธรรม (Legitimacy) แก่รัฐบาล รัฐบาลมีความชอบธรรมมากขึ้นเพียงใด ขึ้นอยู่กับการยอมรับของประชาชนที่มีต่อรัฐบาล การมีส่วนร่วมทางการเมืองทำให้ประชาชนยอมรับในรัฐบาลรวมทั้งการตัดสินใจของรัฐบาลด้วย เพราะประชาชนได้มีส่วนในการตัดสินใจนั้น ๆ แม้แต่ในกรณีที่การตัดสินใจดังกล่าวไม่ตรงกับความต้องการของประชาชนบางกลุ่มบางพวก การมีส่วนร่วมทางการเมืองทำให้พวกเขาที่ไม่เห็นด้วยมีโอกาสที่จะเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจนั้นได้

ประการที่สี่ คือ การมีส่วนร่วมทางการเมือง อาจมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของอำนาจการเมืองหรือเปลี่ยนแปลงสภาพทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม กลุ่มที่ต้องการปฏิรูปหรือการเปลี่ยนแปลงในตอนแรกมักมีอิทธิพลหรืออำนาจน้อยกว่ากลุ่มที่ควบคุมรัฐบาล ซึ่งเป็นกลุ่มที่รักษาสภาพคงเดิม ดังนั้น กลุ่มที่ต้องการเปลี่ยนแปลงมักจะดึงกลุ่มทางสังคมใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นมาร่วมกันต่อสู้

1.3.6 รูปแบบและลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมีอยู่มาหลายรูปแบบ และวิธีการแตกต่างกันไปในแต่ละระบบการเมือง และบริบทแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมของแต่ละประเทศอย่างไรก็ตาม จันทนา สุทธิจารี (2544: 412-413) ได้แบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยเป็น 2 รูปแบบ คือ

1) การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเป็นทางการ

โดยมีกฎหมายรองรับให้กระทำได้ หรือต้องกระทำ วิธีการที่สำคัญและยอมรับปฏิบัติ ใช้นั้นทั่วไปในระบอบประชาธิปไตย มีดังนี้

(1) การเลือกตั้ง ทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น การเลือกตั้งเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ชัดเจนที่สุด ในทางการเมืองวิสัยสามารถวิเคราะห์ ประเมินค่าของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้แน่นอนชัดเจนมากกว่าพฤติกรรมอื่น ๆ

(2) การใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ในประเด็นหรือเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์สาธารณะของประชาชน เช่น การพูด การอภิปราย การเขียน การพิมพ์ ในระบอบประชาธิปไตยโดยการมีส่วนร่วม โดยการใช้อิทธิพลในการแสดงความคิดเห็น ด้วยวิธีการต่าง ๆ เหล่านี้มีความสำคัญมาก เพราะเป็นช่องทางการสื่อสารทางการเมือง (Political communication) ระหว่างประชาชนกับรัฐบาล โดยรัฐบาลจะมีโอกาสได้รับรู้ปัญหา ความคิดเห็นข้อเสนอแนะ วิจารณ์ ท้วงติง การทำงานของรัฐบาลจากประชาชนผู้เป็น

เจ้าของอำนาจอธิปไตย อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการทำงานของรัฐบาลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

(3) การจัดตั้งและเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการรวมกลุ่มของบุคคลที่มีความคิดเห็นทางการเมืองตรงกัน และมีความมุ่งหมายที่จะเข้าไปทำหน้าที่บริหารประเทศให้เป็นไปตามอุดมการณ์ของพรรค ส่วนประชาชนผู้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดในช่วงที่จะมีการเลือกตั้ง ก็สามารถมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยรณรงค์หาเสียงช่วยพรรคนั้น ๆ

(4) การมีส่วนร่วมโดยการรวมตัวเป็นกลุ่มผลประโยชน์ หมายถึง การที่กลุ่มคนมารวมกันเพราะมีอาชีพการงานหรือมีผลประโยชน์หรือมีความมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันและใช้พลังของกลุ่มให้มีอิทธิพลต่อกระบวนการกำหนดนโยบายของรัฐ เพื่อปกป้องคุ้มครองของกลุ่มการรวมตัวเป็นกลุ่มผลประโยชน์เพื่อมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเงื่อนไขสำคัญและจำเป็นสำหรับการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะเป็นช่องทางให้ปัญหา ความต้องการ และผลประโยชน์ที่หลากหลายของประชาชนแต่ละคนที่มีอยู่มากมายในประเทศ ได้มีโอกาสรวมกันเป็นกลุ่มก้อน (Interest Aggregation) และสามารถเรียกร้องต่อรัฐบาลได้ชัดเจน (Interest Articulation)

อนึ่งกลุ่มผลประโยชน์ต่างจากพรรคการเมืองตรงที่กลุ่มผลประโยชน์ มิได้มีจุดมุ่งหมายที่จะเข้าไปมีอำนาจทางการเมืองเพื่อบริหารประเทศโดยตรง เพียงแต่ต้องการใช้พลังของกลุ่มให้มีอิทธิพลหรือต่อรองกับรัฐบาลในการกำหนดนโยบายให้ตรงกับผลประโยชน์ ความต้องการของกลุ่มและเพื่อต่อรองผลประโยชน์ของกลุ่มและผลประโยชน์อื่น ๆ อย่างไรก็ตามกลุ่มผลประโยชน์อาจพัฒนาเป็นพรรคการเมือง เพื่อมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับที่เข้มข้น คือ มุ่งหมายที่จะเป็นรัฐบาลเพื่อบริหารประเทศก็ได้

2) การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะที่จะกล่าวต่อไปนี้ ในระบบการเมืองแบบเผด็จการ ไม่ยอมรับและไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม โดยจะมีกฎหมายห้ามไว้อย่างชัดเจน แม้ประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยบางประเทศจะมีได้ห้ามแต่ไม่ไ้ระบุน หรือมิได้มีกฎหมายรองรับว่าให้กระทำ ได้ ดังนี้

(1) การเดินขบวนหรือชุมนุมประท้วง ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2525 “เดินขบวน” หมายถึง ยกกันไปเป็นกลุ่มเป็นพวก เพื่อเรียกร้อง “ประท้วง” หมายถึง การกระทำหรือแสดงกิริยาอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นการคัดค้าน เพราะไม่เห็นด้วยหรือไม่พอใจอย่างยิ่งรวมความถึง การเดินขบวนหรือชุมนุมประท้วงจึงเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมือง

เมืองอย่างหนึ่งโดยประชาชนรวมตัวกัน เพื่อแสดงความไม่เห็นด้วยกับนโยบายหรือการดำเนินการของรัฐบาลในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือเป็นการรวมตัวเพื่อเรียกร้องต่อรัฐบาล โดยการกำหนดนโยบายหรือกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ตามความต้องการของประชาชนผู้ชุมนุม เช่น ในประเทศไทยเคยมีการเดินขบวนประท้วงของกลุ่มผู้ปลูกกระเทียมในภาคเหนือ เพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลแก้ไขปัญหาราคากระเทียมตกต่ำ การเดินประท้วงของชาวบ้านเพื่อต่อต้านโครงการสร้างโรงไฟฟ้าขยะที่อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ การชุมนุมประท้วงของประชาชนเพื่อต่อต้านมติของรัฐมนตรีที่อนุมัติให้สร้างเขื่อนแก่งเสือเต้นที่จังหวัดแพร่ เป็นต้น

การเดินชุมนุมในการประท้วงนี้ ไม่จำเป็นต้องทำไปเพื่อต่อต้านคัดค้านนโยบายการกระทำของรัฐบาลเท่านั้น อาจเป็นการสนับสนุนนโยบายหรือโครงการของรัฐบาลก็ได้ เช่น การชุมนุมเดินขบวน เพื่อสนับสนุนให้มีการสร้างเขื่อนแก่งเสือเต้นของชาวบ้านอีกกลุ่มหนึ่ง อย่างไรก็ตามก็ตีตัวแปรที่สำคัญของความสำเร็จหรือล้มเหลวก็คือ จำนวนประชาชนที่เข้าร่วมชุมนุมและความเหนียวแน่นของการรวมตัว เช่น การชุมนุมประท้วงของประชาชนจำนวนหลายแสนคนเมื่อเดือนพฤษภาคม 2535 ก็ได้สร้างการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองครั้งสำคัญหรืออาจส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจในโครงการสำคัญ ๆ ของรัฐบาลได้ เช่น การชุมนุมประท้วงของประชาชนจำนวนมากเพื่อคัดค้าน โครงการสร้างเขื่อนน้ำโจน ที่จังหวัดกาญจนบุรี เป็นต้น

(2) การก่อความวุ่นวายทางการเมือง เช่น การนัดหยุดงาน การจลาจลให้ความร่วมมือกับรัฐบาลเป็นวิธีแสดงออกของประชาชน โดยการไม่เชื่อฟังอำนาจรัฐ หรือปฏิบัติการที่ระเมิดกฎหมายโดยอ้างความบกพร่องของรัฐบาลเป็นสาเหตุ วิธีนี้อาจก่อให้เกิดผลกระทบเป็นความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบนี้ ในขั้นเริ่มต้นอาจยังไม่ผิดกฎหมาย และระบบการเมืองยินยอมให้กระทำได้ เช่น การชุมนุมประท้วงจนถึงจลาจลในการประท้วงกรณีโครงการท่อส่งก๊าซและโรงแยกก๊าซธรรมชาติ ไทย-มาเลเซีย ที่อำเภอจะนะ จังหวัดนครศรีธรรมราช การไม่ให้ความร่วมมือรักษาความสงบใน 5 พื้นที่ของจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งหากรัฐบาลไม่สามารถแก้ไขเหตุการณ์ได้ เหตุการณ์อาจยืดเยื้อ รุกรามเป็นความวุ่นวายทางการเมือง ซึ่งเป็นการกระทำผิดกฎหมาย ดังที่ปรากฏให้เห็นในปัจจุบัน

รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีหลายประการ โดยบุคคลอาจจะเข้าร่วมในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือหลายรูปแบบก็ได้ นักวิชาการแต่ละท่านได้จัดแบ่งรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ต่าง ๆ กัน ขึ้นอยู่กับการให้คำจำกัดความหรือนิยามนั้น ๆ

แอลมอนด์ และ เพาเวล (Almond and Powell, 1996: 145 – 148) ได้แบ่งรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น 2 รูปแบบใหญ่ ๆ คือ แบบที่ทำกันทั่วไป (conventional) และแบบแตกต่างจากที่ทำกันทั่วไป (unconventional) และในแต่ละรูปแบบได้แบ่งแยกย่อยดังนี้

รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวคิดของ แอลมอนด์ และ เพาเวล (Almond and Powell)

แบบที่ทำกันทั่วไป	แบบแตกต่างจากที่ทำกันทั่วไป
1. การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	1. การยื่นข้อร้องเรียน
2. การพูดคุยถกเถียงทางการเมือง	2. การเดินขบวนประท้วง
3. การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง	3. การเผชิญหน้าต่อผู้
4. การจัดตั้งและการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม	4. การละเมิดกฎระเบียบของสังคม
5. การติดต่อเป็นส่วนต่อกับเจ้าหน้าที่	5. การใช้ความรุนแรงทางการเมือง
1.1 การประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน	
1.2 การประทุษร้ายต่อบุคคล	
	6. สงครามกองโจรและปฏิวัติ รัฐประหาร

คิม โจ-ออน (Kim Joe-On, :5) ได้จำแนกรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง 2 มิติใหญ่ ๆ ตามคำจำกัดความของนักวิชาการหลายท่าน อาทิ เวิร์บา – นี (Verba – Nie) เป็นแบบที่ 1 และแบบที่ 2 มิลบราทและกูล (Milbrath and Goel) ซึ่งมีขอบเขตกว้างที่สุดอยู่ในทั้ง 4 แบบ ดังนี้

รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวคิดของคิม (Kim)

	แบบที่ทำกันทั่วไป	แบบแตกต่างจากที่ทำกันทั่วไป
การเข้าร่วมโดยความสมัครใจ	<p>แบบที่ 1</p> <p>การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง</p> <p>การพูดคุยถกเถียงทางการเมือง</p> <p>การเข้าร่วมกลุ่มทางการเมือง</p> <p>การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง</p> <p>การติดต่อเจ้าหน้าที่ทางการเมือง</p> <p>การหาตำแหน่งทางการเมือง</p>	<p>แบบที่ 2</p> <p>กิจกรรมที่ทำทฤษฎีความหมาย</p> <p>การเดินขบวน</p> <p>การนั่งชุมนุมประท้วง</p> <p>การนัดหยุดงาน</p> <p>การก่อวินาศกรรม</p> <p>การเผชิญหน้าต่อผู้</p> <p>พฤติกรรมรุนแรงทางการเมือง</p> <p>การลอบสังหาร</p> <p>การลอบวางแผน</p> <p>การลักพาตัว</p> <p>สงครามกองโจร</p> <p>การก่อการปฏิวัติ</p>
การเข้าร่วมโดยไม่สมัครใจ	<p>แบบที่ 3</p> <p>การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง</p> <p>การเข้าร่วมกลุ่มทางการเมือง</p> <p>การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง</p> <p>การเข้าร่วมชุมนุมต่าง ๆ</p>	<p>แบบที่ 4</p> <p>การเข้าไปมีส่วนร่วมในกลุ่ม</p> <p>พลังต่างๆที่มุ่งทำลายทางการเมือง</p>

การจำแนกรูปแบบทางการเมืองในลักษณะแบบที่ทำกันทั่วไป ตามรูปแบบของคิม (Kim) เช่นนี้กล่าวได้ว่ายังคงมีลักษณะของการยึดรัฐหรือฝ่ายปกครองเป็นศูนย์กลาง โดยเรียกการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเป็นทางการและชอบด้วยกฎหมายตามระบบการเมืองว่าแบบที่ทำกันทั่วไป ในขณะที่รูปแบบการมีส่วนร่วมใดที่ไม่เป็นทางการและทำทฤษฎีความหมายหรืออำนาจของฝ่ายปกครองเรียกว่า แบบแตกต่างจากที่ทำกันทั่วไป

1.3.7 ลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ในการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจะพบว่าพฤติกรรม การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมีความหลากหลายแตกต่างกัน ทั้งภายในสังคมเดียวกัน และระหว่างสังคมที่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะมนุษย์โดยธรรมชาติจะไม่มี ความแน่นอนเกี่ยวกับทัศนคติและการกระทำทางการเมืองของตน กล่าวคือ การแสดงออกของบุคคลในทางการเมืองจะแตกต่างกัน ไปขึ้นกับเวลาและสถานการณ์ ในบางเวลาและบางสถานการณ์บุคคลจะมีความกระตือรือร้นทางการเมืองมาก แต่ในบางเวลาบางสถานการณ์บุคคลอาจจะนิ่งเฉยและเฉื่อยชาทางการเมืองมาก ทั้งนี้เพราะสิ่งแวดล้อมที่เป็นปัจจัยกระตุ้นที่สำคัญทางการเมืองมีลักษณะเป็นพลวัตร (Dynamic) และเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา บางครั้งเปลี่ยนแปลงเร็ว บางครั้งเปลี่ยนแปลงช้า การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อทัศนคติและพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลทั้งสิ้นจะมากจะน้อยขึ้นอยู่กับระดับความสนใจทางการเมืองของแต่ละบุคคล (Burkhart, et al. : 1)

จันทนา สุทธิจารี (2544: 421-427) ได้ให้ความคิด การมีส่วนร่วมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน (พุทธศักราช 2540) เห็นด้วยกับแนวความคิด ของศาสตราจารย์ ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ ที่เห็นว่าลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน (พุทธศักราช 2540) การมีส่วนร่วมของประชาชนตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมีอยู่หลายมาตรา นอกเหนือการมีส่วนร่วมด้วยวิธีการเลือกตั้ง รัฐธรรมนูญ ยังให้สิทธิ โอกาสในการมีส่วนร่วมของประชาชนได้อีกหลายประการที่รัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ ไม่เคยระบุไว้สรุปได้ว่า เป็นการมีส่วนร่วม 5 ประการที่สำคัญตามระดับความเข้มข้นดังนี้ (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ 2542: 61)

- 1) ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ความเป็นไป ของการบริหารราชการแผ่นดิน ทั้งในฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการมากขึ้น
- 2) ให้ประชาชนมีสิทธิร่วมกันคิดร่วมกับองค์กรทั้งหลายที่รัฐธรรมนูญตั้งขึ้น
- 3) ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมกับองค์กรของรัฐในบางเรื่อง
- 4) ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการลงมือกระทำบางสิ่งบางอย่างร่วมกับองค์กรของรัฐที่รัฐธรรมนูญตั้งขึ้น
- 5) ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบองค์กรที่ใช้อำนาจรัฐ ทั้งฝ่ายการเมืองและราชการประจำ

ประธาน คณะทศศึกษากร (2533: 9-10) ได้สรุปลักษณะการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองที่สำคัญไว้ 5 ประการ สรุปได้ดังนี้

1) การเลือกตั้ง (Election) หมายรวมถึงการรับสมัครเลือกตั้ง
และการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง

2) การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง (Political Party) ประชาชนจะได้มี
ส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายทางการเมือง ตลอดจนนำนโยบายไปปฏิบัติ ด้วยการควบคุมและ
ตัดสินใจร่วมกัน

3) การแสดงความคิดเห็นต่อสาธารณะ (Public Opinion) เปิดโอกาส
ให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น ความต้องการ การวิพากษ์วิจารณ์ต่าง ๆ ในทางการเมือง โดยใช้
การพูดหรือการเขียน

4) การรวมกลุ่มผลประโยชน์ (Interest Group) ซึ่งเกิดจากการที่
บุคคล หรือคนที่มีอาชีพหรือมีผลประโยชน์ร่วมกัน มารวมตัวกันกำหนดนโยบายและรักษา
ผลประโยชน์ของคนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การเสนอความเห็น การเรียกร้องให้ดำเนินการ หรือการ
คัดค้านการดำเนินการบางอย่างในประเด็นสาธารณะ

5) การแสดงออกโดยการกระทำ (Direct Action) เป็นการแสดงถึง
ความต้องการของประชาชนที่มีต่อประเด็นสาธารณะ อาจเป็นการคัดค้าน หรือสนับสนุนการ
ดำเนินการของรัฐบาล โดยการเดินขบวน หรือการนั่งประท้วง เป็นต้น

จินทนา สุทธิจารี (2544: 415) ได้ให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองของ
ประชาชนว่ายังกระทำได้ใน 2 ระดับ ของการปกครองคือ

1) การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองระดับชาติ ซึ่งกระทำโดย
ผ่านการใช้สิทธิเลือกตั้งผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา การสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การช่วย
พรรคการเมืองรณรงค์หาเสียงในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การสมัครรับการเลือกตั้ง
เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา การแสดงความคิดเห็น ตรวจสอบ ติดตาม การ
ทำงานของรัฐบาลโดยการเขียน พินัยโฆษณา การชุมนุม เดิมขบวนประท้วงคัดค้าน เรียกร้องหรือ
สนับสนุนค่อนโยบายของรัฐบาล

2) การมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่น ซึ่งกระทำ
ผ่านการใช้สิทธิเลือกตั้งหรือลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้บริหารระดับท้องถิ่น เช่น องค์การบริหาร
ส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) การช่วยรณรงค์หาเสียงในการ
เลือกตั้งระดับท้องถิ่น การแสดงความคิดเห็น การตรวจสอบ การติดตาม การทำงานของผู้บริหารใน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นการประชุมประท้วงคัดค้านเรียกร้องหรือสนับสนุนต่อนโยบายการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.3.8 ขอบเขตของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

แม้ว่าจะมีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองทุกระดับ แต่บทบาทในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นก็ยังคงแตกต่างกันไปเนื่องจาก มุมเหตุของใจ ความจำเป็น และสถานการณ์สิ่งแวดล้อมอื่น ๆ

ด้วยเหตุนี้ขอบเขตของการมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงมีลักษณะกว้างขวางมากอาจแบ่งประเภทได้ต่าง ๆ ดังนี้ คือ การรับฟังข่าวสารทางการเมือง การสนทนาทางการเมือง การชักจูงผู้อื่นให้ไปออกเสียงเลือกตั้ง การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง การช่วยหาเสียงให้กับผู้สมัครหรือพรรคการเมืองที่ตนชอบ การแสดงความคิดเห็น การสมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มผลประโยชน์หรือพรรคการเมือง การจัดตั้งกลุ่มผลประโยชน์ หรือพรรคการเมืองเพื่อส่งสมาชิกเข้ารับการเลือกตั้งเพื่อเข้าไปทำหน้าที่ปกครองและเข้าบริหารโดยตรง

ดังนั้นการมีส่วนร่วมทางการเมือง จึงแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1) การมีส่วนร่วมโดยตรง เป็นลักษณะที่ประชาชนเป็นผู้ดำเนินการปกครองตนเองโดยตรง เช่น บริหารงาน กำหนดนโยบายและตัดสินใจในการดำเนินงานด้วยตนเอง

2) การมีส่วนร่วมโดยทางอ้อม เป็นลักษณะที่ประชาชนเข้ามีส่วนร่วม แต่มิได้เป็นผู้ดำเนินการปกครองตนเองโดยตรง โดยการเลือกตัวแทนของประชาชนเข้าไปทำหน้าที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเลือกตั้งโดยเสรี แต่กำหนดกติกาเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้ามาควบคุมติดตามความเคลื่อนไหวของฝ่ายผู้ปกครอง เพื่อให้การปกครองเป็นไปตามความต้องการของประชาชน

1.3.9 ปัจจัยผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

นอร์แมน เอช นี จี เพาวเวล และ เคนเนธ พรูวิทท์ (Norman H. Nie, G. Powell and Kenneth Prewitt) กล่าวว่า “การเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมืองของแต่ละชาติจะเปลี่ยนแปลงในอัตราที่สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจ”

อเล็กซ์ อินคิลเลส (Ales Inkeles) กล่าวว่า “การศึกษามีความสัมพันธ์อย่างมากกับบทบาทของประชาชน ถ้าประชาชนได้รับการศึกษาสูงจะมีบทบาทในการเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมืองสูงขึ้น”

แอลมอนด์ และ เวอร์บา (Almond and Verba) กล่าวว่า “กระบวนการศึกษามีอิทธิพลอย่างมากต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง”

เวอร์บา นี และ คิม (Verba, Nie and Kim) ได้เห็นพ้องต้องกันว่า “การศึกษาจะมีความสัมพันธ์กันอย่างมากกับบทบาทของการรณรงค์ทางการเมือง แต่จะเป็นความสัมพันธ์น้อยมากกับการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง”

ไมรอน ไวนเนอร์ (Myron Weiner) ได้ชี้ให้เห็นว่า “ความสนใจทางการเมืองจะเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมือง ตลอดจนกิจการและผลงานของรัฐบาล”

จากปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่กล่าวข้างต้นแล้วนี้ สามารถสรุปได้ว่า ประชาชนจะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัย ดังนี้

- 1) แรงจูงใจ เป็นสิ่งที่ชักจูงให้บุคคลสนใจที่จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น ความต้องการปรับปรุงงานท้องถิ่น ความต้องการชื่อเสียง ความสำนึกของกลุ่ม เป็นต้น
- 2) โอกาส คือ มีเวลาเหมาะสม มีความพร้อมที่จะเข้าร่วมในกิจกรรม
- 3) ทรัพยากร คือ มีปัจจัยสนับสนุนให้สามารถเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองได้ เช่น มีความเฉลียวฉลาด มีการศึกษา มีทักษะ มีทุนทรัพย์ เป็นต้น

นอกจากนั้นค่านิยมของคนในสังคม ก็ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกันด้วย ซึ่งอาจมีผลมาจากบทบาทของสื่อมวลชนที่จะกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความรู้สึกร่วม จึงสรุปได้ว่า การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นเป็นหลักการที่ขาดเสียมิได้ของประชาชนระบอบประชาธิปไตย โดยประชาชนเพื่อประชาชนซึ่งผู้ปกครองต้องได้รับการยอมรับจากประชาชน

นอกจากมีผู้ให้ความหมายของปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้แล้ว ยังมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ดังนี้

1. **สภาพบุคคล** ได้แก่องค์ประกอบพื้นฐานของบุคคล เช่น เพศ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ และอายุ ปัจจัยเหล่านี้ ถือเป็นปัจจัยพื้นฐานที่พบได้ในการวิจัยทั่วไป นอกจากนี้จากการวิจัยของ มิลเบรธ ยังพบว่าสถานภาพทางสังคมนั้น มีความสำคัญทางบวกกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองอีกด้วย กล่าวคือ คนที่มีสถานภาพทางสังคมสูงจะมีความสนใจและอยากมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าคนที่มีสถานภาพทางสังคมต่ำ

2. **สิ่งแวดล้อมทางการเมืองซึ่งแบ่งออกได้เป็น**

2.1 **สถาบันทางการเมืองที่มีความชอบธรรมซึ่งหมายถึงการพัฒนาเมืองให้มีระเบียบปฏิบัติการกระทำ การตัดสินใจ นโยบาย เจ้าหน้าที่และผู้นำของรัฐบาลเป็นที่**

ยอมรับของประชาชน ซึ่งเป็นแรงจูงใจอย่างหนึ่งที่จะชักนำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

2.2 การพัฒนาทางเศรษฐกิจสังคม ที่มีการพัฒนาสูงจะมีผลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองสูง เช่น ประเทศอังกฤษ และสหรัฐอเมริกา การปกครองในระบบประชาธิปไตยจะประสบความสำเร็จในประเทศที่มีชนชั้นกลางมาก โดยดูจากรายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชาชน

2.3 สภาพของการเลือกตั้ง ได้แก่ การกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ทางการเมือง เช่น การกำหนดคุณสมบัติของผู้เลือกตั้ง ซึ่งบางครั้งเป็นการจำกัด การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับการบริหารการเลือกตั้ง ที่สามารถดึงดูดใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม เช่น การกำหนดหน่วยเลือกตั้งอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนเป็นพิเศษ ประสิทธิภาพของการประชาสัมพันธ์ ความถูกต้องของทะเบียนผู้เลือกตั้งและทะเบียนราษฎร เป็นต้น

2.4 อิทธิพลของวัฒนธรรม หมายถึง พฤติกรรมทุก ๆ อย่างของมนุษย์ อันเป็นแบบแผนที่ยึดมั่นปฏิบัติสืบต่อกันมาในสังคม

2.5 อิทธิพลของกลุ่ม ลักษณะของกลุ่มจะมีอิทธิพลของพฤติกรรม และการแสดงออกของคนในสังคม นอกจากจะต้องมีการติดต่อสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด อิทธิพลของกลุ่มได้ถ่ายทอดค่านิยม ความเชื่อ ทศนคติ ที่คล้ายคลึงกันให้แก่สมาชิกของกลุ่ม

2.6 อิทธิพลของสื่อมวลชน ซึ่งมีบทบาทสำคัญ ในการให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ และมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งนำไปสู่การปรับวิถีชีวิตและค่านิยมเพื่อการพัฒนาประเทศให้ทันสมัย

จันทนา สิทธิจารี (2544: 415-417) ได้กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีปัจจัยที่ต้องพิจารณาร่วมด้วย ดังนี้

1) ระบบการเมือง เห็นว่าระบบการเมืองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุดคือ ระบบประชาธิปไตย ส่วนระบบการเมืองอื่นมักกีดกันหรือปิดโอกาสระบบประชาธิปไตย นี้

2) วัฒนธรรมทางการเมือง เป็นแบบอย่างของทัศนคติความ โน้มเอียง ที่บุคคลในฐานะสมาชิกของระบบการเมือง มีต่อการเมือง (พฤษิตาน ชุมพล 2531: 93 อ้าง Almond and Powell, Comparative Politics) มีผลสำคัญต่อลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน และโดยที่วัฒนธรรมทางการเมืองของแต่ละสังคมได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมของสังคมนั้น ๆ ด้วย (วิชัย ต้นศิริ 2539: 19 อ้าง Almond and Verba, Civic Culture) วัฒนธรรมทาง

การเมืองของแต่ละสังคมแต่ละประเทศ จึงแตกต่างกันไปตามลักษณะของวัฒนธรรมของสังคม เช่น จากลักษณะวัฒนธรรมในสังคมไทยที่มีความเคารพยกย่องผู้อาวุโส เคารพเชื่อฟังผู้ปกครองเป็น วัฒนธรรมที่สะสมต่อเนื่องมาเป็นเวลานาน จนมีคำกล่าวเปรียบเปรยเพื่อสั่งสอนเด็ก ๆ ให้เชื่อฟัง ผู้ใหญ่ว่า “เดินตามหลังผู้ใหญ่หมาไม่กัด” หรือ “เป็นผู้น้อยคอยก้มประนมกร” ลักษณะของความ เชื่อค่านิยมในโครงสร้างวัฒนธรรมไทย เช่นนี้ ทำให้ประชาชนเคยชินกับการเป็นผู้ตาม หรือพอใจ ที่จะเป็นผู้ถูกปกครองซึ่งเอื้อต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าหรือคับแคบ นับเป็นอุปสรรค ต่อการพัฒนาการเมืองแบบประชาธิปไตยที่ต้องการวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของคน ในสังคมเป็นอย่างมาก

3) โครงสร้างทางสังคมเศรษฐกิจ เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อ

พฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนด้วย เช่น ระดับการศึกษาของประชาชนใน สังคมมีผลต่อลักษณะวัฒนธรรมทางการเมือง และพฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนใน สังคมนั้น ๆ โดยมีสมมติฐานว่า การศึกษาทำให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ มีความสำนึกใน บทบาทหน้าที่ ที่ตนพึงต่อระบบการเมืองมากขึ้น ดังนั้น หากประชาชนขาดการศึกษา การมีส่วน ร่วมทางการเมืองก็จะอยู่ในระดับต่ำ (การมีส่วนร่วมในที่นี้ หมายถึง การมีส่วนร่วมด้วยความสมัคร ใจ ด้วยความตระหนักรู้ เข้าใจ ในความสำคัญของการมีส่วนร่วมของตนต่อระบบการเมืองอย่าง แท้จริง) แต่ก็มิปรากฏการณ์ ที่ควรพิจารณาด้วยอีกประการหนึ่งคือการขาดการศึกษาของประชาชน ในประเทศด้อยพัฒนาบางครั้งกลับทำให้ประชาชนออกมามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูง เช่น ออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งในระดับสูงแต่ทว่าเป็นการออกมามีส่วนร่วมโดยขาดความตระหนักรู้ เข้าใจ อย่างแท้จริง กลายเป็นเครื่องมือทางการเมืองโดยการชักจูงหรือบังคับ ของผู้มีอำนาจทางการเมือง บางคน บางกลุ่ม เพื่อใช้ประชาชนเหล่านี้เป็นฐานสร้างความชอบธรรมให้กับการครอบครองอำนาจ ทางการเมืองของตน

4) สิ่งแวดล้อมภายนอก เช่น การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของ ประเทศ ต่าง ๆ ในโลกและอิทธิพลของข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ที่แพร่หลายติดต่อกันได้อย่างรวดเร็ว ในปัจจุบัน มีส่วนช่วยกระตุ้นหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชนในประเทศจนถึงขั้นเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองได้ การล่มสลายของระบบคอมมิวนิสต์ ในสหภาพ โซเวียตและบริวาร แม้นมีหลายปัจจัยที่เกี่ยวข้อง แต่ปัจจัยจากสิ่งแวดล้อมภายนอก นับเป็นปัจจัยสำคัญมาก

2. ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปเกี่ยวกับอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ประวัติอำเภอบางปะอิน

อำเภอบางปะอินในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี อยู่ในเขตการปกครองในลักษณะแขวง เรียกว่าแขวงขุนอุไทย มีการปกครองกว้างขวางถึงอำเภออุทัย อำเภอวังน้อย และอำเภอภาชี ต่อมาสมัยกรุงรัตนโกสินทร์พระยาชัยวิชิตผู้รักษากรุงได้แบ่งแขวงขุนอุไทยออกเป็น 2 ส่วน ส่วนเหนือเรียกว่า แขวงอุไทยใหญ่ ส่วนด้านใต้เรียกว่า แขวงอุไทยน้อย อำเภอนี้มีชื่อเรียกว่าแขวงอุไทยจนถึงรัชกาลที่ 5 ได้มีการจัดระเบียบการปกครองแบบมณฑลเทศาภิบาลและเปลี่ยนชื่อแขวงเป็นอำเภอ อำเภอนี้จึงได้ชื่อว่าอำเภออุไทยน้อย ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2450 ได้เปลี่ยนชื่อเป็นอำเภอพระราชวัง ต่อมาเปลี่ยนเป็นชื่ออำเภอบางปะอิน

ลักษณะที่ตั้งและอาณาเขต

อยู่ทางทิศใต้ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาห่างจากจังหวัดพระนครศรีอยุธยาประมาณ 20 กิโลเมตร อำเภอบางปะอินมีเนื้อที่ประมาณ 229.098 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 143,186,250 ไร่

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สภาพพื้นที่และการปกครอง

สภาพพื้นที่ เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านมาจากเหนือจดใต้ ซึ่งแบ่งพื้นที่ของอำเภอออกเป็น 2 ส่วน แบ่งการปกครองออกเป็น 18 ตำบล 149 หมู่บ้านส่วนที่อยู่ด้านตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยามี 6 ตำบล 41 หมู่บ้านส่วนที่อยู่ทางทิศตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยามี 12 ตำบล 108 หมู่บ้าน พื้นที่ส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่การเกษตร ส่วนพื้นที่ที่เป็นโรงงานอุตสาหกรรม มีการจัดตั้งเป็นนิคมอุตสาหกรรม 2 แห่ง ได้แก่

- นิคมอุตสาหกรรมบางปะอิน ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลคลองจิก ตำบลบางกระสั้น

- นิคมอุตสาหกรรมบ้านหว้า (ไฮเทค) ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลบ้านเลน ตำบลบ้านโพและตำบลบ้านหว้า

ประชากร

ประชากรจำนวน 87,567 คน แยกเป็น ชาย 35,867 คน หญิง 51,700 คน

- เทศบาล 3 เทศบาล ประกอบด้วย

เทศบาลตำบลพระอินทราชา มีประชากรจำนวน 12,500 คน

เทศบาลตำบลบ้านเลน มีประชากรจำนวน 8,819 คน

เทศบาลตำบลบ้านสร้าง มีประชากรจำนวน 8,140 คน

- องค์การบริหารส่วนตำบล 15 องค์การบริหารส่วนตำบล มีประชากร จำนวน 58,108 คน

สภาพทางเศรษฐกิจ

อำเภอบางปะอินในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา พ.ศ. 2540 – 2545 มีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วทั้งในด้านอุตสาหกรรม เกษตรกรรม มีการส่งเสริมกลุ่มหัตถกรรมพื้นบ้าน รวมทั้งมีนักลงทุนเข้ามาประกอบกิจการทั้งขนาดเล็กและขนาดกลางจำนวนมาก ส่งผลให้มีการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานกันทุกพื้นที่ในเขตอำเภอบางปะอินเพื่อรองรับความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจที่ขยายตัวเพิ่มขึ้น

3. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ณัฐดา ศรีกันทา (2546) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของชนาการในเขตอำเภอเชิงใหม่ จังหวัดเชิงใหม่” ผลการศึกษา พบว่า พนักงานในธนาคารในเขตอำเภอเชิงใหม่ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับน้อย ในแง่ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั่วไป เช่น การไปใช้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอยู่ในระดับสูง ในขณะที่พฤติกรรมที่แสดงถึงความสนใจทางการเมืองในระดับเข้มข้น เช่น การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง หรือการสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองยังอยู่ในระดับต่ำ และมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าผสมกับการมีส่วนร่วมและยังพบว่า ภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

ของพนักงานธนาคารและยังสรุปได้อีกว่าความแตกต่างทางด้านรายได้ อายุ ระดับการศึกษา ไม่ได้ส่งผลให้พนักงานธนาคารมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกัน

วสันต์ สุวรรณ (2547) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลหนองจ้อม อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่” ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำ มากกว่าการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับอื่นๆ คือ ระดับปานกลาง และระดับสูง และสภาพเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ การดำรงตำแหน่งที่สำคัญในท้องถิ่นหรือหมู่บ้าน การเข้าเป็นสมาชิกในองค์กรหรือกลุ่มจัดตั้งในชุมชนเท่านั้น ที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกนั้นไม่ว่าจะมีเพศ อายุ การศึกษา ต่างก็ไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จิระพัฒน์ หอมสุวรรณ (2539) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมของประชาชน : กรณีศึกษาสภาตำบลในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน” ผลการศึกษาวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนต่อกิจกรรมของสภาตำบล ในระดับต่ำได้แก่ ระดับการศึกษาการมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน ระดับรายได้ และระดับความรู้เกี่ยวกับองค์กรประชาชนที่ทำหน้าที่ในการพัฒนา ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ในระดับที่สูงขึ้นได้แก่ การเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่บ้านและปัจจัยด้านที่ตั้งตำบล ประเภทของการมีส่วนร่วมที่มากที่สุดได้แก่ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จาก โครงการ ส่วนการมีส่วนร่วมที่น้อยที่สุดได้แก่การมีส่วนร่วมในการวางแผนแก้ไขปัญหามุมชน อุปสรรคต่อการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชน ต่อกิจกรรมของสภาตำบลคือ ระบบอุปถัมภ์ที่คณะกรรมการสภาตำบลมีต่อพ่อค้า ข้าราชการ และราษฎรบางกลุ่ม เพราะทำให้ราษฎรมีทัศนคติในทางที่ไม่ดีต่อสภาตำบล นอกจากนี้พบว่า การที่ข้าราชการเข้าไปกำกับ ควบคุม ช่วยเหลือการทำงานของสภาตำบลมีผลทำให้สภาตำบลไม่สามารถพัฒนาศักยภาพให้สูงขึ้น

เฉลิมพล มิ่งเมือง (2539: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น รูปแบบสุขาภิบาล : การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างสุขาภิบาลในเขตจังหวัดนครพนมบุรีผลการศึกษาวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตสุขาภิบาลทั้งสองรูปแบบอยู่ในระดับน้อยถึงปานกลางและมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยประชาชนในสุขาภิบาลที่ประธานคณะกรรมการมาจากการเลือกตั้ง จะมีแนวโน้มการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่า สำหรับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตสุขาภิบาลทั้งสองรูปแบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้

การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือองค์กร ความคาดหวังต่อประโยชน์ของการปกครองท้องถิ่น หรือ
สุขาภิบาลและอุดมการณ์ประชาธิปไตยส่วนปัจเจกที่ไม่มีผลต่อประโยชน์ของการปกครองท้องถิ่น
หรือสุขาภิบาล และอุดมการณ์ประชาธิปไตย ที่ไม่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง การ
ปกครองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่อยู่ในเขตสุขาภิบาล

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามระเบียบวิธีการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร (Population) ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่อยู่ในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เฉพาะพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล มีดังนี้

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เฉพาะพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล แยกเป็นตำบลและเพศ ดังนี้

ตำบล	ชาย	หญิง	รวม
อบต.บ้านเป็ง	1,002	1,024	2,026
อบต.บ้านพลับ	1,050	1,036	2,086
อบต.เกาะเกิด	1,020	1,075	2,095
อบต.บางประแดง	1,061	1,103	2,164
อบต.ตลาดเกรียบ	1,401	1,381	2,782
อบต.บ้านโพ	1,666	2,994	4,660
อบต.เชิงรำน้อย	3,595	3,774	7,369
อบต.สามเรือน	1,726	1,890	3,616

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ตำบล	ชาย	หญิง	รวม
อบต.คลองจิก	3,286	3,638	6,924
อบต.คลังชั้น	1,558	1,653	3,211
อบต.ปราสาททอง	1,508	1,493	3,001
อบต.บางกระสั้น	4,157	4,523	8,680
อบต.บ้านห้วย	1,199	1,322	2,521
อบต.บ้านกรด	1,735	2,580	4,315
อบต.วัดขม	1,272	1,386	2,658
รวม	27,236	30,872	58,108

ที่มา : ข้อมูลจากสำนักทะเบียนอำเภอบางปะอินจังหวัดพระนครศรีอยุธยา วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2549

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่อยู่ในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เฉพาะพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งในการกำหนดขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้หลักการคำนวณตามสูตร (Taro Yamane,1973)

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

โดย n = จำนวนของขนาดตัวอย่าง

N = จำนวนรวมทั้งหมดของประชากรที่ใช้ในการศึกษา

e = ความผิดพลาดที่ยอมรับได้ โดยกำหนดให้มีค่าเท่ากับ 0.05

แทนค่า

$$n = \frac{57,821}{1+57,821(0.05)^2}$$

$$n = 397$$

ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จึงเท่ากับ 397

วิธีการสุ่มตัวอย่างใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือ การสุ่มตัวอย่างแบบมีหลายขั้นตอน ทั้งนี้เนื่องจากประชากรได้มีการจัดเรียงกันอย่างเป็นระบบแล้ว โดยวิธีการคือจากข้อมูลประชากรทั้งหมดตาม ตารางที่ 3.1 และผลการกำหนดขนาดตัวอย่าง เนื่องจากจำนวนประชากรในแต่ละเพศและตำบลมีจำนวนไม่เท่ากัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสุ่มตัวอย่างโดยการนำมาคำนวณเพื่อหาประชากรตัวอย่าง แต่ละกลุ่มตามเพศและตำบลแบบสัดส่วน (proportion stratified random sampling) ตามสูตรดังนี้ (สุชาติ 2538)

$$n_h = n \frac{N_h}{N}$$

โดย n_h = จำนวนตัวอย่างในแต่ละเพศและตำบล
 n = จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด
 N_h = จำนวนประชากรในแต่ละเพศและตำบล
 N = จำนวนประชากรทั้งหมด

ผลจากการคำนวณ จะได้จำนวนตัวอย่างในแต่ละเพศและตำบล ดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แยกเป็นตำบลและเพศ

ตำบล	ชาย	หญิง	รวม
อบต.บ้านเป็ง	7	7	14
อบต.บ้านพลับ	7	7	14
อบต.เกาะเกิด	7	7	14
อบต.บางประแดง	7	8	15
อบต.ตลาดเกรียบ	10	9	19
อบต.บ้านโพ	11	20	31
อบต.เชียงรากน้อย	25	26	51
อบต.สามเรือน	13	15	25
อบต.คลองจิก	23	25	48
อบต.คิ่งชัน	11	11	22
อบต.ปราสาททอง	10	10	20

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ตำบล	ชาย	หญิง	รวม
อบต.บางกระสั้น	28	31	59
อบต.บ้านหว้า	8	9	17
อบต.บ้านกรด	12	18	30
อบต.วัดขม	9	9	18
รวม	187	210	397

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะคำถามปลายปิด ชนิดตรวจสอบรายการ (Check-list) และแบบมาตรวัดประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของ ลิเคิร์ต (Likert, 1961) และคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบได้เสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้

ตอนที่ 2 วัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชน เป็นลักษณะคำถามปลายปิด ได้แยกประเด็นเป็น 4 ลักษณะ คือ ความคิดเห็นเกี่ยวกับชาติ/ระบบการเมือง จำนวน 4 ข้อ ความคิดเห็นเกี่ยวกับสถาบัน จำนวน 3 ข้อ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารนโยบายของประเทศ จำนวน 3 ข้อ ความคิดเห็นเกี่ยวกับฐานะของตนเองในระบบการเมือง จำนวน 4 ข้อ ลักษณะคำถามปลายปิดจะเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของ ลิเคิร์ต (Likert, 1961)

กำหนดให้คะแนน ดังนี้

5	คะแนน	หมายถึง	มีความเห็นด้วยมากที่สุด
4	คะแนน	หมายถึง	มีความเห็นด้วยมาก
3	คะแนน	หมายถึง	มีความเห็นด้วยปานกลาง
2	คะแนน	หมายถึง	มีความเห็นด้วยน้อย
1	คะแนน	หมายถึง	มีความเห็นด้วยน้อยที่สุด

ในการแปลความหมายค่าคะแนนเฉลี่ย มีดังนี้ คือ

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21 - 5.00	หมายถึง	วัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41 - 4.20	หมายถึง	วัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.61 - 3.40	หมายถึง	วัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.81 - 2.60	หมายถึง	วัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.80	หมายถึง	วัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2540 แยกประเด็นเป็น 5 ลักษณะคือ การเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง จำนวน 4 ข้อ การใช้สิทธิเสรีภาพทางการเมือง จำนวน 4 ข้อ การเข้าไปมีส่วนร่วมในพรรคการเมือง จำนวน 4 ข้อ การเข้าไปมีส่วนร่วมในกลุ่มผลประโยชน์ จำนวน 3 ข้อ การเข้าไปมีส่วนร่วมในการสนับสนุนหรือคัดค้านจำนวน 4 ข้อ มีลักษณะคำถามแบบปลายปิด จะเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert, 1961) กำหนดให้คะแนนดังนี้

5	คะแนน	หมายถึง	มีความเห็นด้วยมากที่สุด
4	คะแนน	หมายถึง	มีความเห็นด้วยมาก
3	คะแนน	หมายถึง	มีความเห็นด้วยปานกลาง
2	คะแนน	หมายถึง	มีความเห็นด้วยน้อย
1	คะแนน	หมายถึง	มีความเห็นด้วยน้อยที่สุด

ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยมีดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	4.21 - 5.00	หมายถึง	การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน อยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.21 - 4.20	หมายถึง	การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน อยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.61 - 3.40	หมายถึง	การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน อยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.81 - 2.60	หมายถึง	การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน อยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00 - 1.80	หมายถึง	การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 คำถามปลายเปิดเพื่อให้ประชาชนได้แสดงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่นำมาศึกษาในการวิจัยนี้มีทั้งข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งแต่ละประเภทมีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารวิชาการ แหล่งข้อมูล ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลจะเป็นลักษณะของการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research)

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) เป็นการรวบรวมข้อมูลโดยเก็บข้อมูลโดยตรงจากกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ที่กำหนดไว้ในขอบเขตการวิจัย โดยการใช้สอบถาม (questionnaire) ไปกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 397 คน โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยทำการวิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

แบบสอบถามที่รวบรวมมาได้ทั้งสิ้น ได้นำมาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนอีกครั้ง แล้วจึงนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

4.1 สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อจำแนกประเภทข้อมูลและให้ทราบลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคมทั่วไปของประชาชนที่ทำการศึกษา

4.2 สถิติเชิงอนุมาน (inferential statistics) โดยใช้ค่าสถิติสหสัมพันธ์ (Correlation) ในการทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมทางการเมือง (x) กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน (y)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายข้อมูลของการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นเกี่ยวกับ วัฒนธรรมทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้ดำเนินการ โดยแบ่งเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การนำเสนอค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ แบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การนำเสนอค่าสถิติพื้นฐาน (ค่าคะแนนเฉลี่ย = Mean หรือ \bar{X} และค่าส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน = S.D.) ของวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชน

ตอนที่ 3 การนำเสนอค่าสถิติพื้นฐาน (ค่าคะแนนเฉลี่ย = Mean หรือ \bar{X} และค่าส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน = S.D.) ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

ตอนที่ 4 การนำเสนอผลการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง วัฒนธรรมทางการเมือง (x) กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน (y)

ตอนที่ 5 การนำเสนอค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความ คิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง จำแนกตามความคิดเห็นการเข้าไปมีส่วนร่วม ทางการเมือง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การนำเสนอค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

สถานภาพ		จำนวน (คน)	ร้อยละ
		N=397	
เพศ	ชาย	178	44.8
	หญิง	219	55.2
	รวม	397	100.0
อายุ	18-25 ปี	62	15.6
	26-35 ปี	103	25.9
	36-45 ปี	82	20.7
	46-55 ปี	74	18.6
	56-65 ปี	48	12.1
	65 ปีขึ้นไป	28	7.1
	รวม	397	100.0
สถานภาพ	โสด	143	36.0
	สมรส	199	50.1
	หม้าย	36	9.1
	อื่น ๆ แยกกันอยู่	19	4.8
	รวม	397	100.0

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

สถานภาพ		จำนวน (คน)	ร้อยละ
		N=397	
ระดับการศึกษาสูงสุด	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และต่ำกว่า	106	26.7
	มัธยมศึกษาตอนต้น	64	16.1
	มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	80	20.2
	อนุปริญญา/ปวส.หรือเทียบเท่า	73	18.4
	ปริญญาตรีขึ้นไป	74	18.6
รวม		397	100.0
อาชีพ	รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	38	9.6
	ค้าขาย	63	15.9
	เกษตรกรกรรม	39	9.8
	นักศึกษา	57	14.4
	รับจ้าง/กรรมกร	164	41.3
	อื่น ๆ ไม่ได้ประกอบอาชีพ	36	9.1
	รวม	397	100.0
รายได้	3,000 บาท	35	8.8
	3,001 - 5,000 บาท	75	18.9
	5,001 - 10,000 บาท	125	31.5
	10,001 - 30,000 บาท	122	30.7
	30,001 บาทขึ้นไป	38	9.6
	อื่น ๆ ไม่มีรายได้	2	0.5
	รวม	397	100.0

จากตารางที่ 4.1 พบว่า จำนวนกลุ่มตัวอย่างของประชาชนในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง 219 คน คิดเป็นร้อยละ 55.2 และเป็นเพศชาย 178 คน คิดเป็นร้อยละ 44.8

อายุของกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนมากที่สุดคือ อายุ 26-35 ปี จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 25.9 รองลงมาคืออายุ 36-45 ปี จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 20.7 และอายุ 65 ปีขึ้นไปมีจำนวนน้อยที่สุด 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7.1

สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างครึ่งหนึ่งสมรสแล้ว จำนวน 199 คน คิดเป็นร้อยละ 50.1 รองลงมาคือโสด จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 36.0 และสถานภาพอื่น ๆ เช่น แยกกันอยู่ มีจำนวนน้อยที่สุดคือ 19 คน คิดเป็นร้อยละ 4.8

ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และต่ำกว่ามีจำนวนมากที่สุด จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 26.7 รองลงมาคือระดับศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 20.2 และระดับศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นมีจำนวนน้อยที่สุด 64 คน คิดเป็นร้อยละ 16.1

อาชีพของกลุ่มตัวอย่างรับจ้าง/กรรมกรที่มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 41.3 รองลงมาคืออาชีพค้าขาย จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 15.9 และอาชีพอื่น ๆ ไม่ได้ประกอบอาชีพ มีจำนวนน้อยที่สุด 36 คน คิดเป็นร้อยละ 9.1

รายได้ของกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนมากที่สุดคือ 5,001 - 10,000 บาท จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 31.5 รองลงมาคือรายได้ระหว่าง 10,001 - 30,000 บาท จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 30.7 และรายได้น้อยที่สุดอื่น ๆ เช่น ไม่มีรายได้ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5

ตอนที่ 2 การเสนอค่าสถิติพื้นฐานของวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชน

โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยรวมและแสดงเป็นรายชื่อ
ผลการวิเคราะห์ปรากฏตามตาราง 4.2-4.6

ตารางที่ 4.2 ค่าสถิติพื้นฐานวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับชาติ/
ระบบการเมือง

ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับชาติ/ ระบบการเมือง	ระดับความคิดเห็น					N= 397		แปล ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	\bar{X}	S.D.	
1. ประเทศไทยเป็นประเทศที่มี ประวัติศาสตร์ที่เก่าแก่และยาวนาน	207 (52.1)	145 (36.5)	42 (10.6)	3 (0.8)	-	4.40	0.70	มากที่สุด
2. ประเทศไทยมีการ เปลี่ยนแปลงการปกครองจากสม บูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบ ประชาธิปไตยใน พ.ศ.2475	191 (48.1)	111 (28.0)	84 (21.2)	11 (2.8)	-	4.21	0.87	มากที่สุด
3. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร ไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2540 เป็น ต้นมาเป็นระบบการเมืองที่เน้น การมีส่วนร่วม	170 (42.8)	156 (39.3)	62 (15.6)	9 (2.3)	-	4.22	0.79	มากที่สุด
4. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร ไทยก่อน พ.ศ. 2540 ส่วนใหญ่ เป็นระบบการเมืองที่เน้น การเมืองแบบตัวแทน	164 (41.3)	137 (34.5)	73 (18.4)	23 (5.8)	-	4.11	0.90	มาก
รวมเฉลี่ย						4.23	0.70	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.2 พบว่า จำนวนกลุ่มตัวอย่างของประชาชนในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับชาติ/ระบบการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.23$) เมื่อพิจารณารายชื่อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดและมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้คือ ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีประวัติศาสตร์ที่เก่าแก่และยาวนาน ($\bar{X}=4.40$) รองลงมาคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2540 เป็นต้นมาเป็นระบบการเมืองที่เน้นการมีส่วนร่วม ($\bar{X}=4.22$) ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตยใน พ.ศ. 2475 ($\bar{X}=4.21$) และที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยก่อนปี พ.ศ. 2540 ส่วนใหญ่เป็นระบบการเมืองที่เน้นการเมืองแบบตัวแทน ($\bar{X}=4.11$)

เมื่อพิจารณาในประเด็นประเทศไทยเป็นประเทศที่มีประวัติศาสตร์ที่เก่าแก่และยาวนาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มส่วนใหญ่จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 52.1 เห็นด้วยระดับมากที่สุด รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 36.5 เห็นด้วยในระดับมาก

ประเด็นประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตยใน พ.ศ. 2475 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 191 คน คิดเป็นร้อยละ 48.1 เห็นด้วยระดับมากที่สุด รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 28.0 เห็นด้วยในระดับมาก

ประเด็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2540 เป็นต้นมาเป็นระบบการเมืองที่เน้นการมีส่วนร่วม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 170 คน คิดเป็นร้อยละ 42.8 เห็นด้วยระดับมากที่สุด รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 39.3 เห็นด้วยในระดับมาก

ประเด็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยก่อน พ.ศ. 2540 ส่วนใหญ่เป็นระบบการเมืองที่เน้นการเมืองแบบตัวแทน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 164 คน คิดเป็นร้อยละ 41.3 เห็นด้วยระดับมากที่สุด รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 34.5 เห็นด้วยในระดับมาก

ตารางที่ 4.3 ค่าสถิติพื้นฐานวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับสถาบัน

ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับสถาบัน	ระดับความคิดเห็น					N= 397		แปล ความ หมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	\bar{X}	S.D.	
1. รัฐสภาเป็นเวทีทางการเมืองที่รักษาผลประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติ	163 (41.1)	169 (42.6)	57 (14.4)	83 (2.0)	-	4.22	0.76	มากที่สุด
2. ศาลเป็นสถาบันทางการเมืองที่มีบทบาทในการรักษาไว้ซึ่งความยุติธรรม	168 (42.3)	136 (34.3)	73 (18.4)	19 (4.8)	1 (0.3)	4.13	0.89	มาก
3. นโยบายในการบริหารประเทศของรัฐบาลควรผ่านการเห็นชอบโดยรัฐสภา	153 (38.5)	161 (40.6)	71 (17.9)	12 (3.0)	-	4.14	0.81	มาก
รวมเฉลี่ย						4.16	0.69	มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่า จำนวนกลุ่มตัวอย่างของประชาชนในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวัฒนธรรมการเมืองของประชาชนด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับสถาบันโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.16$)

เมื่อพิจารณารายชื่อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดและมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้คือ รัฐสภาเป็นเวทีทางการเมืองที่รักษาผลประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติ ($\bar{X}=4.22$) รองลงมาคือ นโยบายในการบริหารประเทศของรัฐบาลควรผ่านการเห็นชอบโดยรัฐสภา ($\bar{X}=4.14$) และที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ศาลเป็นสถาบันทางการเมืองที่มีบทบาทในการรักษาไว้ซึ่งความยุติธรรม ($\bar{X}=4.13$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาในประเด็นรัฐสภาเป็นเวทีทางการเมืองที่รักษาผลประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 169 คน คิดเป็นร้อยละ 42.6 เห็นด้วยระดับมาก รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 41.1 เห็นด้วยในระดับมากที่สุด

ประเด็นศาลเป็นสถาบันทางการเมืองที่มีบทบาทในการรักษาไว้ซึ่งความยุติธรรม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 168 คน คิดเป็นร้อยละ 42.3 เห็นด้วยระดับมากที่สุด รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 34.3 เห็นด้วยในระดับมาก

ประเด็นนโยบายในการบริหารประเทศของรัฐบาลควรผ่านการเห็นชอบโดยรัฐสภา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 161 คน คิดเป็นร้อยละ 40.6 เห็นด้วยระดับมากที่สุด รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 38.5 เห็นด้วยในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 4.4 ค่าสถิติพื้นฐานวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารนโยบายของประเทศ

ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารนโยบายของประเทศ	ระดับความคิดเห็น					N= 397		แปลความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	\bar{X}	S.D.	
1. ประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ควรมีส่วนร่วมในการวางหรือกำหนดนโยบายการบริหารประเทศ	158 (39.8)	144 (36.3)	87 (21.9)	8 (2.0)	-	4.13	0.82	มาก
2. ผู้บริหารที่มาจาก การเลือกตั้งของประชาชนน่าจะ สามารถบริหารนโยบายของรัฐบาลได้ตรงกับความต้องการของประชาชนมากกว่าผู้บริหารที่มาจาก การแต่งตั้ง	169 (42.6)	155 (39.0)	62 (15.6)	6 (1.5)	5 (1.3)	4.20	0.84	มาก
3. ถ้ารัฐบาล ใช้นโยบายในการบริหารประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลจะก่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชนโดยส่วนรวม	141 (35.5)	123 (31.0)	116 (29.2)	16 (4.0)	1 (0.3)	3.97	0.91	มาก
รวมเฉลี่ย						4.10	0.66	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า จำนวนกลุ่มตัวอย่างของประชาชนในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารนโยบายของประเทศโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.10$)

เมื่อพิจารณารายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกประเด็น โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้คือ ผู้บริหารที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนน่าจะสามารถบริหารนโยบายของรัฐบาลได้ตรงกับความต้องการของประชาชนมากกว่าผู้บริหารที่มาจากการแต่งตั้ง ($\bar{X}=4.20$) รองลงมาคือ ประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ควรมีส่วนร่วมในการวางหรือกำหนดนโยบายการบริหารประเทศ ($\bar{X}=4.13$) และที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ถ้ารัฐบาลใช้นโยบายในการบริหารประเทศอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลจะก่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชนโดยรวม ($\bar{X}=3.97$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาในประเด็นประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ควรมีส่วนร่วมในการวางหรือกำหนดนโยบายการบริหารประเทศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 158 คน คิดเป็นร้อยละ 39.8 เห็นด้วยระดับมากที่สุด รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 36.3 เห็นด้วยในระดับมาก

ประเด็นผู้บริหารที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนน่าจะสามารถบริหารนโยบายของรัฐบาลได้ตรงกับความต้องการของประชาชนมากกว่าผู้บริหารที่มาจากการแต่งตั้ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 169 คน คิดเป็นร้อยละ 42.6 เห็นด้วยระดับมากที่สุด รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 39.0 เห็นด้วยในระดับมาก

ประเด็นถ้ารัฐบาลใช้นโยบายในการบริหารประเทศอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลจะก่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชนโดยรวม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 141 คน คิดเป็นร้อยละ 35.5 เห็นด้วยระดับมากที่สุด รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 31.0 เห็นด้วยในระดับมาก

ตารางที่ 4.5 ค่าสถิติพื้นฐานวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับฐานะของตนเองในระบบการเมือง

ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับฐานะ ของตนเองในระบบการเมือง	ระดับความคิดเห็น					N= 397		แปล ความ หมาย
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	\bar{X}	S.D.	
1. ประชาชนมีหน้าที่ไปใช้สิทธิ ในการเลือกตั้งตามที่รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทยกำหนด	171 (43.1)	127 (32.0)	77 (19.4)	21 (5.3)	1 (0.3)	4.12	0.91	มาก
2. รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย เช่น ฉบับ พ.ศ. 2540 ถือว่าประชาชนมี หน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	143 (36.0)	107 (27.0)	123 (31.0)	23 (5.8)	1 (0.3)	3.92	0.95	มาก
3. ประชาชนตามที่รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดว่า บุคคลมีเสรีภาพในการชุมนุม โดยสงบ และปราศจากอาวุธ	136 (34.3)	140 (35.3)	93 (23.4)	26 (6.5)	2 (0.5)	3.96	0.94	มาก
4. ประชาชนตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กำหนดว่า ชาย – หญิง มีสิทธิเท่าเทียมกัน	153 (38.5)	123 (31.0)	87 (21.9)	32 (8.1)	2 (0.5)	3.98	0.98	มาก
รวมเฉลี่ย						4.00	0.81	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า จำนวนกลุ่มตัวอย่างของประชาชนในเขตอำเภอบางปะอิน
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับฐานะ
ของตนเองในระบบการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.00$)

เมื่อพิจารณารายชื่อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกประเด็น โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้คือ ประชาชนมีหน้าที่ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนด ($\bar{X}=4.12$) รองลงมาคือ ประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 กำหนดว่า ชาย - หญิง มีสิทธิเท่าเทียมกัน ($\bar{X}=3.98$) ประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดว่า บุคคลมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ และปราศจากอาวุธ ($\bar{X}=3.96$) และที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เช่น ฉบับพุทธศักราช 2540 ถือว่าประชาชนมีหน้าที่ ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ($\bar{X}=3.92$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาในประเด็นประชาชนมีหน้าที่ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 174 คน คิดเป็นร้อยละ 43.1 เห็นด้วยระดับมากที่สุด รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 32.0 เห็นด้วยในระดับมาก

ประเด็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เช่น ฉบับพุทธศักราช 2540 ถือว่าประชาชนมีหน้าที่ ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 143 คน คิดเป็นร้อยละ 36.0 เห็นด้วยระดับมากที่สุด รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 31.0 เห็นด้วยในระดับปานกลาง

ประเด็นประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดว่า บุคคลมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ และปราศจากอาวุธ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 140 คน คิดเป็นร้อยละ 35.5 เห็นด้วยระดับมาก รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 34.3 เห็นด้วยในระดับมากที่สุด

ประเด็นประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กำหนดว่า ชาย - หญิง มีสิทธิเท่าเทียมกัน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 153 คน คิดเป็นร้อยละ 38.5 เห็นด้วยระดับมากที่สุด รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 31.0 เห็นด้วยในระดับมาก

ตารางที่ 4.6 ค่าสถิติพื้นฐานวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชน

ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับชาติ/ ระบบการเมือง	ระดับความคิดเห็น					N= 397		แปล ความ หมาย
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	\bar{X}	S.D.	
1. ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับชาติ/ ระบบการเมือง	226 (56.9)	106 (26.7)	64 (16.1)	1 (0.3)	-	4.23	0.70	มาก ที่สุด
2. ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับ สถาบัน	185 (46.6)	142 (35.8)	66 (16.6)	4 (1.0)	-	4.16	0.69	มาก
3. ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการ บริหารนโยบายของประเทศ	199 (50.1)	110 (27.7)	85 (21.4)	3 (0.8)	-	4.10	0.66	มาก
4. ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับ ฐานะของตนเองในระบบ การเมือง	186 (46.9)	109 (27.5)	84 (21.2)	17 (4.3)	1 (0.3)	4.00	0.81	มาก
รวมเฉลี่ย						4.12	0.56	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า จำนวนกลุ่มตัวอย่างของประชาชนในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในภาพรวม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.12$)

เมื่อพิจารณารายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดและมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้คือ ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับชาติ/ระบบการเมือง ($\bar{X}=4.23$) รองลงมาคือ ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับสถาบัน ($\bar{X}=4.16$) ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารนโยบายของประเทศ ($\bar{X}=4.10$) และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับฐานะของตนเองในระบบการเมือง ($\bar{X}=4.00$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาในประเด็นด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับชาติ/ระบบการเมือง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มส่วนใหญ่จำนวน 226 คน คิดเป็นร้อยละ 56.9 เห็นด้วยระดับมากที่สุด รองลงมา ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 26.7 เห็นด้วยในระดับมาก

ประเด็นด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับสถาบัน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 185 คน คิดเป็นร้อยละ 46.6 เห็นด้วยระดับมากที่สุด รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 35.8 เห็นด้วยในระดับมาก

ประเด็นด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารนโยบายของประเทศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มจำนวนครึ่งหนึ่ง 199 คน คิดเป็นร้อยละ 50.1 เห็นด้วยระดับมากที่สุด รองลงมา ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 27.7 เห็นด้วยในระดับมาก

ประเด็นด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับฐานะของตนเองในระบบการเมือง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 189 คน คิดเป็นร้อยละ 46.9 เห็นด้วยระดับมากที่สุด รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 27.8 เห็นด้วยในระดับมาก

ตอนที่ 3 การเสนอค่าสถิติพื้นฐานของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยรวมและแสดงเป็นรายชื่อผลการวิเคราะห์ปรากฏตามตารางที่ 4.7-4.12

ตารางที่ 4.7 ค่าสถิติพื้นฐานการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง

ด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง	ระดับความคิดเห็น					N= 397		แปลความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	\bar{X}	S.D.	
1. การออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ส.ส/ส.ว.	228 (57.4)	116 (29.2)	37 (9.3)	14 (3.5)	2 (0.5)	4.39	0.83	มากที่สุด

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมในการ เลือกตั้ง	ระดับความคิดเห็น					N= 397		แปล ความ หมาย
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	\bar{X}	S.D.	
2. การเป็นผู้สนับสนุนผู้สมัครรับ เลือกตั้ง ส.ส/ส.ว	111 (28.0)	85 (21.4)	114 (28.7)	67 (16.9)	20 (5.0)	3.50	1.20	มาก
3. การมีส่วนร่วมในการรณรงค์ ให้ประชาชนไปใช้สิทธิในการ ออกเสียงเลือกตั้ง ส.ส/ส.ว	87 (21.9)	132 (33.2)	96 (24.2)	72 (18.1)	10 (2.5)	3.53	1.09	มาก
4. การเป็นอาสาสมัคร ดูแลความ เรียบร้อยในการเลือกตั้ง ส.ส/ส.ว	61 (15.4)	95 (23.9)	106 (26.7)	112 (28.2)	23 (8.5)	3.14	1.16	ปาน กลาง
รวมเฉลี่ย						3.64	0.83	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่า จำนวนกลุ่มตัวอย่างของประชาชนในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.64$)

เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้คือ การออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ส.ส /ส.ว. ($\bar{X}=4.39$) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการรณรงค์ ให้ประชาชนไปใช้สิทธิในการออกเสียงเลือกตั้ง ส.ส/ส.ว ($\bar{X}=3.53$) การเป็นผู้สนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส/ส.ว ($\bar{X}=3.50$) และที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การเป็นอาสาสมัคร ดูแลความเรียบร้อยในการเลือกตั้ง ส.ส/ส.ว ($\bar{X}=3.14$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาในประเด็นการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ส.ส./ส.ว. พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จำนวน 228 คน คิดเป็นร้อยละ 57.4 เห็นด้วยระดับมากที่สุด รองลงมา ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 29.2 เห็นด้วยในระดับมาก

ประเด็นการเป็นผู้สนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส./ส.ว. พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 114 คน คิดเป็นร้อยละ 28.7 เห็นด้วยระดับปานกลาง รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 28.0 เห็นด้วยในระดับมากที่สุด

ประเด็นการมีส่วนร่วมในการรณรงค์ ให้ประชาชนไปใช้สิทธิในการออกเสียงเลือกตั้ง ส.ส./ส.ว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 132 คน คิดเป็นร้อยละ 33.2 เห็นด้วยระดับมาก รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 24.2 เห็นด้วยในระดับปานกลาง

ประเด็นการเป็นอาสาสมัคร ดูแลความเรียบร้อยในการเลือกตั้ง ส.ส./ส.ว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 112 คน คิดเป็นร้อยละ 28.2 เห็นด้วยระดับน้อย รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 26.7 เห็นด้วยในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.8 ค่าสถิติพื้นฐานการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ด้านการใช้สิทธิเสรีภาพทางการเมือง

ด้านการใช้สิทธิเสรีภาพทางการเมือง	ระดับความคิดเห็น					N= 397		แปลความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	\bar{X}	S.D.	
1. การมีสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง	128	152	75	38	4	3.91	0.98	มาก
2. การมีสิทธิเสรีภาพในการนับถือศาสนา	172	117	69	33	6	4.04	1.03	มาก

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ด้านการใช้สิทธิเสรีภาพทาง การเมือง	ระดับความคิดเห็น					N= 397		แปล ความ หมาย
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	\bar{X}	S.D.	
3. การมีสิทธิเสรีภาพในการ ชุมนุมโดยสงบ	136 (34.3)	145 (36.5)	81 (20.4)	31 (7.8)	4 (1.0)	3.95	0.97	มาก
4. การมีเสรีภาพในการรวมกัน เป็นสมาคมหรือกลุ่มใด ๆ	105 (26.4)	136 (34.3)	111 (28.0)	36 (9.1)	9 (2.3)	3.73	1.02	มาก
รวมเฉลี่ย						3.91	0.82	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่า จำนวนกลุ่มตัวอย่างของประชาชนในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนด้านการใช้สิทธิเสรีภาพทางการเมือง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.91$)

เมื่อพิจารณารายชื่อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกประเด็น โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้คือ การมีสิทธิเสรีภาพในการนับถือศาสนา ($\bar{X}=4.04$) รองลงมาคือ การมีสิทธิเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ ($\bar{X}=3.95$) การมีสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ($\bar{X}=3.91$) และที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การมีเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคมหรือกลุ่มใด ๆ ($\bar{X}=3.73$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาในประเด็นการมีสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 152 คน คิดเป็นร้อยละ 38.3 เห็นด้วยระดับมาก รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 32.2 เห็นด้วยในระดับมากที่สุด

ประเด็นการมีสิทธิเสรีภาพในการนับถือศาสนา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 172 คน คิดเป็นร้อยละ 43.3 เห็นด้วยระดับมากที่สุด รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 29.8 เห็นด้วยในระดับมาก

ประเด็นการมีสิทธิเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 145 คน คิดเป็นร้อยละ 36.5 เห็นด้วยระดับมาก รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 34.3 เห็นด้วยในระดับมากที่สุด

ประเด็นการมีเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคมหรือกลุ่มใด ๆ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 136 คน คิดเป็นร้อยละ 34.3 เห็นด้วยระดับมาก รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 28.0 เห็นด้วยในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.9 ค่าสถิติพื้นฐานการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมในพรรคการเมือง

ด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมในพรรคการเมือง	ระดับความคิดเห็น					N= 397		แปลความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	\bar{X}	S.D.	
1. การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง	50 (12.6)	95 (23.9)	108 (27.2)	90 (22.7)	54 (13.6)	2.99	1.23	ปานกลาง
2. การเข้าร่วมในการประชุมกับพรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองที่ท่านเป็นสมาชิก	45 (11.3)	74 (18.6)	117 (29.5)	105 (26.4)	56 (14.1)	2.86	1.20	ปานกลาง
3. การร่วมบริจาคเงินให้กับพรรคการเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง	33 (8.3)	86 (21.7)	89 (22.4)	123 (31.0)	66 (16.6)	2.74	1.20	ปานกลาง
4. การมีส่วนร่วมกับการเมืองในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ส.ส./ส.ว	35 (8.8)	78 (19.6)	115 (29.0)	117 (29.5)	52 (13.1)	2.81	1.56	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย						2.85	1.08	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.9 พบว่า จำนวนกลุ่มตัวอย่างของประชาชนในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมในพรรคการเมือง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.85$)

เมื่อพิจารณารายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทุกประเด็น โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้คือ การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ($\bar{X}=2.99$) รองลงมาคือ การเข้าร่วมในการประชุมกับพรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองที่ท่านเป็นสมาชิก ($\bar{X}=2.86$) การมีส่วนร่วมกับพรรคการเมืองในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ส.ส./ส.ว ($\bar{X}=2.81$) และที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การร่วมบริจาคเงินให้กับพรรคการเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง ($\bar{X}=2.74$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาในประเด็นการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 108 คน คิดเป็นร้อยละ 27.2 เห็นด้วยระดับปานกลาง รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 23.9 เห็นด้วยในระดับมาก

ประเด็นการเข้าร่วมในการประชุมกับพรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองที่ท่านเป็นสมาชิก พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 117 คน คิดเป็นร้อยละ 29.5 เห็นด้วยระดับปานกลาง รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 26.4 เห็นด้วยในระดับน้อย

ประเด็นการร่วมบริจาคเงินให้กับพรรคการเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 123 คน คิดเป็นร้อยละ 31.0 เห็นด้วยระดับน้อย รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 22.4 เห็นด้วยในระดับปานกลาง

ประเด็นการมีส่วนร่วมกับพรรคการเมืองในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ส.ส./ส.ว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 117 คน คิดเป็นร้อยละ 29.5 เห็นด้วยระดับน้อย รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 29.0 เห็นด้วยในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.10 ค่าสถิติพื้นฐานการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ด้านการเข้าไปมีส่วนร่วม
ในกลุ่มผลประโยชน์

ด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมในกลุ่ม ผลประโยชน์	ระดับความคิดเห็น					N= 397		แปล ความ หมาย
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	\bar{X}	S.D.	
1. การเข้าไปมีส่วนร่วมในการ จัดตั้งกลุ่มผลประโยชน์	28 (7.1)	85 (21.4)	99 (24.9)	124 (31.2)	61 (15.4)	2.73	1.16	ปานกลาง
2. การเข้าไปมีส่วนร่วมในการ เป็นสมาชิกของกลุ่ม ผลประโยชน์	23 (5.8)	45 (11.3)	122 (30.7)	138 (34.8)	69 (17.4)	2.53	1.08	น้อย
3. การเข้าไปมีส่วนร่วม ใน กิจกรรมของกลุ่มผลประโยชน์	16 (4.0)	78 (19.6)	116 (29.2)	117 (29.5)	70 (17.6)	2.62	1.10	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย						2.63	1.03	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.10 พบว่า จำนวนกลุ่มตัวอย่างของประชาชนในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมในกลุ่มผลประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.63$)

เมื่อพิจารณารายชื่อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางและน้อย โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้คือ การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกลุ่มผลประโยชน์ ($\bar{X}=2.73$) รองลงมาคือ การเข้าไปมีส่วนร่วม ในกิจกรรมของกลุ่มผลประโยชน์ ($\bar{X}=2.62$) และที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การเข้าไปมีส่วนร่วมในการเป็นสมาชิกของกลุ่มผลประโยชน์ ($\bar{X}=2.53$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาในประเด็นการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกลุ่มผลประโยชน์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 124 คน คิดเป็นร้อยละ 31.2 เห็นด้วยระดับน้อย รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 24.9 เห็นด้วยในระดับปานกลาง

ประเด็นการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเป็นสมาชิกของกลุ่มผลประโยชน์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 138 คน คิดเป็นร้อยละ 34.8 เห็นด้วยระดับน้อย รองลงมา ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 30.7 เห็นด้วยในระดับปานกลาง

ประเด็นการเข้าไปมีส่วนร่วม ในกิจกรรมของกลุ่มผลประโยชน์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 117 คน คิดเป็นร้อยละ 29.5 เห็นด้วยระดับน้อย รองลงมา ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 29.2 เห็นด้วยในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.11 ค่าสถิติพื้นฐานการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมในการสนับสนุนหรือคัดค้าน

ด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมในการสนับสนุนหรือคัดค้าน	ระดับความคิดเห็น					N= 397		แปลความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	\bar{X}	S.D.	
1. การเข้าไปมีส่วนร่วมในการสนับสนุนให้กำลังใจในการบริหารงานของรัฐบาล	27 (6.8)	70 (17.6)	151 (38.0)	102 (25.7)	47 (11.8)	2.81	1.07	ปานกลาง
2. การเข้าไปมีส่วนร่วมในการสนับสนุนนโยบายของรัฐบาล เช่น นโยบาย 30 บาทรักษาทุกโรค และนโยบายกองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น	59 (14.9)	115 (29.0)	102 (25.7)	90 (22.7)	31 (7.8)	3.20	1.17	ปานกลาง
3. การเข้าไปมีส่วนร่วมในการชุมนุมคัดค้านการออกกฎหมายที่ไม่เป็นธรรม	31 (7.8)	76 (19.1)	100 (25.2)	136 (34.3)	54 (13.6)	2.73	1.14	ปานกลาง

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมใน การ สนับสนุนหรือคัดค้าน	ระดับความคิดเห็น					N= 397		แปล ความ หมาย
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	\bar{X}	S.D.	
4. การเข้าไปมีส่วนร่วมในการชุมนุม คัดค้านการบริหารงานของรัฐบาลที่ ก่อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน	32 (8.1)	73 (18.4)	90 (22.7)	135 (34.0)	67 (16.9)	2.66	1.18	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย						2.85	0.92	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.11 พบว่า จำนวนกลุ่มตัวอย่างของประชาชนในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมในการสนับสนุนหรือคัดค้านโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.85$)

เมื่อพิจารณารายชื่อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทุกประเด็น โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้คือ การเข้าไปมีส่วนร่วมในการสนับสนุนนโยบายของรัฐบาล เช่น นโยบาย 30 บาทรักษาทุกโรค และนโยบายกองทุนหมู่บ้านเป็นต้น ($\bar{X}=3.20$) รองลงมาคือ การเข้าไปมีส่วนร่วมในการสนับสนุนให้กำลังใจในการบริหารงานของรัฐบาล ($\bar{X}=2.81$) การเข้าไปมีส่วนร่วมในการชุมนุมคัดค้านการออกกฎหมายที่ไม่เป็นธรรม ($\bar{X}=2.73$) และที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การเข้าไปมีส่วนร่วมในการชุมนุมคัดค้านการบริหารงานของรัฐบาลที่ก่อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน ($\bar{X}=2.66$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาในประเด็นการเข้าไปมีส่วนร่วมในการสนับสนุนให้กำลังใจในการบริหารงานของรัฐบาล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 151 คน คิดเป็นร้อยละ 38.0 เห็นด้วยระดับปานกลาง รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 25.7 เห็นด้วยในระดับน้อย

ประเด็นการเข้าไปมีส่วนร่วมในการสนับสนุนนโยบายของรัฐบาล เช่น นโยบาย 30 บาทรักษาทุกโรค และนโยบายกองทุนหมู่บ้านเป็นต้น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด

115 คน คิดเป็นร้อยละ 29.0 เห็นด้วยระดับมาก รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 25.7 เห็นด้วยในระดับปานกลาง

ประเด็นการเข้าไปมีส่วนร่วมในการชุมนุมคัดค้านการออกกฎหมายที่ไม่เป็นธรรม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 136 คน คิดเป็นร้อยละ 34.3 เห็นด้วยระดับน้อย รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 25.2 เห็นด้วยในระดับปานกลาง

ประเด็นการเข้าไปมีส่วนร่วมในการชุมนุมคัดค้านการบริหารงานของรัฐบาลที่ก่อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 135 คน คิดเป็นร้อยละ 34.0 เห็นด้วยระดับน้อย รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 22.7 เห็นด้วยในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.12 ค่าสถิติพื้นฐานการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชนในภาพรวม	ระดับความคิดเห็น					N= 397		แปล ความ หมาย
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	\bar{X}	S.D.	
1. การเข้าไปมีส่วนร่วมในการ เลือกตั้ง	116 (29.2)	127 (32.0)	120 (30.2)	27 (6.8)	7 (1.8)	3.64	0.83	มาก
2. ด้านการใช้สิทธิเสรีภาพทาง การเมือง	155 (39.0)	132 (33.2)	88 (22.2)	18 (4.5)	4 (1.0)	3.91	0.82	มาก
3. ด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมใน พรรคการเมือง	53 (13.4)	61 (15.4)	129 (32.5)	90 (22.7)	64 (16.1)	2.85	1.08	ปานกลาง
4. ด้านการเข้ามีส่วนร่วมในกลุ่ม ผลประโยชน์	26 (6.5)	69 (17.4)	114 (28.7)	111 (28.0)	77 (19.4)	2.63	1.03	ปานกลาง
5. ด้านการเข้ามีส่วนร่วมในการ สนับสนุนหรือคัดค้าน	34 (8.6)	69 (17.4)	146 (36.8)	97 (24.4)	51 (12.8)	2.85	0.92	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย						3.18	0.66	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.12 พบว่า จำนวนกลุ่มตัวอย่างของประชาชนในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในภาพรวม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.18$)

เมื่อพิจารณารายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้คือ ด้านการใช้สิทธิเสรีภาพทางการเมือง ($\bar{X}=3.91$) รองลงมาคือ การเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง ($\bar{X}=3.64$) ด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมในพรรคการเมือง ($\bar{X}=2.85$) ด้านการเข้ามีส่วนร่วมในการสนับสนุนหรือคัดค้าน ($\bar{X}=2.85$) และที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการเข้ามีส่วนร่วมในกลุ่มผลประโยชน์ ($\bar{X}=2.63$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาในประเด็นการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 127 คน คิดเป็นร้อยละ 32.0 เห็นด้วยระดับมาก รองลงมา ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 30.2 เห็นด้วยในระดับปานกลาง

ประเด็นด้านการใช้สิทธิเสรีภาพทางการเมือง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 155 คน คิดเป็นร้อยละ 39.0 เห็นด้วยระดับมากที่สุด รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 33.2 เห็นด้วยในระดับมาก

ประเด็นด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมในพรรคการเมือง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 129 คน คิดเป็นร้อยละ 32.5 เห็นด้วยระดับปานกลาง รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 22.7 เห็นด้วยในระดับน้อย

ประเด็นด้านการเข้ามีส่วนร่วมในกลุ่มผลประโยชน์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 114 คน คิดเป็นร้อยละ 28.7 เห็นด้วยระดับปานกลาง รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 28.0 เห็นด้วยในระดับน้อย

ประเด็นด้านการเข้ามีส่วนร่วมในการสนับสนุนหรือคัดค้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 146 คน คิดเป็นร้อยละ 36.8 เห็นด้วยระดับปานกลาง รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 24.4 เห็นด้วยในระดับน้อย

ตอนที่ 4 การนำเสนอผลการทดสอบสมมุติฐานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง

วัฒนธรรมทางการเมือง (x) กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน (y)

ในการทดสอบสมมุติฐานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมทางการเมือง (x) กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน (y) ได้ใช้การวิเคราะห์หาค่าสหสัมพันธ์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้แสดงตารางที่ 4.13 ดังนี้

ตารางที่ 4.13 ตารางค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น (x) และตัวแปรตาม (y)

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม					
	y ₁	y ₂	y ₃	y ₄	y ₅	y _{รวม}
x ₁	.23*	.26*	.02	-.19*	-.04	.08
x ₂	.15*	.23*	-.05	-.23*	-.14*	-.00
x ₃	.12	.42*	-.12	-.16*	.08	-.09
x ₄	.07	.47*	-.08	-.07	.16*	.16*
x _{รวม}	.18*	.45*	-.07	-.02	.03	.11

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

x ₁	หมายถึง	ความคิดเห็นเกี่ยวกับชาติ/ระบบการเมือง
x ₂	หมายถึง	ความคิดเห็นเกี่ยวกับสถาบัน
x ₃	หมายถึง	ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารนโยบายของประเทศ
x ₄	หมายถึง	ความคิดเห็นเกี่ยวกับฐานะของตนเองในระบบการเมือง
x _{รวม}	หมายถึง	ความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองโดยภาพรวม
y ₁	หมายถึง	การเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง
y ₂	หมายถึง	การใช้สิทธิเสรีภาพทางการเมือง
y ₃	หมายถึง	การเข้าไปมีส่วนร่วมในพรรคการเมือง
y ₄	หมายถึง	การเข้าไปมีส่วนร่วมในกลุ่มผลประโยชน์

y_5	หมายถึง	การเข้าไปมีส่วนร่วมในการสนับสนุนหรือคัดค้าน
$y_{รวม}$	หมายถึง	การเข้าไปมีส่วนร่วมโดยภาพรวม

จากตารางที่ 4.13 จะเห็นได้ว่าค่าความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญได้ค่าต่อไปนี้

- ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับชาติ/ระบบการเมือง (x_1) กับการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง (y_1) พบว่ามีค่า .23 เป็นความสัมพันธ์ทางตรง (ค่าสหสัมพันธ์เป็นบวก) มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 หมายความว่า ยิ่งประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับชาติ/ระบบการเมืองมากเท่าใด ประชาชนจะมีแนวโน้มที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งมากขึ้นเท่านั้น
- ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับชาติ/ระบบการเมือง (x_1) กับการใช้สิทธิเสรีภาพทางการเมือง (y_2) พบว่ามีค่า .26 เป็นความสัมพันธ์ทางตรง (ค่าสหสัมพันธ์เป็นบวก) มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 หมายความว่ายิ่งประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับชาติ/ระบบการเมืองมากขึ้นเท่าใด ประชาชนจะมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเสรีภาพทางการเมืองมากขึ้นเท่านั้น
- ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับชาติ/ระบบการเมือง (x_1) กับการเข้าไปมีส่วนร่วมในกลุ่มผลประโยชน์ (y_3) พบว่ามีค่า -.19 เป็นความสัมพันธ์เชิงผกผันต่อกัน (ค่าสหสัมพันธ์เป็นลบ) มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับน้อยกว่า .01 หมายความว่ายิ่งประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับชาติ/ระบบการเมืองมากขึ้นเท่าใด ประชาชนจะมีแนวโน้มที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกลุ่มผลประโยชน์ น้อยลงเท่านั้น
- ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับสถาบัน (x_2) กับการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง (y_1) พบว่ามีค่า .15 เป็นความสัมพันธ์ทางตรง (ค่าสหสัมพันธ์เป็นบวก) มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 หมายความว่า ยิ่งประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสถาบันมากขึ้นเท่าใด ประชาชนจะมีแนวโน้มที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งมากขึ้นเท่านั้น
- ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับสถาบัน (x_2) กับการใช้สิทธิเสรีภาพทางการเมือง (y_2) พบว่ามีค่า .23 เป็นความสัมพันธ์ทางตรง (ค่าสหสัมพันธ์เป็นบวก) มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 หมายความว่า ยิ่งประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสถาบันมากขึ้นเท่าใด ประชาชนจะมีแนวโน้มเข้าไปใช้สิทธิเสรีภาพทางการเมืองมากขึ้นเท่านั้น

6. ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับสถาบัน (x_2) กับการเข้าไปมีส่วนร่วมในกลุ่มผลประโยชน์ (y_4) พบว่ามีค่า -0.23 เป็นความสัมพันธ์เชิงผกผัน (ค่าสหสัมพันธ์เป็นลบ) มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับน้อยกว่า $.01$ หมายความว่า ยิ่งประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสถาบันมากขึ้นเท่าใด ประชาชนจะมีแนวโน้มที่เข้าไปมีส่วนร่วมในกลุ่มผลประโยชน์น้อยลงเท่านั้น

7. ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับสถาบัน (x_2) กับการเข้าไปมีส่วนร่วมในการสนับสนุนหรือคัดค้าน (y_3) พบว่ามีค่า -0.14 เป็นความสัมพันธ์เชิงผกผัน (ค่าสหสัมพันธ์เป็นลบ) มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับน้อยกว่า $.01$ หมายความว่า ยิ่งประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสถาบันมากขึ้นเท่าใด ประชาชนจะมีแนวโน้มเข้าไปมีส่วนร่วมในการสนับสนุนหรือคัดค้านน้อยลงเท่านั้น

8. ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารนโยบายของประเทศ (x_3) กับการใช้สิทธิเสรีภาพทางการเมือง (y_2) พบว่ามีค่า $.42$ เป็นความสัมพันธ์ทางตรง (ค่าสหสัมพันธ์เป็นบวก) มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ $.01$ หมายความว่า ยิ่งประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารนโยบายของประเทศมากขึ้นเท่าใด ประชาชนจะมีแนวโน้มที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมกับการใช้สิทธิเสรีภาพทางการเมืองมากขึ้นเท่านั้น

9. ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารนโยบายของประเทศ (x_3) กับการเข้าไปมีส่วนร่วมในกลุ่มผลประโยชน์ (y_4) พบว่ามีค่า -0.16 เป็นความสัมพันธ์เชิงผกผัน (ค่าสหสัมพันธ์เป็นลบ) มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับน้อยกว่า $.01$ หมายความว่า ยิ่งประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารนโยบายของประเทศมากขึ้นเท่าใด ประชาชนจะมีแนวโน้มที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกลุ่มผลประโยชน์น้อยลงเท่านั้น

10. ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับฐานะของตนเองในระบบการเมือง (x_4) กับการใช้สิทธิเสรีภาพทางการเมือง (y_2) พบว่ามีค่า $.47$ เป็นความสัมพันธ์ทางตรง (ค่าสหสัมพันธ์เป็นบวก) มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ $.01$ หมายความว่า ยิ่งประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับฐานะของตนเองในระบบการเมืองมากขึ้นเท่าใด ประชาชนจะมีแนวโน้มที่จะใช้สิทธิเสรีภาพทางการเมืองมากขึ้นเท่านั้น

11. ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับฐานะของตนเองในระบบการเมือง (x_4) กับการเข้าไปมีส่วนร่วมในการสนับสนุนหรือคัดค้าน (y_3) พบว่ามีค่า $.16$ เป็นความสัมพันธ์ทางตรง (ค่าสหสัมพันธ์เป็นบวก) มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ $.01$ หมายความว่า ยิ่งประชาชนมีความคิดเห็น

เกี่ยวกับฐานะของตนเองมากขึ้นเท่าใด ประชาชนมีแนวโน้มที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการสนับสนุนหรือคัดค้านมากขึ้นเท่านั้น

12. ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับฐานะของตนเองในระบบการเมือง (x_4) กับการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยภาพรวม (y_{7m}) พบว่ามีค่า .16 เป็นความสัมพันธ์ทางตรง (ค่าสหสัมพันธ์เป็นบวก) มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 หมายความว่ายิ่งประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับฐานะของตนเองในระบบการเมืองมากเท่าใด ประชาชนจะมีแนวโน้มที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยภาพรวมมากขึ้นเท่านั้น

13. ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองโดยภาพรวม (x_{7m}) กับการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง (y_1) พบว่ามีค่า .18 เป็นความสัมพันธ์ทางตรง (ค่าสหสัมพันธ์เป็นบวก) มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 หมายความว่ายิ่งประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองโดยภาพรวมมากเท่าใด ประชาชนจะมีแนวโน้มที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งมากขึ้นเท่านั้น

14. ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมืองโดยภาพรวม (x_{7m}) กับการเข้าไปใช้สิทธิเสรีภาพทางการเมือง (y_2) พบว่ามีค่า .45 เป็นความสัมพันธ์ทางตรง (ค่าสหสัมพันธ์เป็นบวก) มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 หมายความว่ายิ่งประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองโดยภาพรวมมากขึ้นเท่าใด ประชาชนจะมีแนวโน้มที่จะใช้สิทธิเสรีภาพทางการเมืองมากขึ้นเท่านั้น

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิเคราะห์ปรากฏตามตาราง ที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 ความคิดเห็นการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอบางปะอิน
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ความคิดเห็นการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง	ความถี่ (คน)	ลำดับที่
1. การเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง	64	29.1
2. การเข้าไปมีส่วนร่วมในพรรคการเมือง	52	23.6
3. การเข้าไปมีส่วนร่วมในกลุ่มผลประโยชน์	40	18.2
4. การใช้สิทธิเสรีภาพทางการเมือง	33	15.0
5. การเข้าไปมีส่วนร่วมในการสนับสนุนหรือคัดค้าน	31	14.1

จากตารางที่ 4.14 ความคิดเห็นการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม ในข้อเสนอแนะทั้งหมดจำนวน 220 คน พบว่า ประชาชนจำนวน 64 คน ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมือง โดยการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง เป็นลำดับที่ 1 ประชาชน จำนวน 52 คน ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมือง โดยการเข้าไปมีส่วนร่วมในพรรคการเมือง เป็นลำดับที่ 2 ประชาชน จำนวน 40 คน ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมือง โดยการเข้าไปมีส่วนร่วมในกลุ่มผลประโยชน์ เป็นลำดับที่ 3 ประชาชน จำนวน 33 คน ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมือง โดยการใช้อิทธิเสรีภาพทางการเมือง เป็นลำดับที่ 4 และประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการสนับสนุนหรือคัดค้าน จำนวน 31 คน ซึ่งเป็นอันดับน้อยที่สุด

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง วัฒนธรรมทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาความวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชน ในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.1.2 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.1.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่อยู่ในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เฉพาะพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 397 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการหาค่าสหสัมพันธ์ ในการทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

1.3 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1.3.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า จำนวนกลุ่มตัวอย่างของประชาชนในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 55.2) กลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดมีอายุระดับ อายุ 26-35 ปี (ร้อยละ 25.9) ผู้ตอบแบบสอบถามครั้งนี้ครึ่งหนึ่งมีสถานภาพสมรส (ร้อยละ 50.1) กลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดมีการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และต่ำกว่า (ร้อยละ 26.7) มีอาชีพรับจ้าง/กรรมกร (ร้อยละ 41.3) และมีรายได้ระหว่าง 5,001 - 10,000 บาท (ร้อยละ 31.5)

1.3.2 วัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชน ในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับชาติ/ระบบการเมือง ($\bar{X} = 4.23$) และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับฐานะของตนเองในระบบการเมือง ($\bar{X} = 4.00$)

เมื่อพิจารณาวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาจำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้

1) ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับชาติ/ระบบการเมือง ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีความคิดเห็น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$) โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีประวัติศาสตร์ที่เก่าแก่และยาวนาน และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ราชอาณาจักรไทยก่อน พ.ศ.2540 ส่วนใหญ่เป็นระบบการเมืองที่เน้นการเมืองแบบตัวแทน

2) ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับสถาบัน ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีความคิดเห็น โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$) โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รัฐสภาเป็นเวทีทางการเมืองที่รักษาผลประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติ และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ศาลเป็นสถาบันทางการเมืองที่มีบทบาทในการรักษาไว้ซึ่งความยุติธรรม

3) ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารนโยบายของประเทศ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีความคิดเห็น โดยรวมอยู่ใน

ระดับมาก ($\bar{X}=4.20$) โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารที่มาจาก การเลือกตั้งของประชาชนน่าจะ สามารถบริหารนโยบายของรัฐบาลได้ตรงกับความต้องการของประชาชนมากกว่าผู้บริหารที่มาจาก การแต่งตั้ง และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ถ้ารัฐบาลใช้นโยบายในการบริหารประเทศอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จะก่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชน โดยส่วนร่วม

4) ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับฐานะของตนเองในระบบการเมือง ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความคิดเห็น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.00$) โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ประชาชนมีหน้าที่ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนด และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับพ.ศ.2540 ถือว่าประชาชนมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

1.3.3 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัด

พระนครศรีอยุธยา พบว่า โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน ประชาชนในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีส่วนร่วมทางการเมือง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.18$) โดยด้านที่สูงที่สุดคือ ด้านการใช้สิทธิเสรีภาพทางการเมือง ($\bar{X}=3.91$) รองลงมาคือด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง ($\bar{X}=3.64$) ด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมในพรรคการเมือง ($\bar{X}=2.85$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านการเข้ามีส่วนร่วมในกลุ่มผลประโยชน์ ($\bar{X}=2.63$)

เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้

1) ด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความคิดเห็น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.64$) โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การเป็นอาสาสมัครดูแลความเรียบร้อยในการเลือกตั้ง ส.ส /ส.ว.

2) ด้านการใช้สิทธิเสรีภาพทางการเมือง ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความคิดเห็น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.91$) โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีเสรีภาพในการนับถือศาสนา และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม หรือกลุ่มใด ๆ

3) ด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมในพรรคการเมือง ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความคิดเห็น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.85$) โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การร่วมบริจาคเงินให้กับพรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง

4) ด้านการเข้ามีส่วนร่วมในกลุ่มผลประโยชน์ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความคิดเห็น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.63$) โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกลุ่มผลประโยชน์ และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การเข้าไปมีส่วนร่วมในการเป็นสมาชิกของกลุ่มผลประโยชน์

5) ด้านการเข้ามีส่วนร่วมในการสนับสนุนหรือคัดค้าน ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความคิดเห็น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.85$) โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การไปมีส่วนร่วมในการสนับสนุนนโยบายของรัฐบาล เช่น นโยบาย 30 บาทรักษาทุกโรค และนโยบายกองทุนหมู่บ้าน และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การเข้าไปมีส่วนร่วมในขบวนการคัดค้านด้านการบริหารงานของรัฐบาลที่ก่อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน

1.3.4 การหาความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมทางการเมือง (x) กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน (y)

1) ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมทางการเมือง (x) กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน (y) มีความสัมพันธ์ทางตรง ดังนี้

- (1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับชาติ/ระบบการเมือง มีความสัมพันธ์กับการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง และการใช้สิทธิเสรีภาพทางการเมือง
- (2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับสถาบัน มีความสัมพันธ์กับการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง และการใช้สิทธิเสรีภาพทางการเมือง
- (3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารนโยบายของประเทศ มีความสัมพันธ์กับการใช้สิทธิเสรีภาพทางการเมือง

- (4) ความคิดเห็นเกี่ยวกับฐานะของตนเองในระบบการเมือง มีความสัมพันธ์กับการใช้สิทธิเสรีภาพทางการเมือง การเข้าไปมีส่วนร่วมในการสนับสนุนหรือคัดค้าน และการเข้าไปมีส่วนร่วมโดยภาพรวม
- (5) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมืองโดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กับการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง และการเข้าไปใช้สิทธิเสรีภาพทางการเมือง

2) ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมทางการเมือง (x) กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน (y) มีความสัมพันธ์เชิงผกผัน ดังนี้

- (1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับชาติ/ระบบการเมือง มีความสัมพันธ์กับการเข้าไปมีส่วนร่วมในกลุ่มผลประโยชน์
- (2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับสถาบัน มีความสัมพันธ์กับการเข้าไปมีส่วนร่วมในกลุ่มผลประโยชน์ และการเข้าไปมีส่วนร่วมในการสนับสนุนหรือคัดค้าน
- (3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารนโยบายของประเทศ มีความสัมพันธ์กับการเข้าไปมีส่วนร่วมในกลุ่มผลประโยชน์

2. อภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 วัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชน เขตอำเภอบางปะอิน จังหวัด

พระนครศรีอยุธยาโดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านชาติ/ระบบการเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านสถาบัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการบริหารนโยบายของประเทศโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และด้านฐานะของตนเองในระบบการเมืองโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในแต่ละสังคมที่หล่อหลอมให้ประชาชนมีความรู้ และความรู้สึกล้วนเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเมืองในระดับต่าง ๆ ซึ่งทำให้บุคคล กลุ่มบุคคล สังคมวัฒนธรรมทางการเมืองโดยผ่านการเรียนรู้ และประสบการณ์ของคน การที่บุคคล กลุ่มบุคคลมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบใด ก็ย่อมนำไปสู่การกระทำหรือพฤติกรรมทางการเมืองที่แตกต่างกัน (วัชรรา ไชยสาร 2548: 28)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของแต่ละด้านพบว่า ด้านชาติ/ระบบการเมือง ประเด็นประเทศมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตยใน พ.ศ. 2475 พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ด้านสถาบัน ประเด็นศาลเป็นสถาบันทางการเมืองที่มีบทบาทในการรักษาไว้ซึ่งความยุติธรรม พบว่าอยู่ในระดับน้อยที่สุด ด้านการบริหารนโยบายของประเทศ ประเด็นตำรวจใช้นโยบายในการบริหารประเทศอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนโดยรวม พบว่าอยู่ในระดับน้อยที่สุด ด้านฐานะของตนเองในระบบการเมือง ประเด็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เช่น ฉบับ พุทธศักราช 2540 ถือว่าประชาชนมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง พบว่าอยู่ในระดับน้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ แอลมอนด์ และเพาวเวล (Almond and Powell, 1966: 229-230) ได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมทางการเมืองว่าเป็นแบบแผนของทัศนคติหรือความโน้มเอียงทางการเมืองของปัจเจกชนแต่ละคน ในฐานะที่เป็นสมาชิกของระบบการเมือง และกล่าวว่าความโน้มเอียงทางการเมือง (political orientation) แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะคือ

- 1) ความโน้มเอียงเกี่ยวกับการรับรู้ (cognitive orientation) ซึ่งเป็นความรู้ความเข้าใจและความเชื่อที่มีต่อระบบการเมืองและส่วนต่าง ๆ ของระบบการเมือง
- 2) ความโน้มเอียงเกี่ยวกับความรู้สึก (affective orientation) ซึ่งเป็นความรู้สึกที่มีต่อส่วนต่าง ๆ ของระบบการเมืองและองค์กรทางการเมือง

3) ความโน้มเอียงเกี่ยวกับการประเมินค่า (evaluative orientation) ซึ่งเป็น การตัดสินใจและความคิดเห็นต่าง ๆ ที่มีต่อกิจกรรมทางการเมืองและปรากฏการณ์ทางการเมือง

2.2 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัด

พระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการใช้สิทธิเสรีภาพทางการเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมในพรรคการเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมในกลุ่มผลประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมในการสนับสนุนหรือคัดค้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ ประหยัด หงษ์ทองคำ (2519: 44-45) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นของ ประชาชนอาจทำได้หลายแบบ หลายวิธี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสนใจ ความสามารถ ความเสถียรของประชาชนในท้องถิ่น แต่ละคนเป็นสำคัญ เช่น ประชาชนบางคนอาจมีส่วนร่วมเฉพาะการไปใช้ สิทธิเลือกตั้งตัวแทนของตนเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งต่าง ๆ ขององค์การปกครองท้องถิ่น เท่านั้น ประชาชนบางคนอาจมีความสนใจที่จะมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่านั้น เช่น สนใจที่จะเข้าฟังการประชุมสภาท้องถิ่น เอาใจใส่ดูแลการปฏิบัติหน้าที่หรือการบริหารงาน ของตัวแทนของตนว่า รับผิดชอบต่อประชาชนมากน้อยแค่ไหน สนใจต่อภารกิจในหน้าที่อย่างไร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการประกอบการพิจารณาเลือกตั้งครั้งต่อไป หรือประชาชนบางคนอาจมี ความสนใจในกิจการท้องถิ่นมาก มีความเสถียรมีความตั้งใจจริงที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการ สร้างสรรค์ความเจริญให้แก่ท้องถิ่นด้วยตนเองก็อาจจะสมัครรับเลือกตั้งเพื่อให้ประชาชนตัดสินใจ เข้าไปรับผิดชอบในกิจการของท้องถิ่น โดยตรงก็อาจทำได้

เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อของแต่ละด้าน พบว่าด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมในเรื่องการ เลือกตั้ง ข้อการเข้าเป็นอาสาสมัครดูแลความเรียบร้อยในการเลือกตั้ง ส.ส/ส.ว อยู่ในระดับน้อย ที่สุด ด้านการใช้สิทธิเสรีภาพทางการเมือง พบว่า การมีเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคมหรือกลุ่ม ใด ๆ อยู่ในระดับน้อยที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะประชาชนในเขตอำเภอบางปะอิน ไม่ให้ความสนใจในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ไม่ว่าจะอาสาสมัครดูแลความเรียบร้อยในการเลือกตั้ง หรือ การจะรวมตัวกันเป็นสมาคมหรือกลุ่มใด ๆ เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องไกลตัวไม่มีแรงจูงใจ ในด้าน ของปัจจัยต่าง ๆ เช่น ค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติหน้าที่ หรือแม้แต่เวลาไม่มีให้ ซึ่งสอดคล้องกับ ไม รอน ไวเนอร์ (Myron Weiner) ได้ชี้ให้เห็นว่า “ความสนใจทางการเมืองจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ นำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมือง ตลอดจนกิจการและผลงานของรัฐบาล”

จากปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่กล่าวข้างต้นแล้วนี้ สามารถสรุปได้ว่า ประชาชนจะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัย ดังนี้

- 1) แรงจูงใจ เป็นสิ่งที่ชักจูงให้บุคคลสนใจที่จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น ความต้องการปรับปรุงงานท้องถิ่น ความต้องการชื่อเสียง ความสำนึกของกลุ่ม เป็นต้น
- 2) โอกาส คือ มีเวลาเหมาะสม มีความพร้อมที่จะเข้าร่วมในกิจกรรม
- 3) ทรัพยากร คือ มีปัจจัยสนับสนุนให้สามารถเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองได้ เช่น มีความเฉลียวฉลาด มีการศึกษา มีทักษะ มีทุนทรัพย์ เป็นต้น

ด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมในพรรคการเมือง พบว่า การร่วมบริจาคเงินให้กับพรรคการเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้งอยู่ในระดับน้อยที่สุด ด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมในกลุ่มผลประโยชน์ พบว่า การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มผลประโยชน์อยู่ในระดับน้อยที่สุดและด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมในการสนับสนุนหรือคัดค้าน พบว่า การเข้าไปมีส่วนร่วมในการชุมนุมคัดค้านการบริหารงานของรัฐบาลที่ก่อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน อยู่ในระดับน้อยที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะประชาชนในเขตอำเภอบางปะอิน ที่ผ่านมาก่อร่วมบริจาคเงินให้กับพรรคการเมือง การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่มผลประโยชน์ และการคัดค้านการบริหารงานของรัฐบาลที่ก่อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันอยู่ในระดับน้อยนั้น ประชาชนคิดว่าไม่มีความจำเป็นต้องบริจาคเงินให้กับพรรคการเมืองเพราะพรรคมีเงินมากอยู่แล้วถึงบริจาคไปก็ไม่รู้ว่าจะเกิดประโยชน์กับประชาชนมากน้อยแค่ไหน เมื่อมีการเลือกตั้งก็ไม่ได้มาซึ่งความบริสุทธิ์ยุติธรรม ได้รับเลือกตั้งแล้วไม่มาช่วยเหลือประชาชนอย่างที่พูดไว้ เป็นเหตุให้ประชาชนเกิดความท้อแท้ ไม่สนใจเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง จึงเห็นสมควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเมือง ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับ จันทนา สุทธิจรี (2544: 415) ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนว่ายังกระทำได้ใน 2 ระดับ ของการปกครองคือ

- 1) การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองระดับชาติ ซึ่งกระทำโดยผ่านการใช้สิทธิเลือกตั้งผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา การสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การช่วยพรรคการเมืองรณรงค์หาเสียงในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การสมัครรับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา การแสดงความคิดเห็น ตรวจสอบ ติดตาม การทำงานของรัฐบาล โดยการเขียน พินัยโฆษณา การชุมนุม เดิมขบวนประท้วงคัดค้าน เรียกร้องหรือสนับสนุนต่อนโยบายของรัฐบาล

- 2) การมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่น ซึ่งกระทำผ่านการใช้สิทธิเลือกตั้งหรือลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้บริหารระดับท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วน

จังหวัด (อบจ.) เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) การช่วยรณรงค์หาเสียงในการเลือกตั้ง ระดับท้องถิ่น การแสดงความคิดเห็น การตรวจสอบ การติดตาม การทำงานของผู้บริหารในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลงานวิจัยไปใช้

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ด้านวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้ง 4 ด้าน อันประกอบด้วย ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับชาติ/ระบบการเมือง ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับสถาบัน ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารนโยบายของประเทศ และด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับฐานะของตนเองในระบบการเมือง ระดับความคิดเห็นที่น้อยที่สุดของด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับชาติ/ระบบการเมือง คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยก่อนพ.ศ. 2540 ส่วนใหญ่เป็นระบบการเมืองที่เน้นการเมืองแบบตัวแทน ระดับความคิดเห็นที่น้อยที่สุดของความคิดเห็นเกี่ยวกับสถาบัน คือ ศาลเป็นสถาบันทางการเมืองที่มีบทบาทในการรักษาไว้ซึ่งความยุติธรรม ระดับความคิดเห็นที่น้อยที่สุด ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายของประเทศ คือ ถ้ารัฐบาลใช้นโยบายในการบริหารประเทศอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จะก่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชนโดยส่วนร่วม ระดับความคิดเห็นที่น้อยที่สุด ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับฐานะของตนเองในระบบการเมือง คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับ พุทธศักราช 2540 ถือว่าประชาชนมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนได้มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความวัฒนธรรมทางการเมืองดีขึ้น ข้อเสนอแนะดังนี้

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกับสถาบันทางการศึกษาต่าง ๆ ให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องของสิทธิและหน้าที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้มากขึ้น

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมให้ประชาชนมีอำนาจทางการเมืองเพิ่มขึ้น โดยสามารถตรวจสอบควบคุมการทำงานของเจ้าหน้าที่ ตลอดจนมาตรการร้องเรียนหรือร้องทุกข์ ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เห็นว่าทุจริต

3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกับสถาบันทางการศึกษาต่าง ๆ ส่งเสริมให้ประชาชนได้มีโอกาสตรวจสอบควบคุมการทำงานของเจ้าหน้าที่ที่พบว่าหละหลวม โดยการให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้าไปเป็นคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างในกรณีที่ได้รับงบประมาณมาแล้วต้องชี้แจงให้ประชาชนทราบ

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอ บางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมในเรื่อง การเลือกตั้ง ด้านการใช้สิทธิเสรีภาพทางการเมือง ด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมในพรรคการเมือง ด้าน การเข้าไปมีส่วนร่วมในกลุ่มผลประโยชน์ และด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมในการสนับสนุนหรือ คัดค้าน ระดับความคิดเห็นที่น้อยที่สุดของด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมในเรื่องการเลือกตั้ง คือ ท่าน อาสาสมัครดูแลความเรียบร้อยในการเลือกตั้ง ระดับความคิดเห็นที่น้อยที่สุด ด้านการใช้สิทธิ เสรีภาพทางการเมือง คือ การมีเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม หรือกลุ่มใด ๆ ระดับความ คิดเห็นที่น้อยที่สุดของด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมในพรรคการเมือง คือ การร่วมบริจาคเงินให้พรรค การเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง ระดับความคิดเห็นที่น้อยที่สุด ด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมในกลุ่ม ผลประโยชน์ คือการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเป็นสมาชิกของกลุ่มผลประโยชน์ ระดับความคิดเห็น น้อยที่สุด ด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมสนับสนุนหรือคัดค้าน คือ การเข้าไปมีส่วนร่วมในการชุมนุม คัดค้านการบริหารของรัฐบาลที่ก่อให้เกิดการทุจริต และเพื่อเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนได้มี ส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น ผู้วิจัยขอเสนอแนะเป็นรายข้อดังนี้

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดทำแผนงาน โครงการเผยแพร่ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของรัฐธรรมนูญท้องถิ่น ให้มากขึ้น โดยสอดแทรกข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเมือง

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดประชุมประชาคมหมู่บ้านตำบล ให้ความรู้ในเรื่องเนื้อหา กฎหมาย การเมือง เช่น เรื่องการไปเลือกตั้งระบบใหม่ การทำประชาพิจารณ์ หรือ การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมเวทีการเรียนรู้ของชุมชน โดยให้กลุ่มองค์กร ผู้นำชุมชน เป็นแนวทางในการประชุมประชาคม ให้ความรู้ในเรื่องของการบริหารการปกครองท้องถิ่นตามระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ซึ่งอาจมีสถาบันการศึกษาที่มีหลักสูตรการศึกษาในด้านการเมืองการปกครองในพื้นที่นั้น ๆ เข้าร่วมสนับสนุน

4. การเสริมสร้างหมู่บ้านประชาธิปไตย โดยให้หมู่บ้านที่มีลักษณะเป็นหมู่บ้านประชาธิปไตยที่มีการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมที่ดี ส่งเข้าประกวดโดยให้องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับทำวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตในด้านพื้นที่ของการศึกษาวิจัย เพียงหนึ่งอำเภอในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงถือไม่ได้ว่า ผลการวิจัยจะเป็นตัวแทนของการศึกษาทั้งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังนั้น จึงควรทำการศึกษาโดยกำหนดขอบเขตการศึกษาทั่วทุกอำเภอในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อจะได้ทราบภาพรวมของวัฒนธรรมทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3.2.2 ควรศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรต้นของวัฒนธรรมทางการเมืองและมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรรณิกา ชมดี (2524) “การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ: ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการสารภี ตำบลท่าช้าง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี” วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- กิตติ ประทุมแก้ว (2529) ความสำคัญทางการเมืองของประชาชน ต่อการปกครองท้องถิ่น ในรูปแบบเทศบาล ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา กรุงเทพมหานคร วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
- โกวิท พวงงาม และธีรเดช ฉายอรุณ (2546) “ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติของประชาชนในการมีส่วนร่วมต่อการบริหารแบบกระจายอำนาจ” รายงานการวิจัย กลุ่มงานวิจัยและพัฒนาสำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
- จันทนา สุทธิจารี (2544) การมีส่วนร่วมของประชาชน ในอมร รักษาศักดิ์ บรรณาธิการ การเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์วี.จ. พรินต์ติ้ง
- จิร โชค วีระสัย, สุรพล ราชภัฏชาธิ์ และสุรพันธ์ ทับสุวรรณ (2538) รัฐศาสตร์ทั่วไป กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ชัยอนันต์ สมุทรวาณิช (2519) สถิติการเมือง กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์
- ชูวงศ์ ฉายะบุตร (2539) การปกครองท้องถิ่นไทย กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น
- ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์ (2528) จิตวิทยาการเมือง กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ดวงกมล
- ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ (2527) การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนากรุงเทพมหานคร ศักดิ์โสภณการพิมพ์
- ทินพันธ์ นาคะตะ (2517) “ประชาธิปไตย : ความหมายปัจจัยเอื้ออำนวยและการสร้างจิตใจ”วารสารธรรมศาสตร์ 3 (กุมภาพันธ์ 2517) : 8-21
- ทิพาพร พิมพ์สุทธิ (2521) พัฒนาการเมือง กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์ (2527) กลวิธี แนวทางวิธี การส่งเสริม การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน กรุงเทพมหานคร ศักดิ์โสภณ การพิมพ์
- ประทาน คงฤทธิศึกษากร (2526) การปกครองท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์

- ประมวล รุจนเสรี (2541) *นายอำเภอในฝัน* กรุงเทพมหานคร สำนักงานพิมพ์มติชน
- ประสาท หลักศิลา (2514) *สังคมมนุษย์ในด้านพฤติกรรมศาสตร์* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ไทย
พัฒนาพานิชย์
- ประะยัด หงษ์ทองคำ (2537) *การกระจายอำนาจ : หลักการและองค์ประกอบที่หน้าพิจารณา*
วารสารราชการส่วนจังหวัดและตำบล กรุงเทพมหานคร ม.ป.ท.
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2524) *วัฒนธรรมทางการเมืองไทย* กรุงเทพมหานคร สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย
- พุดิสาน ชุมพล (2531) *ระบบการเมือง ความรู้เบื้องต้น* กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พัทธา สายหู (2514) *การใช้แบบความคิดเรื่องวัฒนธรรมในการพัฒนาประเทศ* วรรณไวทยาการ
ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม พระนครไทยพัฒนาพานิช
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527) *นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์ การพัฒนา
ปัจจุบันของประเทศไทย* กรุงเทพมหานคร ศักดิ์โสภณการพิมพ์
- สิทธิพันธ์ พุทธหูน (2541) *ทฤษฎีพัฒนาการเมือง* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
รามคำแหง
- สุจิต บุญบงการ (2537) *การพัฒนาทางการเมืองของไทยปฏิสัมพันธ์ระหว่างทหาร สถาบันทาง
การเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุพัตรา สุภาพ (2523) *สังคมและวัฒนธรรมไทย* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ไทยพัฒนาพานิชย์
- อดิน รพีพัฒน์ (2527) *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบท ในสภาพสังคมและวัฒนธรรม
ไทย ในการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนา ทวีทอง บรรณาธิการ,
กรุงเทพมหานคร ศักดิ์โสภณการพิมพ์*
- อานนท์ อาภาภิรม (2519) *สังคมวัฒนธรรมและประเพณีไทย* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ไทย
พัฒนาพานิช
- Inkoles Alex. (1969) "Participation citizenship in six developing countries," *American Political
Science Review*: 1120-1141.
- Almond, Gabriel A. and G. Bingham Powell. (1966) *Comparative Politics : A Development
Approach*. Boston: Little, Brown.

- Almond, Gabriel A. and Sidney Verba. (1965). *The Civic Culture: Political Attitudes and Democracy Five Nations*. Boston: Little, Brown.
- Meclosky Herbert, (1968) "Political Participation," *International Encyclopedia of the Social Sciences* 12 p.252
- Kroeber, A. and Clyde Kluckhohn.(1952). *Culture : A Critical Review of Concepts and Definitions*. Cambridge: Harvard University Peabody Museum of American
- Weiner Myron. (1971) "Political Participation: Crisis of the Political Process." In L.Binder and others, *Crises and Segueness in Political Development*, N.J: Princeton University Press.
- Nie Norman H., G.Powell and Kenneth Prewitt. (1969). *Social Structure and political participation: development relationship*, *American Political Science Review*: 361-378
- Pye, Lucian W. (1966). *Political Personality and Nation Building : Burma 's Search for Identity*. New Haven: Yale University Press.
- Verba Sidney, Norman H. Nie, Joe-On Kim. (1969)" The Modes of Democratic Participation: A Cross National Comparisen," *Comparative Politics Series*, Vol.2 Beverly Hills. Calif : sage.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ (แบบสอบถาม)

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

1. นางสุภา ชูภิตติคุณ
เจ้าหน้าที่สำนักงานการ 7ว.
เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา
2. นายกิจจา ทองแดง
เจ้าหน้าที่บริหารงานพัฒนาชุมชน 7
สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอพระนครศรีอยุธยา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. นายถวิล ยี่สุนแสง
หัวหน้าฝ่ายอำนวยการ
สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ภาคผนวก ข
แบบสอบถาม

แบบสอบถามการวิจัย

เรื่อง ความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
ในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้ประกอบการจัดทำวิทยานิพนธ์ระดับ
บัณฑิตศึกษา
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมความคิดเห็นของท่าน
เกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตอำเภอ
บางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. โปรดตอบคำถามตามความเป็นจริง ข้อมูลที่ได้รับจากท่านจะเป็นประโยชน์
อย่างมากต่อการวิจัยและส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระดับท้องถิ่น
4. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 วัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชน
 - ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
 - ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่นๆ
5. กรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ โดยการเขียนเครื่องหมายถูก (✓) ลง
ใน หรือช่องที่กำหนด หรือเติมข้อความตามความเป็นจริง
6. ผู้ทำการวิจัยถือว่าท่านเป็นผู้หนึ่งที่มีส่วนทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จ และขอขอบ
พระคุณทุกท่านที่มีส่วนร่วมหรือให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามนี้ มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ตอนที่ 1

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำแนะนำ โปรดเขียนเครื่องหมาย ถูก (✓) ลงใน หรือเติมข้อความตามความเป็นจริง

1. เพศ

 ชาย หญิง

2. อายุ

 18 – 25 ปี 26 – 35 ปี 36 – 45 ปี 46 – 55 ปี 56 – 65 ปี 65 ปีขึ้นไป

3. สถานภาพ

 โสด สมรส หม้าย อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

4. ระดับการศึกษาสูงสุด

 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และต่ำกว่า ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช. อนุปริญญา / ปวส. หรือเทียบเท่า ปริญญาตรีขึ้นไป

5. อาชีพ

 รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ ค้าขาย เกษตรกรรม นักศึกษา รับจ้าง / กรรมกร อื่น ๆ (โปรดระบุ)

6. รายได้

 3,000 บาท 3,001 – 5,000 บาท 5,001 – 10,000 บาท 10,001 – 30,000 บาท 30,001 – บาทขึ้นไป อื่น ๆ (โปรดระบุ)

ตอนที่ 2 วัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชน

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องที่ตรงกับกิจกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นเพียงช่องเดียวเท่านั้น

วัฒนธรรมทางการเมือง ของประชาชน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับชาติ/ระบบการเมือง					
1.1 ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีประวัติศาสตร์ที่ เก่าแก่และยาวนาน					
1.2 ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากสม บูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตยในปี พ.ศ. 2475					
1.3 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมาเป็นระบบการเมืองที่เน้นการมีส่วน ร่วม					
1.4 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยก่อนปี พ.ศ. 2540 ส่วนใหญ่เป็นระบบการเมืองที่เน้นการเมืองแบบ ตัวแทน					
2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับสถาบัน					
2.1 รัฐสภาเป็นเวทีทางการเมืองที่รักษาผลประโยชน์ ของประชาชนและประเทศชาติ					
2.2 ศาลเป็นสถาบันทางการเมืองที่มีบทบาทในการ รักษาไว้ซึ่งความยุติธรรม					
2.3 นโยบายในการบริหารประเทศของรัฐบาลควรผ่าน การเห็นชอบโดยรัฐสภา					
3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารนโยบายของประเทศ					
3.1 ประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ควรมีส่วนร่วมในการวางหรือ กำหนดนโยบายการบริหารประเทศ					

วัฒนธรรมทางการเมือง ของประชาชน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
3.2 ผู้บริหารที่มาจาก การเลือกตั้งของประชาชน น่าจะสามารถบริหารนโยบายของรัฐบาลได้ตรงกับความต้องการของประชาชนมากกว่าผู้บริหารที่มาจากการแต่งตั้ง					
3.3 ถ้ารัฐบาลใช้นโยบายในการบริหารประเทศอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลจะก่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชนโดยรวม					
4) ความคิดเห็นเกี่ยวกับฐานะของตนเองในระบบการเมือง					
4.1 ประชาชนมีหน้าที่ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนด					
4.2 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เช่น ฉบับปี พ.ศ. 2540 ถือว่าประชาชนมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง					
4.3 ประชาชนตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดว่า บุคคลมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ					
4.4 ประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กำหนดว่า ชาย - หญิง มีสิทธิเท่าเทียมกัน					

ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช 2540

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ให้ตรงกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเพียงช่องเดียว

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
1) การเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง					
1.1 ท่านออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ส.ส./ส.ว.					
1.2 ท่านเป็นผู้สนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส./ส.ว.					
1.3 ท่านมีส่วนร่วมในการรณรงค์ ให้ประชาชนไปใช้สิทธิในการออกเสียงเลือกตั้ง ส.ส./ส.ว.					
1.4 ท่านเป็นอาสาสมัคร ดูแลความเรียบร้อยในการเลือกตั้ง ส.ส./ส.ว.					
2) การใช้สิทธิเสรีภาพทางการเมือง					
2.1 ท่านมีสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง					
2.2 ท่านมีสิทธิเสรีภาพในการนับถือศาสนา					
2.3 ท่านมีสิทธิเสรีภาพในการชุมนุม โดยสงบ					
2.4 ท่านมีเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคมหรือกลุ่มใด ๆ					
3) การเข้าไปมีส่วนร่วมในพรรคการเมือง					
3.1 ท่านเป็นสมาชิกพรรคการเมือง					
3.2 ท่านเข้าร่วมในการประชุมกับพรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองที่ท่านเป็นสมาชิก					
3.3 ท่านร่วมบริจาคเงินให้กับพรรคการเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง					
3.4 ท่านมีส่วนร่วมกับพรรคการเมืองในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ส.ส./ส.ว.					

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
4) การเข้ามีส่วนร่วมในกลุ่มผลประโยชน์					
4.1 ท่านเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกลุ่มผลประโยชน์					
4.2 ท่านเข้าไปมีส่วนร่วมในการเป็นสมาชิกของกลุ่มผลประโยชน์					
4.3 ท่านเข้าไปมีส่วนร่วม ในกิจกรรมของกลุ่มผลประโยชน์					
5) การเข้าไปมีส่วนร่วมในการสนับสนุนหรือคัดค้าน					
5.1 ท่านเข้าไปมีส่วนร่วมในการสนับสนุนให้กำลังใจในการบริหารงานของรัฐบาล					
5.2 ท่านเข้าไปมีส่วนร่วมในการสนับสนุนนโยบายของรัฐบาล เช่น นโยบาย 30 บาทรักษาทุกโรค และนโยบายกองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น					
5.3 ท่านเข้าไปมีส่วนร่วมในการชุมนุมคัดค้านการออกกฎหมายที่ไม่เป็นธรรม					
5.4 ท่านเข้าไปมีส่วนร่วมในการชุมนุมคัดค้านการบริหารงานของรัฐบาลที่ก่อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน					

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ก

ข้อมูลเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

องค์การบริหารส่วนตำบล

มาตรา 40 สภาตำบลที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกัน 3 ปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท หรือตามเกณฑ์รายได้เฉลี่ยในวรรคที่สอง อาจจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้ โดยทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทยและให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาในประกาศนั้นในระบุชื่อและเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ด้วย

การเปลี่ยนแปลงเกณฑ์รายได้เฉลี่ยของสภาตำบลตามวรรคหนึ่งให้ทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทยและให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 41 สภาตำบลที่จัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลตามมาตรา 40 ให้พ้นจากสภาพแห่งสภาตำบลนับแต่วันที่ประกาศจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นต้นไป

บรรดางบประมาณ ทรัพย์สิน สิทธิ สิทธิเรียกร้อง หนี้ และเจ้าหน้าที่ของสภาตำบลตามวรรคหนึ่งให้อโอนเป็นขององค์การบริหารส่วนตำบล

มาตรา 67 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

- (1) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
- (2) รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
- (3) ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
- (4) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- (5) ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- (6) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
- (7) คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- (8) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

(9) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมายโดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 (และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ 3 พ.ศ.2542)

มาตรา 68 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายขององค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

- (1) ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
- (2) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้า หรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- (3) ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
- (4) ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ และ

สวนสาธารณะ

- (5) ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรและกิจการสหกรณ์
- (6) ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
- (7) บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
- (8) การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของ

แผ่นดิน

- (9) หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- (10) ให้มีตลาดท่าเทียบเรือและท่าข้าม
- (11) กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
- (12) การท่องเที่ยว
- (13) การผังเมือง

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 (และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ 3 พ.ศ.2542)

รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล

มีรายได้ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 4 พ.ศ.2546) มีดังต่อไปนี้

1. ภาษีอากรและค่าธรรมเนียม

- (1) ภาษีบำรุงท้องที่
- (2) ภาษีโรงเรือนและที่ดิน
- (3) ภาษีป้าย
- (4) อากรการฆ่าสัตว์ และผลประโยชน์อื่น อันเกิดจากการฆ่าสัตว์
- (5) ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อน
- (6) ภาษีธุรกิจเฉพาะ
- (7) ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตในการขายสุรา
- (8) ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตในการเล่นพนัน
- (9) อากรรังนกอีแอ่น
- (10) ค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล
- (11) อากรประทานบัตรใบอนุญาตและอาชญาบัตรตามกฎหมายว่าด้วยการประมง
- (12) ค่าภาคหลวงและค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้
- (13) ค่าธรรมเนียมและจดทะเบียนสิทธิ และนิติกรรมตามประมวลกฎหมายที่ดิน
- (14) ค่าภาคหลวงปิโตรเลียมตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม
- (15) ค่าภาคหลวงแร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่
- (16) เงินที่เก็บตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ
- (17) ภาษีมูลค่าเพิ่ม
- (18) ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับตามที่กฎหมายกำหนด

2. เงินอุดหนุนจากรัฐบาล

3. รายได้จากทรัพย์สินและรายได้อื่น ๆ

- (1) รายได้จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- (2) รายได้จากสาธารณูปโภคขององค์การบริหารส่วนตำบล
- (3) รายได้จากกิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์ขององค์การบริหารส่วนตำบล
- (4) เงินและทรัพย์สินอื่นที่มีผู้อุทิศให้
- (5) รายได้อื่นตามที่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐจัดสรรให้

(6) รายได้อื่นตามที่จะมีกฎหมายให้เป็นขององค์การบริหารส่วนตำบล

4. เงินกู้

- (1) กู้จากกระทรวง ทบวง กรม องค์การหรือนิติบุคคล
- (2) การกู้ตาม (1) กระทำได้เมื่อได้รับอนุญาตจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
- (3) การกู้ต้องปฏิบัติตามระเบียบของกฎกระทรวงมหาดไทย

การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

การทำหน้าที่ในฐานะสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีหลายประการ มีดังนี้

1. การเข้าประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

- 1) นายอำเภอเป็นผู้เรียกประชุมสภาภายใน 15 วัน นับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล
- 2) การกำหนดสมัยประชุม มี 2 สมัย ประกอบด้วย
 - 2.1 การประชุมสภาสมัยสามัญ
 - 2.2 การประชุมสภาสมัยวิสามัญ

2. หน้าที่ในการคัดเลือกบุคคลที่ทำหน้าที่ เช่น

- 1) ลงมติเลือกประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
- 2) ลงมติเลือกเลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
- 3) กำหนดสมัยประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
- 4) ทำหน้าที่อื่นๆ ในฐานะสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

3. หน้าที่ในการวางแผนพัฒนาตำบล ซึ่งลักษณะเป็นแผนพัฒนาสามปี เป็นแผนก้าวหน้า ครอบคลุมระยะเวลาสามปี โดยมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปี ขั้นตอนดังนี้

- 1) คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นประธาน ร่วมกับประชาชนในตำบล กำหนดประเด็นหลักการพัฒนาให้

สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมาย เพื่อการพัฒนาในแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนา รวมทั้งสอดคล้องกับปัญหาความต้องการของประชาคมและชุมชน

2) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นประธานรวบรวมประเด็นหลักการพัฒนา ปัญหา ความต้องการและข้อมูลจัดทำร่างแผนพัฒนาสามปี เสนอคณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

3) คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล พิจารณาร่างแผนพัฒนาสามปี เพื่อให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณา เพื่อ

4) นายกองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาเพื่อเสนอสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ให้ความเห็นชอบ

5) สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาอนุมัติร่างแผนพัฒนาสามปี โดย ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลอนุมัติ และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลประกาศใช้แผนพัฒนาสามปี ต่อไป

4. หน้าที่ในการร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

1) ผู้จัดทำและผู้เสนอร่าง ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล

2) ผู้พิจารณาและให้ความเห็นชอบ

2.1 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

2.2 การพิจารณาร่างข้อบัญญัติงบประมาณแบ่งออกเป็น 3 วาระ

(1) วาระที่หนึ่ง ขึ้นรับหลักการ

(2) วาระที่สอง ปรีกษาเรียงตามลำดับเฉพาะข้อที่แปรญัตติ

(3) วาระที่สาม ขึ้นลงมติ ให้ความเห็นชอบ

3) ผู้อนุมัตินายอำเภอ

4) ผู้ประกาศใช้นายกองค์การบริหารส่วนตำบล

การกำกับดูแลองค์การบริหารส่วนตำบล

กฎหมายกำหนดให้นายอำเภอ และผู้ว่าราชการจังหวัด กำกับดูแลองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

1. นายอำเภอ

- 1) ให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล
- 2) เป็นผู้อนุมัติข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 3) สั่งให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งได้รับการเลือกตั้งพ้นจากตำแหน่ง
- 4) มีอำนาจเรียกสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล นายกององค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกององค์การบริหารส่วนตำบล พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล และลูกจ้างองค์การบริหารส่วนตำบล แจ้งหรือสอบสวน ตลอดจนเรียกรายงานและเอกสารใด ๆ จากองค์การบริหารส่วนตำบลมาตรวจสอบ
- 5) เสนอผู้ว่าราชการจังหวัดยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้
- 6) เสนอผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้นายกององค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกององค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ที่กระทำการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน หรือละเลยไม่ปฏิบัติตาม หรือปฏิบัติการไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ พ้นจากตำแหน่ง

2. ผู้ว่าราชการจังหวัด

- 1) เป็นผู้อนุญาตให้ข้าราชการในสังกัด ไปปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นการชั่วคราว (ตามคำขอขององค์การบริหารส่วนตำบล)
- 2) เป็นผู้วินิจฉัยกรณีเกิดความขัดแย้ง ในเรื่องข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายระหว่างนายอำเภอกับองค์การบริหารส่วนตำบล
- 3) สั่งให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งได้รับการเลือกตั้งพ้นจากตำแหน่ง
- 4) สั่งให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล ออกจากตำแหน่ง เมื่อมีส่วนได้เสียในสัญญาองค์การบริหารส่วนตำบล

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางพัชราภรณ์ โรจนนุรานนท์
วัน เดือน ปีเกิด	23 เมษายน 2504
สถานที่เกิด	ตำบลหัวเวียง อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ประวัติการศึกษา	อนุปริญญา สาขาบริหารธุรกิจ สถาบันราชภัฏจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พ.ศ.2532 - 2534 ปริญญาตรี สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ.2534 - 2536
สถานที่ทำงาน	สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลพุดเตา ตำบลพุดเตา อำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ตำแหน่ง	นักบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล ระดับ 7 (ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล)